NE IMITA păsările cerului

Lupta dela Orkhan-Ghazi între vulturi şi berze

INTRE o armată de trei sute berze şi alta de şasezeci vulturi, a fost un răsboi în toată regula, la care se puteau regăsi etapele răsboaielor noastre : mobilizarea, planul strategic, deplasarea forţelor inamice, luptele, cu rezultate variabile, armistiţiile şi chiar comunicatele, publicate zi de zi în presa turcă.
Câmpul de bătae a fost ţinutul dintre Brussa şi Bergam, în Asia Mică.
In Turcia trăesc foarte multe berze, mai cu seamă pe coasta mării, de la Stambul şi până la Smirna. Au cuiburi în vilaetele Stambulului şi în toate satele de pe ţărmul asiatic. Turcii, opriţi de Coran de-a face un rău cât de mic animalelor, iubesc berzele, pe care — ca şi noi — le consideră aducătoare de noroc.
Ne aflam într'o excursie la Ejub, localitate de pe Cornul de Aur, unde se găseşte mormântul sfânt al celui care-a purtat steagul verde al profetului, până sub zidurile Constantinopolului. Intr'una din luptele pentru cucerirea metropolei bizantine, Ejub a fost ucis. Trupele turceşti, lipsite de conducător, s'au retras. Când mai târziu Mohamed Cuceritorul a pus stăpânire pe Constantinopol, el a căutat multă vreme mormântul lui Ejub, spre a-l cinsti cum se cuvine unui urmaş al profetului, dar nu l-a putut găsi. Intr'o noapte la 1459, Ejub îi apare în vis lui Mohamed şi-i arată locul unde se găsesc osemintele sale, la capătul Cornului de Aur, lângă Pădurea Apelor Dulci. A doua zi, din porunca lui Mohamed, se fac săpături în acest loc şi de fapt se găseşte un mormânt. Acest mormânt devine loc de pelerinaj, al doilea în însemnătate după Mecca. Mohamed construeşte aici un mausoleu şi o moschee. Pe colina din spatele acestui mausoleu, se întinde azi cel mai vechi cimitir musulman din Constantinopol. Până mai acum două decenii, rar european căruia să-i fi fost îngăduit accesul în cimitirul din Ejub. Lui Pierre

Lotti i s'a permis însă să-şi facă aci loc de refugiu, în clipele de suferinţă sentimentală. Astăzi, oricare vizitator al Constantinopolului merge la Ejub, să vadă mausoleul, moscheea şi cimitirul, să se oprească la cafeneaua numită „a lui Pierre Lotti" de unde priveliştea pe Cornul de Aur e minunată, mai ales la apusul soarelui, şi să primească o fotografie veche şi ştearsă, pe care cafegiul turc o păstrează anume pentru oaspeţii săi, şi în care se află un Pierre Lotti, de treizeci şi cinci de ani, cu o bărbiţă scurtă, înconjurat de prieteni. Pentru toţi câţi au citit „Desamăgitele", fotografia aceasta are un farmec trist.

Dar ne-am îndepărtat prea mult de subiectul nostru. Am vorbit de Ejub pentrucă în curtea exterioară a moscheei — orice moschee are două curţi — în jurul unui platan uriaş, îndărătul unui grilaj de fier, stăteau gânditori, într'un singur picior, vreo opt pui de barză.

Cunoşteam porumbeii din curtea moscheii : sute şi mii de porumbei îndrăsneţi, cari la fel cu cei din piaţa San Marco de la Venezia, nu se sfiesc să vie să mănânce din mâna vizitatorilor; ştiam că în Ejub se găsesc cele mai frumoase berze din Turcia şi mai ştiam, că musulmanii iubesc animalele şi păsările, dar nu înţelegeam ce caută puii de barză, închişi în curtea moscheii. Şi atunci mi s'au dat lămuriri că părinţii puilor au plecat la răsboi şi nu a rămas nimeni să se îngrijească de ei. Aşa i-au luat turcii miloşi şi i-au adus la moschee, ca să nu moară de foame, în cuiburile, în cari au fost părăsiţi de răsbonicii lor părinţi.

Motiv al răsboiului între berze şi vulturi — casus belli cum se spune — a fost o agresiune din partea vulturilor. Intr'o dimineaţă, în zori, la începutul lunei August, un grup de şase vulturi au atacat un cuib de berze, dintr'un cătun mic, la două ceasuri cu piciorul de la Orkhan-Ghazi. Au ucis cu uşurinţă barza matură de pe cuib şi după ce-au sfârticat-o, au omorât puii şi i-au luat cu dânşii, ca să-i ducă hrană puilor lor.

Cele cincizeci-şaizeci de berze din ţinut s'au alarmat, presimţind că vizitatorii dedulciţi la carnea puilor de barză, se vor înapoia şi când vulturii se pregătiau într'adevăr să atace iarăş alte cuiburi, ele s'au adunat, şi-au dus în grabă puii într'un adăpost, la un loc unde vulturii nu puteau veni uşor, şi şi-au întâmpinat duşmanii cu clămpăniri răsboinice, în formaţiuni militare: câte cinci în triunghiu, ca nişte escadrile de avioane.

Cei şase vulturi, în faţa acestei primiri neaşteptate, au dat îndărăt, dar s'au înapoiat curând mai numeroşi. Ei evoluau acum în cercuri tot mai strânse în jurul berzelor, care sburau deasupra locului unde se aflau adăpostiţi puii.

Desigur că vulturii ar fi învins pe cele şasezeci de berze, dacă acestea n'ar fi trimis din vreme crainici, după ajutor. Astfel berzele au primit şi ele întăriri. Surorile lor s'au ridicat de la distanţe de sute de kilometri: din Smirna, din Eskichelir, din Balikessir, din Dardanele (Tchanakale) şi chiar din Stambul — după cum am văzut — din Ejub.

In grupuri de câte cinci, sau nouă, berzele sosiau mereu, până când s'au adunat ca la vreo trei-patru sute. Atunci s'au năpustit asupra vulturilor, cari şi ei erau acum în număr de cincizeci-şasezeci.

Spectacolul era emoţionant. S'a dovedit — altminteri decât puteam crede — că berzele nu sunt nişte păsări inofensive, ci răsboinici periculoşi, de cari au să se teamă celelalte sburătoare. Puterea lor stă mai ales în faptul că luptă unite şi după o strategie bine definită. Câte două trei grupuri de berze în triunghi încercuiau un vultur şi izolându-l, îl ucideau, lovindu-l cu ciocurile.

Răsboiul a durat vreme de două săptămâni. El se suspenda în fiecare seară, ca să reînceapă iarăş în zori. Se încheia astfel pentru noapte un soi de armistiiţu: berzele se adăpostiau pe unul din malurile râului Sima, iar vulturii pe celălalt, inamicii considerând desigur acest râu drept o frontieră naturală.

Douăzeci de vulturi au căzut ucişi în luptele care s'au dat în cele două săptămâni, iar berzele au eşit învingătoare, nu fără a fi înregistrat şi ele perderi simţitoare: cincizeci au fost rănite şi o duzină omorâte.

In cele din urmă vulturii s'au retras, înnapoindu-se în munţii lor. Berzele s'au întors şi ele pe la cuiburi, cele din Orkhan-Gazi reinstalându-şi puii la locul lor. Au rămas însă mulţi orfani, printre cari şi cei din Ejub, pe cari i-am găsit la moschee.

Nădăjduim că după acest răsboiu sângeros se va încheia pace între cele două grupuri de sburătoare beligerante.

n. c.

Târgul de fete de la Zărneşti

Cu prilejul unei nunţi mari care a avut loc recent la Zărneşti, s'a organizat şi un târg de fete urmat de un concurs de frumuseţe. In fotografiile noastre vedem: mirii şi naşii urmaţi de mulţime în drum spre biserică şi Elena Plugaru (în mijloc) din Bod, câştigătoarea premiului I la concursul de frumuseţe, având în dreapta şi'n stânga pe celelalte două premiate. Premiile de 5000, 3000 şi 2000 lei au fost donate de d. I. G. Stoian, mare nun.

(Foto Berman)

Cum primim străinii la noi

VARĂ aceasta Constanța prezintă cel mai autentic aspect cosmopolit al centrelor europene. Cehoslovacii și Polonezii, lipsiți la ei acasă de litoralul mării, au părăsit tradiționala vilegiatură pe plajele Adriaticei, venind în grupuri de sute de persoane spre nisipul nostru de la Mamaia, Eforie și Movila. Trenuri speciale i-au purtat prin ținuturile noastre variate, de la o frontieră la alta, oprindu-i pe țărmul Mării Negre.

Pe străzile Constanței, de-o curățenie pilduitoare chiar pentru capitala noastră, pe frumoasa promenadă din jurul cazinoului — acea armonioasă întruchipare arhitectonică înalțată superb pe un promontoriu de stâncă — graiuri slave, intonații străine ne făcea să ne credem într'o stațiune balneară din altă țară.

Un sentiment măgulitor ne silea să privim, cu atenția proprietarului satisfăcut, progresele orașului, casele noui, pavajul îngrijit, cutiile de gunoi, stâlpii străzii, luminozitatea coloritului, până și vremea favorabilă, care colabora întru buna primire a străinilor la noi.

In port, străinii veneau în număr mare pe vapoarele noastre să cutreere Marea, până la Istanbul. Șeful Poliției Portului, d. A. Duca, a înțeles să înlesnească aceste excursii de câteva zile, fiind inițiatorul gratuitații vizei de înapoere în țară a oaspeților noștri de pe țărmurile mării.

Aceste înlesniri civilizate, cum și starea de curățenie și frumusețea litoralului nostru ne făceau să credem că a început și la noi era turismului și că publicul din străinătate ne va cunoaște și va povesti despre noi așa cum obișnuește când revenim din străinătate după o vacanță plăcută și vizitări interesante.

Pe vapor, în drum spre Istanbul am întâlnit câțiva din colonia cehoslovacilor. In majoritate titrați, oameni obișnuiți cu călătorii colective, cu trenuri, cu autocare, având în țara lor splendorile Tatrei, cunoscând viața din corturi ca și aceea a Palace-urilor.

Impresiile lor fugitive despre cele văzute în traseul prin țară dovedeau un simț just al observației.

Cu dorința de a nu jigni și alegând cuvintele au descris felul cum sunt găzduiți la Carmen-Sylva. Odăile ce li s'au promis pe litoralul mării se află la cale de cel puțin jumătate oră de mers în soare și praf, sau în noroi, pe timp de ploaie.

Nu i-ar supăra nici mobilierul sumar, nici lipsa de apă și de lumină electrică, dacă intrând obosiți în cameră s'ar putea odihni. Dar camerele fiind în preajma gropilor cu gunoi, muștele mișună în case în număr atât de mare, încât *„nu mai rămâne loc pentru oameni"* a remarcat unul, dând un ton glumeț observației sale.

Masa servită în comun, într'un fel de șopron, la mare depărtare de vile, le-a provocat tuturora câteva zile de boală. In sosuri găsesc adesea muște și gândaci, iar mâncarea e gătită cu ulei, lucru cu care nu s'au putut obișnui.

Societatea care le-a adus și le-a trimis prospecte tipărite în limba lor, le făgăduise pe lângă întreținerea de prim rang, parcuri și stabilimente de sport inexistente în acea localitate. Cu aceeaș rea credință li s'a descris amuzamente și întreținere, de care nu au avut parte.

Se putea ca aceea societate de voiaj, care-a adus la Carmen-Sylva sute de străini, având un sezon prosper, să facă tot odată și un serviciu țării, în loc să provoace denigrări și o tristă faimă a ospitalității noastre, până acum proverbială.

Există, cred, un *Oficiu de Turism* pe lângă ministerul de Externe, care prin însăși existența lui nu trebue să îngădue asemenea fapte de dușmănie împotriva noastră. Căci faima acestei prime veri de vilegiatură a străinilor la noi se va răspândi cu iuțeală umblând din oraș în oraș, din casă în casă, spre a zădărnici începuturile noastre cari ar fi putut fi înfloritoare.

B. MADELEINE

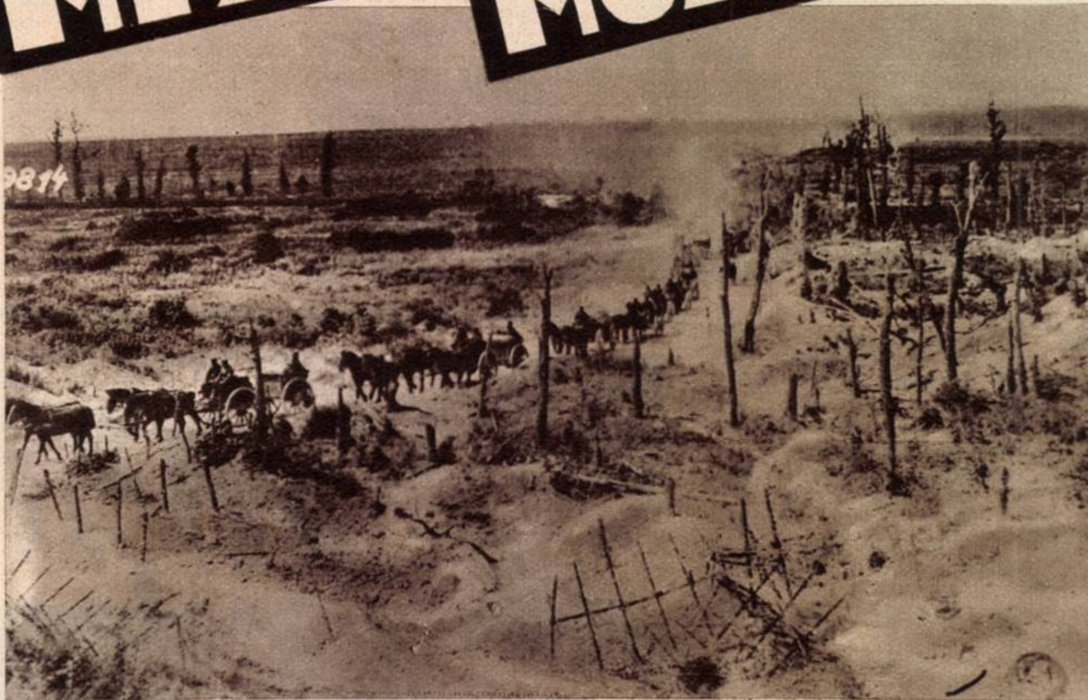
BALCANUL!

POLITICA MISTER MOARTE!

In numerile precedente, am expus situația complicată din Balcani printr'un studiu al Bulgariei, zugrăvind viața politică a primului ministru Stamboliisky, șeful agrarienilor și partizan înfocat al apropierei dintre Bulgaria și Jugoslavia. Asasinat de partizanii lui Tancoff, acesta și partidul militar s'au înlocuit rând pe rând la putere până în ziua când o nouă lovitură de stat a readus influența agrarienilor și a grupului „Zveno". Astăzi, prezintăm cititorilor noștri „Comitagiul", acest soldat-plugar gata oricând să-și părăsească plugul și boii ca să ia pușca atunci când idealul sau partidul lui politic sunt în joc și par amenințate.

III

Bulgaria, Comitagii

LA REVOLUȚIONARII IN SMOKING

CINEVA, îmi spusese într'o doară: Du-te să-l vezi pe doctorul Stanișeff. Și am pornit. Dar vreau să înțelegeți prin asta că am făcut patru demersuri, unul mai stăruitor decât altul până să fiu primită de fostul președinte al Comitetului național revoluționar macedonean!

Unde ești tu umbră a lui Dam Grueff, primul dintre comitagii, pe vremea când ei erau atât de nobili și simpatici în lupta dârză ce-o duceau contra năvălitorului musulman?

De acum încolo adio ropotului de salve amestecat cu valuri nesfârșite de ostași; în locul lor, nu se mai aude alta decât sunetul metalic al milioanelor de leva încasate anual de Majestatea Sa Vanșa Mihailoff. Un al doilea impozit împovorător pe spinarea Macedoniei bulgare.

Iar aci, la Sofia, acest rege perceptor de un gen nou e reprezintat în persoana unui președinte, profesor, cu barba abia mijită, doctorul Stanișeff despre care mi se vorbise. Fiica lui se îmbracă la Patou, în Paris. La Sofia, ea oferă oaspeților ciocolată dela Fourey-Galland.

— L'ați văzut pe d. Condoff, actualul președinte al Comitetului nostru? Mâine dimineață, la ceasurile nouă, va veni la hotelul dv. spre a vă sta la dispoziție cu toate informațiunile de care ați avea nevoe.

Am dat ordin portarului ca a doua zi — fie ce-o fi! — să-l lase să se urce în camera mea pe un bărbat care, fără îndoială, va veni înarmat cu două puști, patru revolvere, șase sau opt bombe și însoțit de trei gardieni cu mutrele fioroase. In această așteptare, petrecui o noapte destul de agitată. Din Londra, Perrigant, Den Doolard, îmi anunțau lucruri înspăimântătoare cu privire la primejdiile ce mă pândeau.

Când mi s'a adus cartea de vizită, crezui că leșin de spaimă și uimire. Lucrurile se sfârșiau rău, în chipul cel mai rău pentru perspicacitatea mea de reporter. La ceasurile nouă dimineața, Comitetul revoluționar îmi trimitea pe președintele lui... în smoking!

Il ascult, cu mintea zăpăcită. Imi spune că va veni să mă ia în dimineața următoare, cu trăsura lui, și că vom vizita Macedonia. Ca prin vis îmi izbesc auzul un șir de nume atât de așteptate: Kustendil, Bansko, Gorna-Giumaja, Sveti-Vraș, etc. focare de acțiune ale agitației macedonene.

Corect, cu stângăcia pompoasă a cavalerilor de acum două secole, vizitatorul meu se înclină și iese.

Iată-mă, pentru trei zile, invitata și prizoniera Comitetului național-revoluționar macedonean.

MAFFIA

Un stâlp le eșirea din Kustendil: „Cotitură primejdioasă". Să fie un avis pentru partizani?

Călătoria noastră n'a fost atât de triumfală precum mi-o închipuiam; piețele erau deșerte, iar privirile, ici-colo, prea puțin încurajatoare. Nici urmă de grupuri curioase așa cum se obișnuește prin satele dornice de atracțiuni; pretutindeni pustiu; fie că era ordin, sau lipsă de entuziasm, știu însă că populația se închisese prin case. Președintele n'are o presă bună.

Să nu vă închipuiți cumva că în Macedonia se întâlnesc comitagii pe la toate colțurile străzilor. Termenul, de altfel, e și primejdios. Un comitagiu e în deobște un bărbat care cutreeră munții sau pădurile și care luptă; prin urmare se arată rar. E un țăran, plugar, ca oricare altul atunci când n'a pornit în vre-o expediție. Ca să vezi comitagii, trebue să faci campanie cot la cot cu ei. Sunt însă macedoneni, oameni ca oricare alții, dar pretențioși și vicleni fără pereche; stăpânesc simțul afacerilor în gradul cel mai înalt și țin nevoie mare la reputația lor de agitatori.

Iată de ce, în ceasul de față, Bulgarii adevărați abia își ascund necazul. Ei sunt sătui. Sătui de asasinatele periodice, sătui să-l știe pe rege tremurând în fața acestei puteri oculte; sătui să vadă cele mai înalte situații cucerite prin șantaj și intrigi, adeseori sângeroase; sătui să se știe prețuiți de streinătate ca o turmă de indivizi mârșavi, barbari și răzbunători, toate acestea pentru o provincie care, negreșit, li-e dragă dar care, vorbind pe față, întrece în posibilități ascunse de catastrofe tot ce se poate închipui. „Cazanul lui Satan", așa cum îl numește o maximă populară.

Oare această faimă tristă a Macedonenilor se datorește șefului lor actual? E probabil. In orice caz și ei, la rându-le, abia își ascund nemulțumirea. Dictatura lui Vanșa care i-a adus într'un hal de sclavie dintre cele mai nemiloase (Karinceva, tovarășa lui de pat și de crime se plimbă pe străzile din Gorna-Giumaja ca o adevărată regină), îmi pare să fie în declin.

Mi s'a spus uneori că posed arta întrebărilor anti-diplomatice. *„Am auzit, d-le Condoff, că au fost oarecari dezbinări în sânul partidului; oare nu toți Macedonenii sunt Mihailoviști și revanșarzi? Dacă nu mă înșel, lumea a ajuns la convingerea că s'a vărsat destul sânge și că singura soluție pentru fericirea Macedoniei ar fi Sud-Slavismul?*

Asta e cărămida căzută din senin în cap. Să vedem: răspunde sau nu răspunde... Un hop, din multele cu care e presărat drumul ne asvârle unul peste altul, încât mă mir că am scăpat teafără. Să vedeți, n'o să răspundă sau, în cazul cel mai bun, tăgăduește totul. Discordii, mișcare spre o înțelegere mutuală a acestor două popoare frățești?... Posibilitatea unei colaborări strânse în vederea propășirei acestei

ţări haotice şi nenorocite ca şi drumurile ei?
Dar pe buzele subţiri ale însoţitorului meu flutură un imn de ură adresat Franţei şi politicei ei balcanice, în acelaş timp cu un apel nedesluşit dar hotărît către puterile cari de atâţia ani învrăjbesc lucrurile şi întreţin această armată de mercenari fanatici pentru un ideal căruia ei îi fac mai mult rău necunoscând interesele adevărate care-l călăuzesc pe şeful lor.

Costume din împrejurimile Sofiei

Fireşte, am fost dusă să văd frontiera.
Munţii albiţi de zăpadă cristalizată scânteiază sub un soare radios. Pe câmpii, caii, în plină libertate se odihnesc; măgarii se tăvălesc la câte o răspântie de drum; ţăranii fac coborâri ameţitoare pe sănii improvizate... O femee trece cu găleţile de apă bine echilibrate pe umeri; toate costumele, aci, au culori vii, sclipitoare.
Deşi adormită, simţi că natura n'a fost prea vitregă cu locuitorul prin părţile acestea. Murmurul unui pârâu nevăzut şi, din când în când, nechezatul unui cal, abia dacă înfioară aerul de dimineaţă proaspăt şi uşor. Departe, un cioban cântă din fluer o doină poate la modă pe vremea lui Alexandru...
Adânca pace a munţilor şi a spaţiilor nepopulate se aşterne biruitoare aci. Guşti ceasuri de fericire, de tihnă şi seninătate... D-l Condoff a isprăvit ultima-i tiradă răzbunătoare. Eu visez.. Alaltăseară, la Gorna-Giumaja, omul acesta îmi spusese: „Aţi auzit vorbindu-se despre Maria Buneva, o femee tânără şi frumoasă care într'o dimineaţă şi-a părăsit gospodăria, bărbat, prieteni, în sfârşit totul, trecând graniţa Jugoslavă prin Skoplié... S'a dus acolo ca să-l omoare pe Prelici, guvernatorul, dând astfel o pildă pentru cauza macedoneană. Un glonţ pentru el şi altul pentru ea... Hotărâre, sânge rece, un curaj cum rar se în-

Port din Pirdop

tâlneşte...". Văzându-l atât de plictisit, nu ştiu de ce am impresia că prea îmi spune mereu întâmplarea asta, ca un basm învăţat pe din afară. Sârbul care-mi descrisese aceiaşi scenă, la Skoplié, avea însă lacrimi în ochi...
— Dar acest faimos monument al Comitagului necunoscut? I se tăgădueşte existenţa. Şi totuşi el există... Apoi, aci e o adevărată grădină de monumente: ale Comitagiilor, al Macedoniei, al lui Theodor Alexandroff şi mai ştiu eu ale cui? Când e vorba că Vanşa să se ocupe de urbanism.. In schimb, dacă ai un duşman, pasionat al automobilului şi căruia îi porţi sâmbetele, trimete-l în Macedonia. Şoferul va fi scos din circulaţie în răstimp de trei zile, iar ocupantul, după zicala bulgară, „va simţi cum i se scurge inima prin cizme".
Kustendil, un orăşel mic, teatru al atâtor asasinate mişeleşti, e unul din fiefurile lui Vanşa. Ne-am oprit acolo ca să prânzim. O masă îmbelşugată, nici urmă de asasini (afară de mine, bine'nţeles!) şi zău, în atmosfera aceea m'am simţit parcă mai sigură.
Vecinul meu din dreapta, aghiotantul lui Condoff, arborează un splendid inel de aur: un cap de mort, două fluere de picior şi două podoabe de rubine în orbitele scobite; vecinul din stânga, citeşte: *„Libertate sau moarte"*. Vizitiului nostru i s'a întâmplat un accident. Din nebăgare de neamă a nimerit cu mâna în buzunarul prea bine garnisit al unui drumeţ, aţipit la o masă din apropierea noastră. N'a primit nici un glonţ pentru asta, căci arma n'a luat foc la timp, aşa că s'a ales numai cu vreo câteva picioare în spate. Conversaţia se învârteşte acum în jurul asasinării lui Theodor Alexandroff (versiune oficială). Atmosferă acră şi grea; miros de tutun prost, untură de carne friptă şi ardeiu transpiră din cojoacele de oaie; lucrul de căpetenie aci e varza şi... slivoviţa (ţuica), de altminteri destul de rea.
Deodată, dintr'o cămăruţă învecinată se ridică o voce bine cunoscută şi ştrengărească *„Valentina, Valentina avea picioruşe atât de mici..."* O placă de Maurice Chevalier, aici, te face să mori de râs sau să plângi.
In sfârşit, am ajuns la frontieră. In adevăr, e ceva nespus de frumos. Mai întâiu, peisajul; şiretenia sârbilor pe urmă. Nu poţi să treci dincolo nici o palmă de pământ. Pretutindeni cai de friză, garduri de sârmă ghimpată şi mărăciniş, câmpii întregi minate şi trei rânduri de şanţuri; apoi, din loc în loc, posturi de pază cari sunt adevărate arsenale şi lungi şiruri de metereze în beton armat. Ai impresia că vezi aevea un câmp fortificat din evul mediu, ori rămăşiţa vreunui front de după războiu, apărat din punct de vedere strategic de toate binefacerile ştiinţei moderne. Cred că se întinde astfel pe o lungime de 700 km. Ce buget!
Esenţialul este că scopul a fost atins: cetele de comitagii nu mai trec în teritoriul jugoslav ca să asasineze acolo. Entuziasmul plătit al soldaţilor lui Vanşa Mihailoff s'a cam răcit.
Cu siguranţă, d-l Condof îmi va spune că aceste măsuri de apărare au fost luate cu scopul de a-i împiedica pe bieţii macedoneni jugoslavi, torturaţi şi martirizaţi în temniţele statului, să pătrundă în Bulgaria.
Dar cum după trecere de câteva minute numai, tot el îmi va declara că, de când cu dictatura în Jugoslavia peste 300.000 de Macedoneni au trecut această frontieră blestemată, iar pe de altă parte că emigraţia macedoneană, în total, este de 310.000, rămâi pe gânduri în faţa acestor afirmaţii făcute cu atâta răceală şi hotărâre.
Această emigrare a 310.000 de suflete se împarte în chipul următor: un prim val de 150.000, aproape în momentul şi după proclamarea independenţei Bulgariei, iar un al doilea val, în 1919, în virtutea convenţiei de schimb al populaţiilor, cifrat de asemenea la 150.000.
Aceasta însă e emigrarea totală a Macedonenilor din diferite regiuni: din Jugoslavia, a fost cel mult de 8—10.000 suflete.
Vă miră, nu-i aşa, d-le Condoff, că n'am cerut să-l văd pe regele Comitagiilor, sau vreo altă personalitate din suita lui şi că în aceste trei zile n'am pronunţat măcar nici numele de Comitagii... Da, pentru motivul că nu-mi închipuiam să-i găsesc la dv. Ştiam că toţi acei care au mai rămas vrednici să poarte acest nume au părăsit de multă vreme acest pământ al robiei. Dacă rămâneau pe loc, ar fi trebuit să se vâre sub pământ căci Vanşa nu obişnueşte să-i lase în viaţă pe acei cari nu se supun legilor lui tiranice.
Un şef comitagiu? Am cunoscut unul. Unul din acei care au deschis focul împotriva Turcilor, iar mai târziu, a fost cel mai înfocat soldat revoluţionar, numit pe nedrept, aci, nihilist. In timpul războiului, el a luptat în Champagne, alături de Francezi, în Legiunea streină. O figură impunătoare. Rănit de trei ori în atentate, zeci de premii puse pe capul lui, condamnat de acei pe care politica lui jugoslavă îi supăra şi îi supără încă, el nu se mai mândreşte astăzi cu atâtea peripeţii prin cari a trecut. Pentru el nu mai e nevoie de o aureolă de mister şi de sânge. Ca să respire în voie nu mai e silit de nimeni să se cuibărească pe creştetul unui munte înalt de peste două mii de metri.
Lumea îl întâlneşte plimbându-se singur la Paris, ca orice contribuabil de treabă. Numai privirea şi tonul glasului trădează în el pe „şef".
Şi dacă doriţi să petreceţi o seară literară, să cunoaşteţi chiar autorii francezi despre cari n'aţi auzit decât vorbindu-se, vă urez să fiţi în salonul şi printre prietenii lui...
El a fost ministru şi colaborator al lui Stambulisky. El a fost unul dintre primii care în toiul războiului mondial au crezut într'o viitoare apropiere de Franţa şi a încercat să instaureze un adevărat spirit jugoslav.
Actualmente, unul din şefii partidului agrarian de opoziţie — singurul rămas credincios politicei lui Stambulisky — s'ar putea să aibă un cuvânt de spus, acum sau cel mult peste câtva timp. Căci guvernul de azi e condamnat în alegerile viitoare.

Faimosul monument al „Comitagiului necunoscut"

Pentru potolirea spiritelor în Macedonia, o politică sinceră de înţelegere cu Jugoslavia şi o tendinţă franco-filă, nu pe d-l Ţancoff s'ar putea pune temeiu, ci pe adversarii lui: Zveno-Protogheroff, Agrarieni de opoziţie, Şandanoff şi alţi câţiva... Iată dece d-l Condoff n'a catadixit să răspundă întrebărei mele de adineauri. Primejdia e prea mare, aproape de neînlăturat şi e mai cuminte să fie tăgăduită. Acum, trebue să-i vedem pe Macedonenii jugoslavi, adică acei cari socotesc că Macedonia nu trebue să fie un element de neîntreruptă vrajbă în actuala re-

luare a politicei sud-slaviste. Dar pentru aşa ceva e nevoie să ies de aci. S'ar putea întâmpla să-i văd la Sofia.

LA CICLOPI

Deşi Bulgaria a căzut din Scylla în Charibda, totuşi să nu căutaţi aci reminiscenţe mitologice. Legenda se creiază de-alungul zilelor. Sunt numai personagii vii şi legendare, iar acei pe cari îi caut fac parte din rândul lor. Dar trăesc ascunşi, şi cât se poate de bine. Motivul e destul de serios deoarece în joc e însăşi viaţa lor. Sunt Macedoneni, prin urmare cunosc treburile şi ştiu câtă uşurare ar aduce lui Vanşa suprimarea lor. Trei şefi. Unul stă la Karlovo, prizonierul garnizoanei de acolo; viaţa lui e în siguranţă căci dacă ar fi suprimat, cu siguranţă că un personaj important şi dinainte desemnat ar dispare de pe orizontul politic. Ceilalţi doi, sunt la Sofia, ducând viaţa obişnuită a revoluţionarului, adică nici odată două zile sub acelaş acoperământ. Fraţi în lupte ca şi în orice alte primejdii, ei stau mereu de veghe, cu ochiul aţintit şi nu pot să se înşele; zic „ochiul" deoarece Vanşa a avut grijă să i-l ia fiecăruia pe al doilea, ca amintire.

Cum să-i întâlnesc? De astă dată, nu prea e de glumit. Nu e vorba de o organizaţie revoluţionară, recunoscută ca utilitate publică, aşa cum e cazul comitetului Condofff, Stanişeff, etc. Altfel nu se poate decât să mă duc la Karlovo, cu trăsura. Deşi, în mod oficial, viu din Macedonia aflată în revoluţie, mă bucur de încrederea tuturor. Iau toate precauţiunile de rigoare pentru călătoria plănuită. Agentul de legătură îmi dă întâlnire într'o cafenea din oraş, destul de departe, unde vom aştepta desfăşurarea evenimentelor. Aşteptare înfrigurată... De obiceiu, atât de flecari, nu mai schimbăm acum nici o vorbă. Am înaintea mea o pendulă, iar el care-mi face vis-a-vis, se uită mereu spre uşă.

Două locuri, cât se poate de rele pentru nervii încordaţi să plesnească, mai cu seamă ai mei.

„Băiete, o slivoviţa! In cadenţa cu care galopează acum mintea mea, cu trupul înţepenit într'un scaun ca vai de lume şi privirile ţintuite la pendulă, a bea ceva e o distracţie.

Uşa se deschide şi se închide fără încetare: numai bărbaţi. Iar pe noi trebue să ne caute o femee. Vom pleca la trei minute după ea, urmând-o până la casa în care va intra, unde vom intra şi noi, iar la plecare ne vom strecura printr'o altă eşire, cu un al doilea agent care ne va conduce până la automobil.

Incep să mă tem de călătoria asta. Şi totuşi, nu-i altceva decât viaţa însăşi. Reportajul e o meserie plină de emoţii şi frumuseţe. Insoţitorul meu a trecut prin multe. Unul din cei mai temuţi şefi comitagii, prietenul lui, n'a căzut la cinci metri de el în vreme ce, ca să-şi ascundă turburarea şi să nu fie prins, el îşi aprindea ţigarea cu aerul cel mai liniştit din lume?

Ceasornicul de aci trebue să fie stricat; prea merge razna...

Enervată, nu sunt în stare să spun nimic. Dar ştiu că „ei" au obiceiu să fie exacţi şi prietenul meu a devenit pe neaşteptate vorbăreţ...

Insfârşit, iată o femee. Inima-mi tresaltă nebuneşte; mă cramponez în scaun ca să nu mă scol şi să pornesc pe urmele ei. Insoţitorul meu n'o vede, însă dacă nu mă 'nşel schiţează un zâmbet negativ.

Aşa dar, credinţa mea că „sunt exacţi" a suferit o lovitură...

Restul nopţii, am să-l petrec la Sofia în cercul câtorva prieteni actori şi ziarişti. Ei nu pot să ghicească despre ce e vorba, iar la toate atenţiunile şi întrebările lor, eu rămân mută. Această fiindcă sunt neliniştită căci am început să-i cunosc pe Macedoneni: nu ne-au prevenit, n'au dat nici un semn de viaţă. Trebue să fie ceva.

Pe când dansez în braţele unui slav care mă strânge de parcă ar ţine cu tot dinadinsul să nu mă piardă, am parcă siguranţa că mă aflu acolo, la Karlovo, unde s'a petrecut un eveniment neobişnuit...

Sunt ceasurile cinci dimineaţa. In aerul acestui local de noapte parcă pluteşte cu totul altceva decât ceea ce se găseşte de obiceiu...

Dece vecinul meu vorbeşte în şoaptă cu acel ziarist proaspăt sosit? In sbor, prind un nume: Şandanoff... Vedeţi, asta era: Vanşa Mihailoff a pus mâna pe el!

Incerc să mă conving. *„D-ta, ai spus parcă Şandanoff, nu-i aşa?" „—Da, a evadat aseară, la ceasurile opt..."*

D-zeule, D-zeule, ce simplă şi liniştită e viaţa aci!

Si ce simţ al umorului au Bulgarii. Şandanoff a venit să doarmă în noaptea următoare la un prieten, într'un hotel mare din Sofia, unde stau şi eu. Să nu vă închipuiţi cumva că m'a vizitat cu acest prilej!

Moravurile politice în Balcani fiind destul de tragice, Macek aflându-se închis din cauza unui interview dat reporterului unui mare ziar parizian — simplu pretext, fireşte, — nu aşteptaţi să vă spun prin cine am căpătat declaraţia următoare. Interesează numai faptul că e din sursă bună.

— Vechea organizaţie a lui Protogheroff a ajuns la convingerea că orice activitate a Comitagiilor dela război încoace a fost dusă într'un sens contrariu intereselor lor proprii şi acelora ale naţiunei bulgare...

— Dar opunerea dv. la politica lui Stambulisky?

— Asasinarea lui Stambulisky a fost o mare greşeală. Amestecul în viaţa politică a Bulgariei a fost o alta ca şi participarea la numeroasele asasinate ale cetăţenilor bulgari.

— Actuala schimbare la faţă pentru care atâţia din partizanii dv. au fost suprimaţi sau condamnaţi, cărei pricini se datoreşte?

— Faptelor noui care ne-au făcut să înţelegem că politica urmărită de Protogheroff şi care avea drept scop să contracareze orice tentativă de apropiere între Bulgaria şi Jugoslavia, nu servea în realitate decât politica puterilor streine interesate în Balcani, puteri pentru cari agitaţia noastră era un factor preţios de dezagregare naţională. Ba chiar de turburări internaţionale...

DIVERSE CONJUGĂRI ALE VERBULUI „A ASASINA"

In luna Junie 1927, faimosul general Protogheroff a fost asasinat. A doua zi, organizaţia macedoneană căreia el îi era unul din şefi, anunţa că Protogheroff fusese ucis din ordinul Comitetului... ca represalii pentru asasinarea lui Theodor Alexandroff de care îl învinuiau. Or, Theodor Alexandroff a fost răpus la 1 August 1924, astfel că nimeni nu putea să creadă în versiunea lui Vanşa Mihailoff. Nu prea e obiceiu, în ţara asta, să se tărăgăneze atât de mult cu regularea socotelilor.

Protogheroff a fost asasinat deoarece, brusc, şi-a dat seama că nu mai era decât o jucărie în mâinile Italiei, că idealismul, fanatismul lui care credea că serveşte cauza macedoneană, prin combinaţii politice diverse şi prin mijlocirea lui Vanşa Mihailoff, îndruma deadreptul naţiunea macedoneană spre jugul italienesc. Când a înţeles acest lucru era prea târziu, totuşi împărtăşi îngrijorarea lui Vanşa, supunându-i în acelaş timp un plan de bătae, spre a da îndărăt. Vanşa, neascultând decât curajul... şi interesul lui personal, divulgă planul Italiei, îl zădărnici bine'nţeles, şi-l asasină pe Protogheroff.

Personal, n'am să vărs nici o lacrimă pentru el.

In timpul războiului, a primit 30 milioane de mărci-aur ca să organizeze cea de-a 11-a divizie macedoneană şi să pregătească intrarea Bulgariei în conflagraţia europeană.

Inainte de orice, era patriot, inteligent cum sunt puţini astăzi în Bulgaria şi cu neputinţă de atacat în onestitatea lui. Trăsătură de caracter care spune multe în privinţa omului şi a concepţiilor lui; era teosof şi vegetarian. Insăşi cruzimea dovedită în anumite împrejurări nu venea decât din fanatismul lui. Credea cu toată sinceritatea că serveşte cauza naţională. Din pricina acestui spirit, sau mai de grabă din pricina lipsei lui de spirit, l-am văzut cum şi-a mânjit mâinile în asasinarea odioasă a lui Stambulisky şi a celor douăzeci mii de ţărani, fraţii lui.

In 1927, că şef de Comitet, el se duce la Roma ca să trateze cu Italia, eventuala aliată. Era după Tirana, când lumea se aştepta la evenimente grave în Balcani. In războiul la care năzuia, el căută să-şi definească poziţia lui şi soarta Macedoniei. Proiect supus: Macedonia să se bucure de-o aşa zisă independenţă sub protecţia italiană şi să i se dea ca şef eventual — nu importă sub ce titlu, fie chiar acela de rege — pe Protogheroff. Greşeală psihologică. Şeful comitagiilor care-şi închipuia că serveşte idealul naţional de treizeci de ani şi se străduia pentru alipirea Macedoniei integrale la Bulgaria, se trezeşte în chip brutal şi înţelege în cele din urmă că acţiunea comitagiilor nu slujeşte decât scopurile imperialiste ale Italiei.

Vine atunci momentul când înapoindu-se la Sofia, el îşi destăinue temerile Comitetului unde Vanşa trona decâtva timp în locul lui Cianleff; acesta din urmă, asasinat după Alexandroff şi din ordinul lui Ţancoff, — dar asta e o altă poveste.

Nu ştia bietul Protogheroff că Vanşa era în legături personale cu Italia prin intermediul generalului Volkoff, atunci ministru de război şi agent italian. El îşi dă planul pe faţă: să plece la Viena, să lanseze un manifest Macedonenilor ca să veştejească rolul Italiei şi să caute să legalizeze mişcarea macedoneană în Jugoslavia.

Răspunsul nu întârzie să vie. După asasinarea lui Alexandroff a urmat a lui.

Aşa cum se şi cuvenia, Vanşa făcu astfel ca asasinarea şefului să fie urmată de asasinarea unui şir întreg de partizani. Merse până acolo încât începu să-i terorizeze pe bătrâni. Dar tinerii, ca de pildă Şandanoff, nu s'au lăsat descurajaţi.

Comitetul Protogherofiştilor, plictisit de-a fi mereu ţinta atacurilor de tot felul, hotărî o contraofensivă, care fuse fulgerătoare. Ea îi atinse pe şefii cei mai sus puşi. Vanşa Mihailoff, terorizat, nu mai cuteza să iasă din Macedonia. Poliţia, obosită, desgustată de toate asasinatele, se retrase în turnu-i de fildeş şi căută să păstreze cea mai strictă neutralitate vreme de trei ani.

In faţa succesului reacţiunei Protogheroviste, iar Vanşa gata gata să fie dat peste cap, ordinele venite întâmplător de sus au oprit în loc această operă de însănătoşire politică. Totuşi ea a pus capăt omorurilor dar nu şi neînţelegerilor din sânul cercurilor macedonene. Lupta dura de mai mulţi ani. O evoluţie foarte pronunţată se săvârşise în rândurile fostilor prieteni ai lui Protogheroff.

Pentru o Jugoslavie integrală şi federativă, ei au propovăduit apropierea ca un mijloc prin care să ajute evoluţia actuală a problemei. Jugoslavia s'a ferit să intre în horă. Ziarul lor atacă şi denunţă Italia şi Germania pentru amestecul lor interesat în politica bulgară. In cele din urmă, ajung să ponegrească însuşi separatismul croat.

Reese din cele de mai sus că actuala mişcare revoluţionară în Macedonia nu este câtuş de puţin, o aspiraţie a poporului, ci o vastă exploatare comercială finanţată de către puterile pentru care pacea şi unirea în Balcani ar spulbera toate speranţele însemânţate acolo de politica negativă a unor războaie interne.

Trebue să li se evite cu orice preţ acestor puteri amestecul în înfăptuirea acum mai apropiată ca oricând a Jugoslaviei integrale. Ar fi astfel un bloc de granit, opus în orice împrejurare pretenţiunilor cari stau în calea care să ducă până în Europa Centrală.

Dar ideia jugoslavă e în mers, e astrul nou ce se ridică de-asupra Balcanilor. Recunoaştem, strălucirea lui e slabă, sfioasă, nu e decât o auroră. Şi-i trebue multă tărie acestei naţiuni ca să se smulgă din noaptea ei de sclavie, de războaie, de omoruri şi de sânge. Razele ei mai luminează încă un număr de asasini mărunţi cărora întunericul li era atât de prielnic spre a sugruma în voie rase puternice, tinere, dornice de a trăi şi a creia, popoare pline de posibilităţi europene.

Ţancoff şi Vanşa Mihailoff, aceste două elemente streine cari turbură politica internă şi externă bulgară, să fie înlăturaţi, iată ce urez tuturor Bulgarilor adevăraţi şi tuturor Jugoslavilor...

(Urmează)

RENÉE BADEAN

DIN STRĂINĂTATE

Iată-l pe Amiralul Keinsuke Okada, noul prim-ministru al Japoniei, îmbrăcat în costum național japonez, ținând în brațe pe nepoțelul lui.

Prima vizită pe care cancelarul Schuschnigg a făcut-o în străinătate, a fost la Budapesta. In fotografia noastră îl vedem trecând trupele în revistă împreună cu primul-ministru al Ungariei Gömbös.

Cu prilejul vizitei pe care i-a făcut-o lui Mussolini, prințul Starhemberg a ținut un important discurs. Fotografia noastră a fost luată în timpul cuvântării prințului Starhemberg.

Prințul Gonzales, cel mai tânăr fiu al ex-Regelui Alfons al Spaniei a murit de pe urma unui accident de automobil. Vedem mai jos o fotografie recentă a prințului.

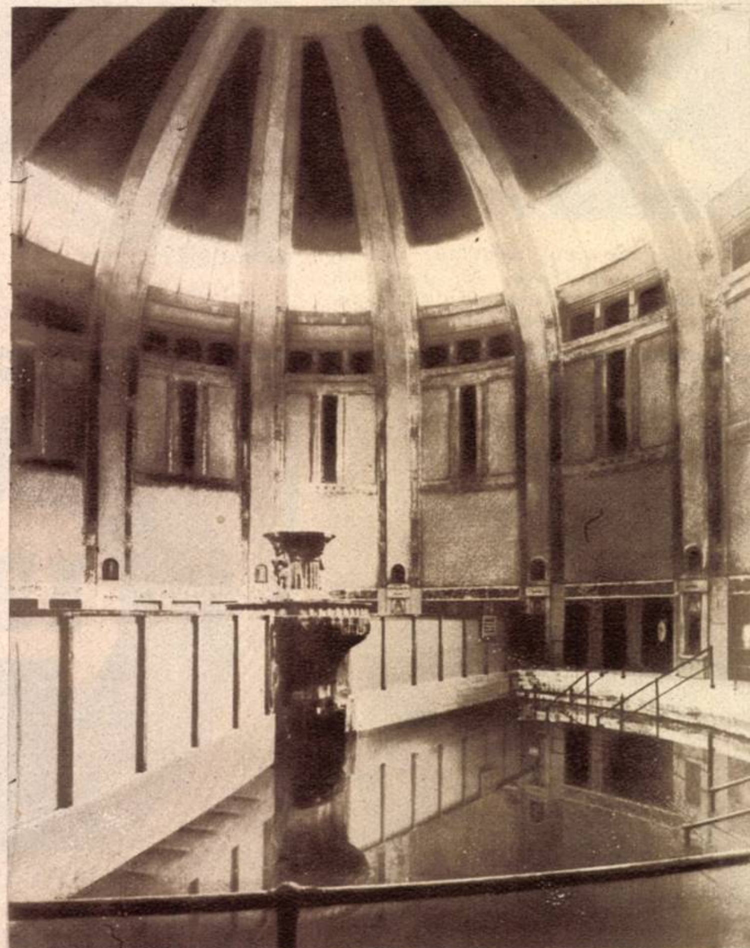

BĂILE TERMALE PIESTANY

CEHOSLOVACIA

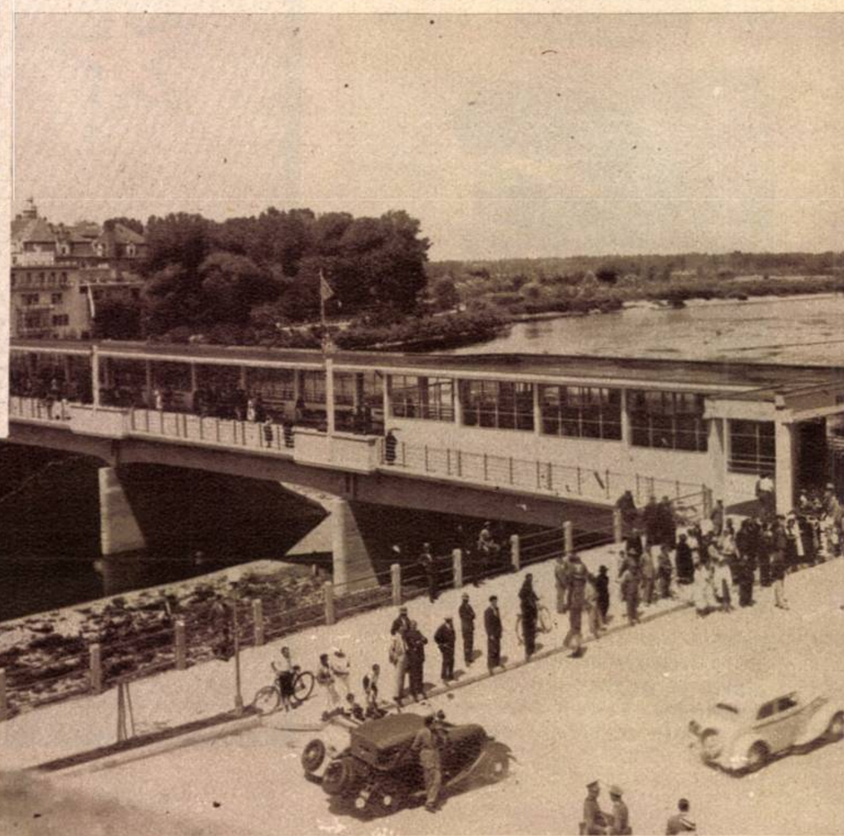

Celebrul bazin de nămol, a cărui acţiune binefăcătoare tămădu este atâtea suferinţi.

Podul cel nou de pe râul Waag, însoţit de o minunată privelişte din această staţiune unică.

Publicăm în această pagină câteva fotografii din minunata localitate balneară a Cehoslovaciei, Pystian. Zilnic sosesc acolo noi vizitatori, printre care foarte mulţi români.

Fotografiile noastre reprezintă : Gran l Hotel Royal şi Hotel Thermia unde au loc aproape zilnic serate dansante care constitue un excelent prilej de distracţie pentru vizitatori.

Mai jos, o serie de cârje care au devenit inutile... Cei sosiţi cu ele, le abandonează după un scurt tratament...

10 OAMENI 10 SIMBOLURI

Există anumiți oameni a căror personalitate seduce, in chip deosebit, imaginația popoarelor. Ei nu sunt numai decât personagiile cele mai importante nici acelea care vor supraviețui multă vreme in istoria lumii; tot ceeace putem spune este că, pentru moment, ei sunt supraoamenii publicității moderne.

...Nu vom examina personalitățile alese, în ordinea meritelor lor. N'ar fi de loc just ca Bernard Shaw să fie ultimul pe listă; el îşi va reaminti, însă, că aci caşi aiurea, cel din urmă poate fi cel dintâiu...

Şi acum, iată lista Decemvirilor pe cari-i vom studia prieteneşte: Prinţul de Walles; Mussolini; Stalin; Papa; Ford; Gandhi; Lindbergh; Einstein; Chaplin; Shaw. Vom băga de seamă, dintru inceput, că aceste personalităţi sunt foarte diferite. Au însă acel punct comun care este magnetul ce atrage atenția pasionată a omenirii intregi și iată dece ne întrebăm care este cuvântul misterios care a fost inscris ca o deviză pe toate aceste paşapoarte pentru Olimpul modern?

Cuvântul acesta magic este caracterul, simbolul pe care ni-l înfăţişează aceste personagii diverse. Fiecare dintre aceşti Decemviri îngăduie omenirii să întrevadă ceva pe care numai ea îl poate înțelege. In fiecare caz se ascunde o idee bine definită, care întocmai ca un covor fermecat, poartă numele omului-simbol, pe aripele vântului până la capătul lumii. Intocmai cum pentru greci, Hercule intruchipa atletismul in aplicările lui practice, întocmai cum Pluton înfăţişa pentru ei flăcările infernului topind metalele pentru a le dărui omului, tot aşa se petrece astăzi cu Mussolini şi Henry Ford. Oricât s'ar schimba vremurile, zeii rămân aceiaşi.

Care este, prin urmare, acel mesaj pe care-l primesc în fiecare din aceste pilde, spiritele mijlocii prin intermediul acestor puternice personalităţi? Pentru a afla adevărul, să smulgem aceste zece divinităţi din Panteonul lor din secolul XX şi să inc ustăm umili, pe fiecare din masivele lor piedestale, tributul nostru de adoraţie.

PRINTUL DE WALLES

SĂ studiem cazul prinţului de Walles. Cum se face că el este unicul principe de care cronica se ocupă neincetat? Să fie aceasta din pricină să descinde din Charlemagne şi — dacă dăm crezare reginei Victoria care se arăta foarte mândră de viţa ei abisiniană — din regele Solomon şi regina Saba?... Dar cunoaştem sute de personalităţi de sânge regesc care se bucură de acelaş privilegiu; dar numai el singur este „Prinţul".

Dacă prinţul este unic, iată motivele: este un privilegiat care a ştiut să se asimileze nouă acestora cari nu avem privilegii. Unde s'ar duce şi orice ar face, fie că vânează, că joacă golf sau că innoată, că mănâncă sau dansează, el este unic prin stăruința pe care o arată de a fi ca toată lumea. Este singurul om de pe stradă pe care strada îl conduce la tron, singurul locuitor al acestei planete care, născut pentru a-şi împodobi pălăria cu trei pene, aruncă două din ele şi se mulţumeşte să poarte numai pe cea de a treia.

Ce poate fi mai măgulitor pentru clasa mijlocie a omenirii decât faptul de a fi imitată în chipul acesta? Căci, intr'adevăr, dacă prinţul de Walles este ca toată lumea, se înţelege că toată lumea este ca prinţul de Walles. Când omul mijlociu contemplă pe acest alt om mijlociu, îi se pare că se ridică şi el pe pluşul unui tron.

MUSSOLINI

Cât despre Mussolini, ce putem spune despre el? In Duce, lumea a găsit imaginea grandoarei anticei Rome. Singurul om cu care Mussolini poate sta cot la cot este (ca să nu vorbim de amicii personali cum sunt Alexandru cel Mare şi Napoleon) este Iuliu Cezar, cuceritorul Franţei şi Angliei de astăzi...

Ca dictator Mussolini poate fi criticat. Dar criticii săi susţin în cor cu partizanii săi că, in cazul de faţă, gestul este servitorul puterii şi nu in-

In această pagină: Henry Ford, Lindbergh, Benito Mussolini şi prinţul de Galles

iască. Autocratul acesta trăiește retras la Kremlin, în mijlocul poliției sale secrete, înconjurat de Armata Roșie ca de o gardă pretoriană, tot atât de Cezar, tot atât de Țar ca oricare Roman sau oricare Romanof. Dar el e încercat să facă ceeace nici Cezar și nici Țarul n'ar fi visat măcar să încerce: a luat puterea aplicând-o poporului așa cum se aplică legile comerciale.

Pentru Stalin, este limpede că omul fie că este literat, muzicant sau artist, trebue mai întâiu să se hrănească — cum e cazul animalelor — să se îmbrace și să aibe un adăpost. Statului îi revine grija de a se ocupa de aceste nevoi materiale și iată cum Stalin a ajuns astăzi Marele Stăpân al tuturor Rușilor. Cele două idei de autoritate, idee economică și idee politică până atunci vizibil separate, s'au contopit astăzi într'un amalgam cu neputință de a fi dizolvat...

locuitorul ei. Parlamentul poate fi suprimat și oamenii politici exilați, dar ardoarea lui este urmată întotdeauna de efecte imediate. Teoriile lui economice au devenit realități. Maffia Siciliei a fost înnăbușită. Trenurile sosesc la timp.

STALIN

Am ajuns acum la Stalin și, la el, întocmai ca la ceilalți, găsim o personalitate bine caracterizată, care exprimă limpede ce vrea să glăsu-

PAPA PIU XI

...La papa Piu XI, ceeace a remarcat omenirea este inițiativa pe care a luat-o de a distinge în catolicism ceea ce este medieval și ceea ce este esențial. El a știut să integreze medievalul în modern. In loc să combată știința modernă, s'a folosit de ea. Călătorește cu automobilul, se servește de telefon, are un post de radio, se lasă fotografiat, a publicat un catalog al bibliotecii Vaticanului și lansează enciclice asupra problemelor actuale. Nemai fiind astăzi prizonier al Vaticanului, a făcut din acesta din urmă un Stat, mic prin întinderea lui, dar complet, cu tot aparatul administrativ necesar, serviciu poștal și telegrafic și cale ferată.

FORD

Henry Ford reprezintă industriașul desăvârșit. Este produsul perfect al întreprinderii particulare, omul care, fără ajutorul Statului, se aruncă singur în viață înfăptuindu-și ideile, de minune. Desigur că și alții au făcut ceeace a făcut el. Ford n'a fost singurul industriaș al producției masive. In schimb, el este omul care are o filozofie. Civilizația înseamnă pentru el un automobil care are nevoe de un inventator pentru a-l pune în mișcare

Fotografiile noastre reprezintă pe: Charlie Chaplin, Albert Einstein, Mahatma Gandhi, Bernard Shaw și Papa Pius XI

și nu se teme de experiențe, fie că e vorba de un vapor al păcii, de o scară unică de salarii pentru oamenii valizi și infirmi, de lansarea unui ziar, de achitarea datoriilor lucrătorilor, de o teorie personală asupra prețurilor și tarifurilor sau de crearea unui muzeu de antichități al unei lumi noui, în formație. Tot ceea ce face Ford, tot ceea ce spune, drept sau greșit, înțelepțește sau în mod naiv, este interesant, deoarece, în sfera lui specială, a triumfat în chip magistral.

GANDHI

Dacă Gandhi izbește imaginația, asta nu e fiindcă este un sfânt. Sunt milioane de sfinți ale căror rugăciuni sunt tot atât de pioase și a căror viață este tot atât de pură. Gandhi plutește deasupra celorlați, fiindcă aruncă lumii lui o indoită sfidare: este un mistic al politicii și un înțelept al Orientului, care s'a ridicat împotriva înțelepciunii și justiției din Occident.

In cursul unei conferințe importante, unde se vorbește despre viitorul Indiei, Gandhi, așezat ca un Budha, păstrează o zi de tăcere, iar la recepția dată în palatul din Buckingham el apare acoperit cu o pătură și încălțat cu sandale. Prin fiecare din aceste manifestări, spirituale și vestimetare, el vrea să spună că nu face altceva decât să se folosească de dreptul său de reciprocitate...

..Ceea ce face sau spune, Gandhi ilustrează printr'un sacrificiu. Bând lapte de capră el apare ca un ascet, stăpân pe pofta lui de mâncare; frate al săracilor, el renunță la confort; polemist, el evită orice aparență de ură.

LINDBERGH & EINSTEIN

... Lindbergh și Einstein sunt niște aventurieri. Aventura lui Lindbergh s'a desfășurat în domeniul material. Vehiculul lui este bolidul ceresc pe care călărește și cu care pornește spre necunoscut, strigând tuturor acelora cari au avut curajul să-l urmeze, cel mai grandios și mai temerar: „urmați-mă!". Intr'o singură zi, acest minunat dărâmător de recorduri, a devenit idolul mulțimii, al tuturor atleților, al tuturor școlarilor, al tuturor exploratorilor. El a fost simbolul acelui instinct puternic care l-a împins pe Peary la Pol, pe Livingstone în inima junglelor africane și pe Blondin pe frânghia întinsă deasupra apelor clocotitoare ale Niagarei. Lindbergh este simbolul îndrăznelei care izbutește.

*

Este surprinzătoare constatarea că admiratorii lui Lindbergh aplaudă, în acelaș timp, și pe Einstein.

Asta nu fiindcă un om dintr'un milion ar avea cea mai mică idee de ceea ce vrea Einstein. Dar există milioane de oameni cari își dau seamă că, îndeletnicindu-se cu pătrunderea necunoscutului, ei a dovedit aceeaș îndrăzneală, aceeaș putere de judecată, aceeaș modestie, aceeaș perfectă pregătire cași marele aviator. Unul a străbătut atmosfera, celălalt a navigat în împărăția gândului. Unul a sfidat elementele cerești, celălalt sfidează elementele lui Euclide și triumfează...

CHARLIE CHAPLIN

Mulțumită puterii filmului, Charlie Chaplin a creat, în fața lumii, un personagiu, așa cum a făcut Conan Doyle. El este astăzi un Paillase vagabond, marele senior care a avut nenorocirea să se nască măturător, ființa cea mai distinsă care este, în acelaș timp, cea mai desmoștenită de soartă.

In el nu clocotește numai drama unui paria; acest paria poartă în el, sufletul unui brahman. Chaplin, născut din casta cea mai de jos, este singurul care nu vede comicul ce izvorăște din ceea ce a rămas în el dela nobilii lui strămoși.

In filmele lui Chaplin plutește o virtute clasică care ne amintește de originele artei. După cum Homer a fost tatăl poeziei, Charlot este tatăl râsului; a creat o școală, a intemeiat o tradiție și toți ceilalți sunt judecați astăzi, după el.

BERNARD SHAW

Voga lui Bernard Shaw este astăzi un mister; a dobândit-o în ciuda tuturor handicapurilor care sunt, în general, fatale pentru intelectuali; el nu se putea manifesta decât în sfera relativ strâmtă a unui teatru care nu era sprijinit decât de o mână de spectatori aleși și prin cărțile citite de câteva persoane dintre rarele persoane care citesc.

Că Bernard Shaw a putut ajunge o vedetă populară, e un adevărat tur de forță care ne face o părere înaltă despre felul în care a știut să se pună în vedetă. Cum o fi ajuns până aci?

Shaw este acrobatul perfect al paradoxului, preotul neprevăzutului. A studiat cu amănunțime ceea ce au spus cea mai mare parte din semenii lui, după care el afirmă contrariul.

Cei cari vor să fie contraziși, știu unde să-și îndrepte pașii; ei vor găsi pe Shaw în baraca lui de bâlciu ca pe un Cagliostro al comunismului care, cu mașina lui diabolică și nefăcând altceva decât să învârtească manivelele deandoaselea, procură o senzație ce face pe studenții din colegii să strige de bucurie, ei cari iau toate acestea drept literatură.

P. G. WILSON

In românește de *George Theodorescu-Teddy*

VON PAPPEN LA VIENA

Noul ministru al Germaniei la Viena, Von Pappen, a sosit săptămâna trecută în Capitala Austriei. In fotografia noastră îl vedem înainte de a se urca în avion.

MARCI POSTALE CARE FAC ISTORIA LUMII

O marcă de propagandă lansată pentru a se arăta că în Republica Dominicană, terenul este vulcanic şi deci nu este bine să se construiască pe acolo Canalul de Panama

Cauze mici. efecte mari

Puţini bănuesc că timbrele poştale, aceste mici bucăţele de hârtie colorată, simple auxiliare ale traficului şi inofensive obiecte de colecţionare ale unor amatori, au provocat totuşi, în unele cazuri, grave conflicte diplomatice, hotărâri de o importanţă istorică, ba chiar şi războaie.
In cele ce urmează vom relata câteva cazuri care ilustrează această nebănuită importanţă a timbrului poştal.

HARTA CU GRANIŢELE FALSE

REPUBLICA Dominicană a fost din totdeauna, sub raportul politic, un ţinut turbulent al Indiei Occidentale.

In anul 1900, guvernul ei a lansat în circulaţie o marcă poştală, reprezentând o hartă a acestei insule cu frontiera între ţinutul dominican şi republica Haiti.

Pe această schiţă geografică, Haiti apărea ca o mică anexă faţă de teritoriul republicei Dominicane, deşi realitatea era cu totul alta: statul Haiti cuprinde cam două cincimi din insula Haiti.

Sentimentele de ură, de mândrie jignită, provocate de această degradare şi „micşorare" a ţării lor, au stârnit o furtună de indignare naţională în Haiti.

Imediat s'a ordonat mobilizarea la Port au Prince, ba s'a ajuns chiar la mai multe incidente de frontieră.

Conflictul, din ce în ce mai ameninţător pentru ţările vecine, a luat sfârşit numai în momentul în care gravorul în cupru, care desenase pe marca poştală acea graniţă falsă şi jignitoare, şi-a recunoscut în mod oficial greşala, iar guvernul republicei Dominicane a retras din comerţ aceste mărci primejdioase.

CANALUL „PANAMA" IN NIKARAGUA?

Cine îşi mai aminteşte că în anul 1881 o marcă poştală a hotărît de soarta canalului de Panama?

Pe vremea aceea, se hotărîse crearea unei legături de comunicaţie pe apă între Oceanul Atlantic şi cel Pacific. Exista însă o şovăială dacă acest canal să se facă dealungul statului Panama sau Nikaragua.

Intrucât construcţia canalului promitea câştiguri imense pentru ţara, care avea să beneficieze de această importantă cale maritimă, fiecare din cele două republici se silia din răsputeri să prezinte avantagiile ei in cea mai bună lumină, pentru a descuraja partida concurentă.

Astfel Panama, afirma — între altele — că Nikaragua ar avea în activitate încă mulţi vulcani, care ar putea alcătui o primejdie permanentă pentru canalul proectat.

La rândul ei, Nikaragua contesta această afirmare.

Conferinţa era gata să se pronunţe în favoarea Nikaraguei, când, deodată, toţi participanţii primiră câte-o scrisoare anonimă, pe plicul căreia se putea vedea o marcă poştală din Nikaragua, reprezentând un ţinut cu o serie întreagă de vulcani în erupţie.

Acest argument a avut un efect fulgerător: A doua zi s'a hotărît să se construiască canalul în Panama.

ETERNUL RĂSBOI

Teatrul unui răsboi de mărci poştale, tot atât de răsbunător, este America de Sud.

In interiorul acestui continent se întind ţinuturile bogate în păduri şi livezi din Gran Chako, apartinând sud-vestului Argentinei, pe când nordul şi l'au împărţit, în părţi aproape egale — prin convenţia din anul 1895 — Bolivia şi Paraguay.

In timpul din urmă, fiecare din aceste două state, au ridicat pretenţiuni asupra teritorului Chako Boreal. Paraguay s'a mulţumit să-şi anexeze... teo-

Venezuela creşte! marca simbol al luptei pentru petrol din Venezuela

retic acest teritoriu în litigiu, emițând în 1927 un timbru poștal, în care întregul ținut Chako Boreal figura ca „Chako Paraguayan". Această măsură a stârnit imediat cea mai mare agitație în orașul La Paz, capitala Boliviei.
După câteva luni, Bolivia a lansat și ea o marcă poștală, în care „Chacko Bolivian" era reprezentată în proporții uriașe. Cu alte cuvinte, teritoriul „Chacko Boreal" era pur și simplu încorporat statului Bolivia.
Și astfel, cele două tabere s'au mulțumit să ducă răsboiul pe hârtie... de timbre, până când, pe la sfârșitul anului 1928, au ajuns să se răsboiască în toată regula, din cauza unui grav conflict de frontieră.
Acest răsboiu între Paraguay și Bolivia se duce acum de aproape șease ani.

LUPTA PENTRU PETROL

O marcă poștală, care figura în cataloagele filatelice ca un timbru comemorativ al Venezuelei, apărută în 1896, a provocat un conflict cu urmări grave între Statele Unite și Marea Britanie.
„Apoteoza lui Miranda" (e vorba de generalul Miranda) urma să slujiască propaganda americană în Venezuela, întreprinsă de Președintele Grover Cleveland.
In 1895, cercurile care exploatau bogățiile subsolului țării și lucrau cu bani americani, reușiseră să pornească o mișcare politică, revendicând pentru Venezuela porțiuni întinse din Guyana Britanică.
America a lăsat cu acest prilej să se vadă, că, la caz de nevoie, va acorda Venezuelei un ajutor militar.
Tensiunea reciprocă ajunsese la apogeu, când deodată apărură mărcile poștale consacrate lui Miranda, mărci care înfățișau în harta geografică a Venezuelei, teritoriile în litigiu dela Orinoc, ca aparținând Venezuelei.

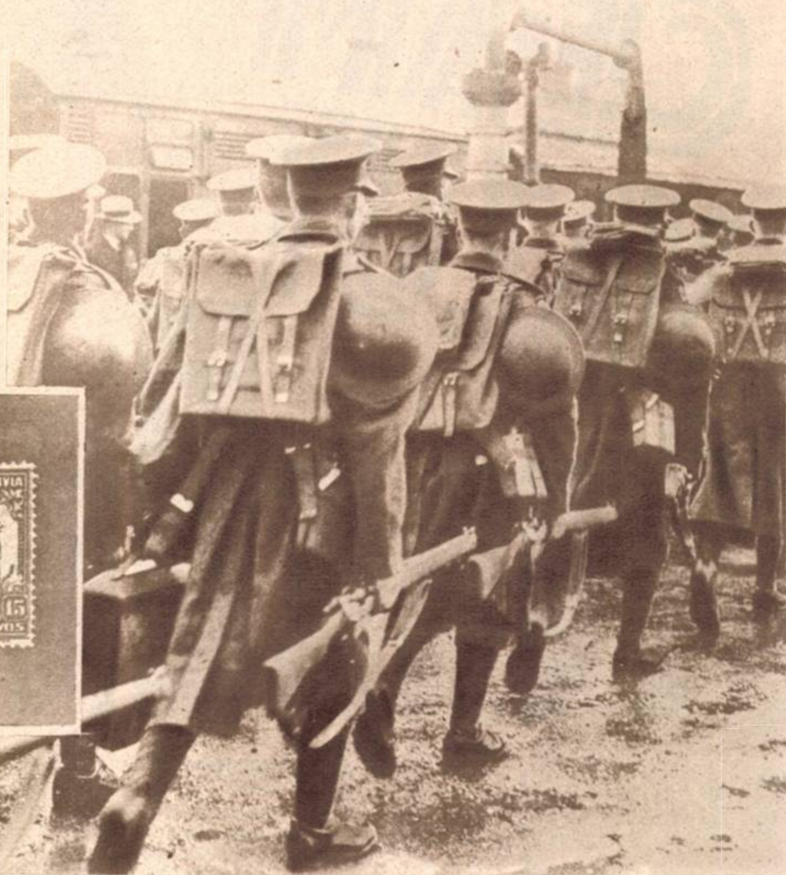

Bovilia și Paraguay făceau ambele timbre cu Gran Chaco, încercând să arate astfel că lor le aparține regiunea. De aci, conflictul.

Indignarea stârnită în Anglia era considerabilă. In cele din urmă însă, în anul 1897, s'a încheiat un tratat, prin care Anglia ceda un teritoriu de 200 de mile pătrate.
Totuș, Venezuela a fost obligată încă înainte, să retragă din comerț mărcile poștale, după o valabilitate de patru luni.

I. S.

CE-AM VĂZUT IN INDIA

N la Cram Cook Hutchins, aventuroasa americană care a petrecut trei ani în India căutân 1 in elepciune și cultură în sânul celei mai înapoiate și mai întunecate națiuni din lume își expune aci impresiile. Entuziasmată de Mahatma Gandhi, a trăit câtăva vreme în ashramul lui, a postit, a frecat scân luri și un timp, a încetat să vorbească in ambiția ei de a deveni o adevărată ascetă. La un moment dat însă, l-a părăsit pe omulețul caraghios căreia ea-i spunea Bapu, adică tată și autoritățile engleze au fost de părere că ar face bine să se înapoieze în America. Intre timp, Nila s'a îndrăgostit de tânărul Hutchins, chelner pe micul steamer pe care revenea în patrie și s'a căsătorit cu el imediat ce a debarcat la New-York.

In foto
le publi
două pag
va aspec
India:

In rând
rele luptă
Mahatma

Un tem
on distru
cutremur

Casa —
te numi
plitate du
care locue

Rândul
goda indie

Intrarea
din Rango

Rândul
original d
Jaipur. A
nosc pom
apa.

Exerciți
polițiști
cutta.

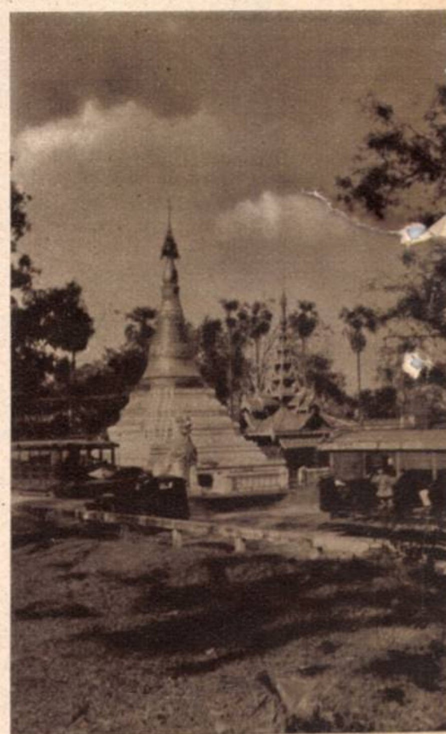

L'AM văzut pe Mahatma Gandhi pentru prima dată, în inchisoare la Poona. Se întorsese dela conferința Mesei Rotunde, dela Londra și nereușind să obție independența Indiei, și-a reluat campania revoluționară și s'a pomenit din nou in închisoare. Devenise însă o figură mondială și m'am gândit că ar putea să mă edifice în privința multor chestiuni ce mă frământau.
La epoca aceea mă aflam în India de doi ani. Studiând limba greacă și filozofia, pe când mă aflam în America și apoi in Europa, am descoperit că originea cugetărei și a limbilor își avea rădăcinile in India și însfârșit în 1931, când implinisem 22 de ani, am reușit să pornesc în pelerinaj către Patria Culturei în căutarea Adevărului și a Frumosului. Ajungând la Cașmir, am fost primită în comunitatea hindusă de către preoții lui „Santan Dharma" — care se

traduce prin „religie ortodoxă", și am primit dela aceștia numele de „Nila Nagini Devi", după patronul spiritual al Kașmirului — Nila Naja — adică, „Șarpele Eternității". Am trăit aci unul din acele minunate vise dintr'o mie și una de nopți. Mi-am purtat pașii prin palate de marmură, am văzut nesfârșite grădini de o paradisiacă splendoare și lacuri imense pe întinderea cărora se plimbau mii de lebede albe ca zăpada.
Apoi, într'o zi, tinerii studenți brahmani dela Universitatea din Mysore, unde conferențiasem asupra filozofiilor și literaturilor grece și egiptene, mă conduseră prin mahalele Bangalorei. Când am intrat în această parte a orașului, am crezut că sunt victima unui vis urât. Contrastul între cocioabele dărăpănate și infecte și fabuloasa viață a maharadjahilor, a prinților și a comercianților bogați era izbitor, deprimant.
Tinerii studenți brahmani erau înflăcărați de dorința de a îmbunătăți condițiunie de traiu ale țărei lor, dar își cheltuiau energia în vorbărie. Ei mă rugară să prezidez o întrunire unde urma să se discute un vast plan de refacere și care avea să aibe loc în amfiteatrul Universității din Mysora. Au vorbit aci membri de ai guvernului și între alții, ministrul Instrucțiunei și se părea că discuțiile se vor continua astfel la infinit. In cele din urmă, cuprinsă de nerăbdare, luai cuvântul: „Toate acestea nu duc la nici un rezultat. S'a vorbit destul, acum e nevoie de acțiune. Mâine dimineață la ora opt, voi lua un târn și o saca și mă voiu apuca să curăț străzile, eu însămi. Cine vrea să mă ajute, n'are decât să mă urmeze".
Cuvintele mele fură întâmpinate de o tăcere de ghiață dar în ziua următoare vreo treizeci de tineri brahmani veniră să mă ajute.
Autoritățile municipale îmi oferiră uneltele necesare, iar medicul comunității și inspectorul sanitar, ne însoțiră discutând cu noi și lăudându-ne inițiativa, dar nici unul din ei nu se mișcă să ne ajute deoarece curățatul străzilor este munca „spurcaților" cari constituiesc doi la sută în cel de-al patrulea strat din sistemul hindus de caste.
Intre altele, Gandhi se află în fruntea mișcărei care are de scop să ridice stigmatul „necurățeniei" de pe clasa celor cari formează drojdia societății hinduse și să le deschidă atât școlile cât și templele castelor superioare. M'a entuziasmat această mișcare și am colindat districtele rurale ținând discursuri pentru așa numiții „Servi ai Societății" Necuraților. Ceeace mă preocupa însă acum, era să concentrez atențiile asupra stărei complet insalubre în care se aflau mahalalele, și speram că printr'un sprijin superior aveam să reușesc a face să se ia măsuri practice grație cărora mahalalele să devie demne de locuit.
Cum eram ajutat de tinerii din casta preoților brahmani, activitatea mea deveni imediat o minunată propagandă pentru mișcarea mai sus pomenită. Vreme de două luni am curățat străzile și șanțurile cu propriile noastre mâini. Dar pe urmă, începui să văd că situația în care intrasem avea mai multe unghiuri și că aveam nevoie să fiu condusă de o înțelepciune superioară. Mă gândii că voiu găsi această înțelepciune unită cu o mare sinceritate în Gandhi, și fără multă zăbavă mă adresai lui. Ii scrisei cerându-i sfaturi iar el îmi răspunse chemându-mă la el și spunând că dorea să deviu discipola lui.

...grafiile pe care ...ăm în aceste ...ini, vedem câte- ...e sugestive din

...ul de sus: *ma- ...tor naționalist Gandhi.*

...olu din Rango- ... recent de un ... de pământ.

... dacă se poa- ...stfel—de o sim- ...ă la extrem, în ...ște Gandhi.

...din mijloc: *Pa- ...nilor din Delhy.*

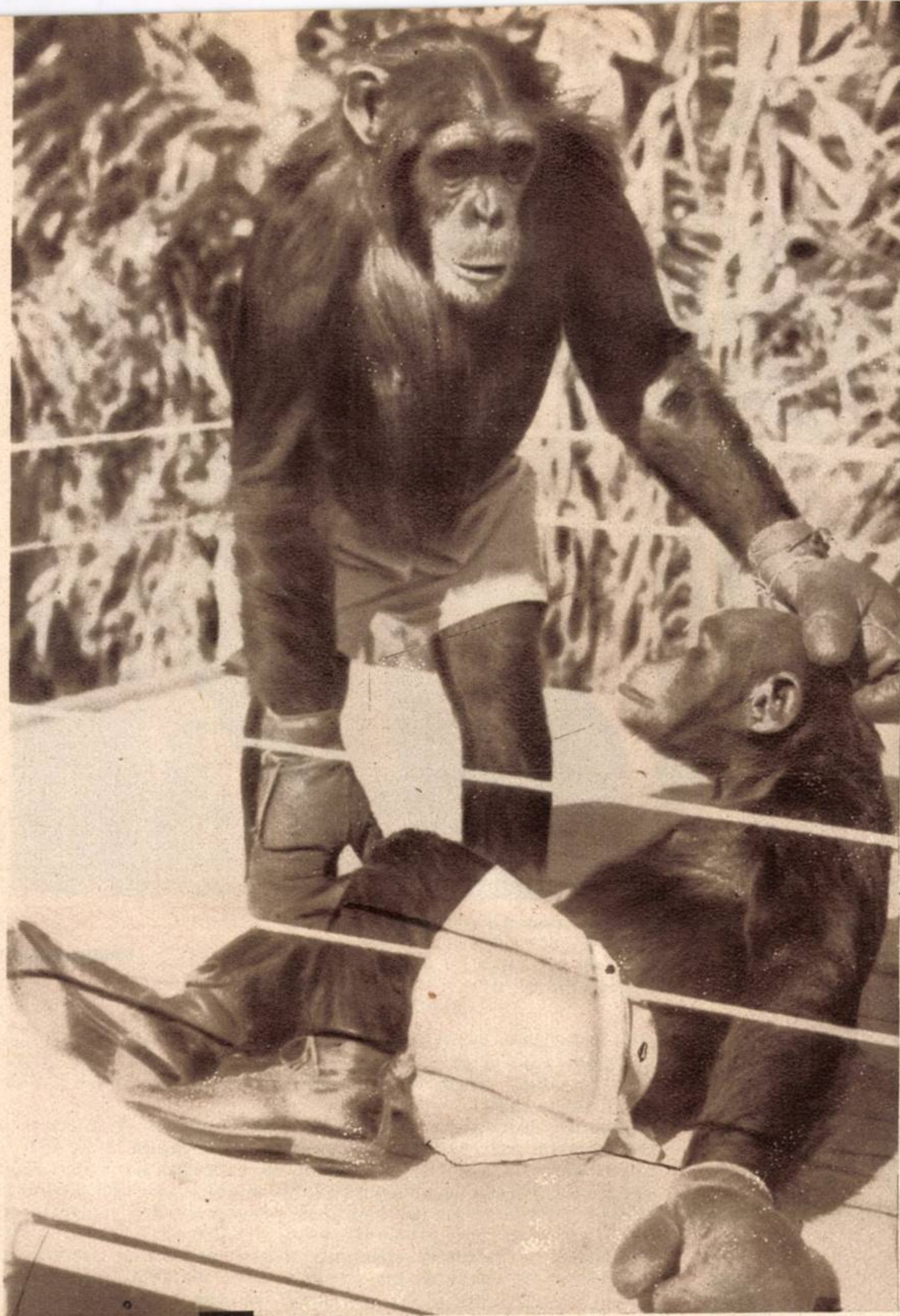
... pagodei de aur ...on.

...de jos: *Un mod ...e a lua apă la ...olo nu se cu- ...ele care extrag*

... la o școală de ...ndieni la Cal-

Călătoria dela Bangalore la Poona a durat două zile cu trenul, şi chiar în dimineaţa sosirei cu puţin înainte de ora nouă, mă aflam înaintea închisoarei, promptă la întâlnire. Fui primită chiar de către directorul închisoarei şi după ce semnai condica vizitatorilor, fui condus într'o curte mare unde se afla Gandhi.
N'aşi putea spune precis ce mă aşteptam să văd — un mare „leader", un renumit ascet, un sfânt viu. Ştiu numai că eram extrem de emoţionată. Când am dat cu ochii de el, am simţit un fior rece şi mi-a venit s'o iau la fugă. Nu mai văzusem în viaţa mea o creiatură atât de slută.
Sta pe un scaun sub un manglier, înaintea unei mese încărcate cu scrisori şi jurnale, iar alături de el, se afla secretarul său, Mahadev Desai. Secretarul purta uniforma închisoarei — un fel de pijama — dar mahatma nu avea pe el nimic în afară de acea celebră bucată de pânză care este îmbrăcămintea obicinuită a ţăranului indian. Niciuna din fotografiile sale n'a reuşit să-i redea urăţenia în întreaga ei valoare. E uscat şi sbârcit ca o stafidă, cântăreşte mai puţin de 45 kilograme, iar oasele-i se ivesc peste tot sub pielea oacheşă, evocând una din acele fotografii ce circulau imediat după războiu reprezentând grupe de copii sfârşiţi de foame. Din timp în timp, pune să i se radă capul şi puţinul păr ce i-a mai rămas creşte ca nişte ţepi rari.
Figura-i e pământie, urechile par două toarte, buza inferioară învineţită, e cam proeminentă iar majoritatea dinţilor îi lipsesc. Poartă ochelari cu rame de metal ce par prea mari pentru el.
Văzându-mă, a început să-mi zâmbească — un zâmbet cu care el ar fi vrut poate să mă captiveze dar care nu făcu decât să mă înspăimânte. „Ai mâncat ceva ?" fură primele lui cuvinte, şi asta mi-a părut cam ciudat din partea unui om care-şi făcuse un renume prin ascetism. Dar cu vremea, aveam să aflu că Gandhi se gândeşte la mâncare mai mult decât se crede în general. Secretarul aduse portocale, smochine, papaya, pâine nedospită şi apă cu miere, şi avui impresia că Gandhi a savurat această gustare în aceeaşi măsură ca şi mine. Descoperii curând că autorităţile închisoarei aveau ordine să-i procure tot ceeace doria să mănânce, şi observai un şir lung de celule extrem de curate ce dădeau într'o verandă şi care-i fuseseră puse la dispoziţie ca birouri.
Imediat ce prinse să vorbească, începu să exercite asupra mea o influenţă hipnotică ce mă făcu să-i uit urâţenia fizică. Curând, râdeam din toată inima, de spiritele lui. La prima noastră întrevedere am discutat fugitiv chestiunile ce mă interesau.
La sfârşitul vizitei, doi membri din colonia sa — tată şi fiica — veniră la închisoare şi mă conduseră la palatul de marmură situat pe cel mai înalt deal al Poonei, unde locueşte Lady Thackersay. Lady Thackersay este hindusă şi e una din multele şi bogatele admiratoare ale Gandhi. Când acesta se află în Poona şi nu e închis, locueşte în palatul ei, de care face uz împreună cu prietenii şi ajutoarele sale, ca de un hotel. In călătoriile sale dealungul şi dealatul Indiei, în fiecare oraş pe care-l vizitează, Ghandhi e găzduit totdeauna în casa unui om bogat. Indiferent de ideile politice pe care acesta le nutreşte. In închisoare, acasă sau în călătorie, Gandhi trăieşte întotdeauna confortabil.
L-am vizitat sub manglierul său zece zile la rând, şi mi-am deschis inima. Zelul meu îi produse mare bucurie şi mă încurajă spunând că într'adevăr trebuia să mă consacru fără rezerve cauzei umanităţei. Aveam mare încredere în el şi ne înţelegeam foarte bine — dar, fiecare din noi avea impresia că juca în mod conştient teatru. „Trăieşte-ţi convingerile", zise el, sorbind din ceaşca de apă cu miere şi mestecând smochine.
Când i-am spus că pentru a-mi trăi convingerile, trebuia să renunţ la ipocrizie, s'o rup cu viaţa de până atunci, să deviu şi eu o paria să trăiesc din munca mâinilor mele şi să renunţ la toate acele proecte ce se bazau pe exploatarea intelectului meu, el îmi răspunse că această hotărîre a mea era cel mai preţios exemplu de traducere a cuvântului în faptă.
Cuvintele lui mă înflăcărară. Eram convinsă că atunci când voi fi reuşit a contribui la fericirea omenirii urmând sfaturile lui, voi fi răsplătită în cele din urmă printr'o mare linişte sufletească.
Il întrebai apoi ce trebuia să fac cu Sirios, băieţelul meu în vârstă de cinci ani pe care-l aveam dela bărbatul de care divorţasem în Grecia. El răspunse că fiul ţinea de mamă şi împărtăşindu-mi destinul Sirios avea să devie şi el un paria.
Mă întorsei la Bangalore unde făcui un mic rug distrugând toate cărţile, actele, scrisorile şi fotografiile familiei, şi-mi dădui toate rochiile cu excepţia unui sari indian (veştmântul indigenilor) pe care-l aveam pe mine. Curând după aceea plecai din Bangalore şi mă dusei să trăiesc într'un sat de paria lângă oraşul Chitaldrug, la câteva sute de mile de acesta, pe marginea junglei. Locuitorii satului lucrau cu ziua în câmpurile de bumbac. Ei erau plătiţi în bumbac pe care-l schimbau apoi pe hrană. Trăiau în colibe cu acoperişul de paie.
Casa comunităţei care avea podeaua pietruită îmi fu dată mie şi fiului meu. Ni se aduceau zilnic fructe, legume, şi lapte de vacă şi bivoliţă iar autorităţile municipalităţei vecine mă ajutau procurându-mi pompe pentru curăţirea fântânilor şi alte unelte necesare.
Aveam nevoie să-mi încerc tăria, curajul şi voinţa. Intr'o zi plecai cu mai mulţi prieteni într'o excursiune pe vârful unui munte înalt, într'o regiune complect sălbătecită, unde se aflau şapte vechi fortăreţe. Muntele era năpădit de tigri şi de urşi, dar oferea perspective de un pitoresc atât de încântător încât mă hotării să petrec o noapte acolo. Mă ocupasem de canalizări, de dezinfectarea fântânilor, de aplicarea diferitelor măsuri sanitare, şi acum, aveam nevoie de reculegere. Simţiam că trebuie să fac o nouă cucerire şi anume să înfrâng frica. Cei doi prieteni indieni cari mă însoţiau îmi căzură în genunchi şi mă implorară să nu-mi risc viaţa, într'un mod atât de nebunesc. Trebui să vorbesc mult pentru a-i convinge să mă lase singură şi tocmai când disperasem, Sirios se amestecă spunând „Mami, am să fiu cuminte până când te întorci tu". Aceste cuvinte puseră capăt discuţiei şi mi se făcu pe voie. Simţiam în mine o credinţă mare, aveam siguranţa că eram indestructibilă că nimic nu mă putea atinge. Când coborîi de pe munte, în dimineaţa următoare. Sirios mânca orez cu lapte.
Căldura — pentrucă vara înainta — şi regimul alimentar din ultima vreme, îmi produseră profunde turburări în organism şi mă pomenii plină de furuncuri. Auzind de boala mea, Gandhi trimise vorbă să viu imediat împreună cu Sirios la Poona. Il ascultai. De data aceasta însă nu se mai repetară îndelungile convorbiri sub manglier, aşa cum sperasem deşi cinam acolo zilnic. Locuiam în casa „Servilor Societăţei Indiene".
Gandhi mă sfătui să fac o expunere a motivelor pentru care intrasem în satul locuit de paria, şi atunci, pregătii o scrisoare în care spuneam că am făcut acest pas spre a mă mântui de ipocrizie pe care o consideram o formă a imoralităţei.
Intrebuinţarea cuvântului „imoralitate" se dovedi însă nefericită pentrucă scrisoarea fu publicată în jurnalul lui Gandhi, „Harijan" şi produse o mare frământare. Fui asaltată de scrisori în care mi se cerea să mă explic şi atunci făcui jurământ să nu mai scot o vorbă. Gandhi fu de părere că starea de depresiune şi oboseală în care mă aflam, reclama linişte desăvârşită şi mă trimise în „ashramul său".
Numeroase sunt ashramurile în India. Unele adăpostesc pe cei cari practică „yogi", altele formează şcoli ţinute de brahmani pentru fete şi băieţi, iar altele sunt un fel de mici colonii în care se formează asociaţii teosofice. In genere, aceste ashramuri iau naştere în jurul unei personalităţi marcante — a unui mare filozof sau profesor. Fiecare grup se consacră unei mişcări care are de scop luminarea şi ridicarea Indiei. In fiecare ashram, bunurile sunt o proprietate comună iar membrii contribuesc cu toţii prin munca lor la menţinerea fondurilor.
Ashramul lui Gandhi era esenţialmente industrial. Se afla pe malurile râului Sabarmati la şapte mile distanţă de Ahmadabad, un oraş ce numără aproape un sfert de milion de locuitori, situat în Gujarat provincie învecinată cu provincia Kathaiwar unde Gandhi a văzut lumina zilei.
Acest loc de retragere unde speram să-mi aflu liniştea sufletului era o vale vastă şi aridă, aproape pustie, în partea cea mai caldă a Indiei şi sosirăm aci, tocmai la epoca în care arşiţa era mai teribilă. Mutându-mă dela Chitaldrug în colonia lui Gandhi dela Sabarmati, săream din tigaie direct în foc.
Găsii în ashram un grup format din vreo trei sute de persoane de toate vârstele. Clădirile principale erau mari, curate, austere — semănând foarte mult cu închisoarea dela Poona — până şi la gratii. In afară de acestea, se mai aflau numeroase case mici pentru perechile căsătorite.
Fiecare din membrii permanenţi ai coloniei trebuia să facă cinci legăminte, dar sunt sigură că nu toate erau cu sfinţenie păstrate. Aceste cinci legăminte sunt: 1) Nonviolenţă, 2) Respectarea adevărului, 3) Celibat, 4) Renunţarea la orice posesiune, 5) Swadeshi, sau exclusiva întrebuinţare a produselor făcute în patrie şi de mână.
Se plantaseră aci câţiva pomi pentru umbră dar din păcate nu prinseseră. Existau câteva livezi de lămâi şi papaya, a căror vegetaţie părea însă bolnavă.
Una din strictele legi ale ashramului era ca fiecare membru să facă pe rând corvezile ce revin deobiceiu „necuraţilor" (paria). Dar după cele ce făcusem în mahalalele Bangalorei, aceasta nu era pentru mine nici o noutate şi nici o greutate.
La patru dimineaţa se suna deşteptarea. De cum mă instalai în colonie, îmi făcui obiceiul de a mă scula la 3 spre a-mi lua baia, înainte de a începe munca zilei, aşa că la cererea mea această atribuţie îmi fu repartizată mie.
Imediat ce suna clopotul, membrii coloniei se adunau cu toţii pe o movilă de nisip pe malurile râului pentru oficierea serviciului religios. Acesta consta în vechi imnuri sanscrite şi indigene şi cântece executate de copii şi acompaniate de muzicanţi pe nişte instrumente cu coarde, indiene. Un învăţat Brahman prezida ceremonia.
E uşor de clasificat aceste servicii religioase deoarece fondul lor era adevăratul hinduism. Ele nu sunt ortodoxe ci universale. Religia adepţilor lui Gandhi se bazează pe credinţa în universalitatea şi omogenitatea spiritului omenesc.

(Urmarea şi sfârşitul în numărul viitor)

astăzi geniul plastic al strămoşilor noştri celor mai îndepărtaţi.
Izbânzile acestea nu i-au fost suficiente şi curiozitatea-i neostenită îl împinge să caute în orice punct de pe glob s'ar ivi, toate manifestările industriei omeneşti în începuturile ei. Origina omului pe pământ, descoperirea focului, dibuirile lui în experienţă, acestea sunt problemele covârşitoare pe cari nu încetează să le studieze.
Savantul iesuit Teilhard de Chardin vizitându-l într'o zi, puse pe masă un fragment inform. D. Breuil îl luă, îl cercetă câteva clipe şi la întrebarea colegului răspunse:
— Acest corn de cerb a fost carbonizat la câtva timp după moartea animalului. O unealtă de piatră a slujit la tăierea lui...
— Sunteti sigur de ceeace spuneţi? — întrebă Teilhard de Chardin. Şi, în faţa convingerii din nou şi hotărît confirmată, el arătă d-lui Breuil că restul acela de corn fusese găsit la Ciu-Ku-Tien în aceleaşi zăcăminte şi împreună cu două ţeste craniene de *Sinantrop.*

URMĂRILE UNEI DESCOPERIRI

Cei doi etnologi intrevăzură numai decât consecinţele ce puteau să rezulte din această descoperire; ele n'au scăpat nici Institutului Rockefeller care conducea săpăturile în colaborare cu guvernul chinez şi astfel d. Breuil fu invitat să vie imediat la Peking.
Acolo, la patruzeci mile departe de capitală, savantul coborî în adâncul zăcămintelor înfăţişate sub forma unor crăpături enorme care odinioară slujise de adăpost celor mai primitive fiinţe omeneşti şi, treptat, cu scurgerea veacurilor, se umpluse.
Pământ, cenuşă, cioburi, alcătuind o grosime de 55 metri separa cele două cranii de sinantrop găsite unul aproape la suprafaţă, iar celalt în fundul groapei. Cantitatea straturilor geologice arată că sute şi sute de veacuri despart moartea acestor foste vieţuitoare; or, aceste cranii se aseamănă întru totul; ele aparţin unei rase care, în cursul unui număr de milenii ce nu se pot cifra, n'a evoluat câtuşi de puţin. In privinţa datei depunerii lor acolo, geologii o plasează la începuturile epocei quaternare sau către sfârşitul aceleia terţiare; dar zâmbesc când aud că tot felul de vulgari-

Iată două maimuţe moderne care ţin să îşi afirme calităţi omeneşti „moderne" disputând cu ardoare un match de box.

adam A FOST MAIMUTA?

Mai poate un fapt ştiinţific, în epoca noastră, să răstoarne toate datele istorice? Evenimentul ce decurge din descoperirea recentă a savantului Breuil, în China, în regiunea Cin-Ku-Tien, e revelaţia celei mai vechi şi mai surprinzătoare manifestări a industriei omeneşti. Cine a fost întâiul om?

ABATELE Henri Breuil e unul din savanţii francezi cu renume mondial în materie de antropologie preistorică. Incă dela 1910 el face parte din Institutul fondat de către Prinţul de Monaco, iar deosebit de aceasta, e profesor la Colegiul Franţei. Mai mult încă, nu e din tagma savanţilor ce-şi scot învăţătura din texte, încărunţesc studiind in-folio-uri şi se mărginesc să tragă concluzii ingenioase din cercetările trudnice ale confraţilor. D. Breuil se ocupă cu preistoria de peste treizeci de ani şi studiile sale cu privire la arta paleolitică ar fi suficiente să-i eternizeze gloria, deoarece e primul care s'a încumetat să exploreze grotele cele mai puţin accesibile, ca să descopere urme de desenuri şi basoreliefuri lăsate acolo de oamenii vârstei de piatră.
Mulţumită lucrărilor sale sârguitoare dela Mas d'Azil, în 1902, şi mai târziu la Font-de-Gaume, în regiunea cantabrică, ni-e dat să cunoaştem

Dragostea de mamă... O moştenim oare tot dela maimuţe?

Iată doi oameni a căror fizionomie este un argument puternic al teoriei darwiniste. — In alăturat un grup de australieni la care conformația figurii pare a fi aproape identică cu a maimuțelor.

Iată în sfârșit o maimuță... muzicală. Și să mai spuneți că este inferioară omului !...

zatori susțin că sinantropul trăia acum un milion de ani, contimporan deci cu pitecantropul din Java.

Neîndoios însă este faptul că între ele, craniul pitecantropului și al sinantropului prezintă analogii identice cu ale unor anumite specii de maimuțe. Totuși nu sunt cranii de maimuță; prin câteva particularități chiar, ele îl amintesc pe al omului; volumul lor de o mie cinci sute centimetri cubi e inferior volumului unui craniu omenesc, dar superior gibonului. Se apropie într'o măsură izbitoare de conformația craniană a pigmeilor din centrul african și din Oceania. De altminteri, anatomistul Elios Smith, venit la Peking cu un an înaintea lui Breuil, recunoscuse în aceste cranii caractere omenești atât de evidente în cât se mira că nu găsește în ele și urmele unor manifestări intelectuale. Asemenea manifestări au trebuit să apară mai târziu profesorilor Institutului Paleontologic din Paris și importanța lor avu darul să revoluționeze întreaga lume științifică.

De fapt, oricât de interesantă fusese în 1891 descoperirea pitecantropului, ea n'aducea nici o lumină în privința gradului de civilizație a primelor rase omenești, țeasta, femurul și ambele măsele nefiind însoțite de nici un obiect care să prezinte urmele mânii de lucru.

Nu tot astfel s'a întâmplat în China, unde d. Breuil a reușit să demonstreze că cele două mii de cuarți cizelate, ramurile de cerb și coarnele de gazelă transformate în pumnale, oasele frontale ale cervidelor modelate în formă de pahar, toate găsite acolo, erau opera sinantropului. El a căpătat siguranța că acesta cunoștea uzajul focului, se pricepea să-l folosească pentru lucrarea uneltelor sale și că-l păstra perioade extrem de lungi, deoarece grosimea straturilor de cenușe atinge în unele puncte chiar șapte metri.

Asemenea descoperiri senzaționale n'au zăbovit să stârnească în cercurile antropologice o emoție considerabilă. S'au și formulat obiecțiuni cărora d. Breuil, în raportul său către Academia de Științe le-a răspuns în termeni oarecum ironici: „Câțiva critici foarte primejdioși, presupun că o seminție cu mult apropiată de a pitecantropului din Java n'a putut să fie înzestrată cu facultăți suficiente pentru asemenea cuceriri și că numai un adevărat om evoluat, care n'a fost încă descoperit, le-ar fi autorul. Nu pot decât să regret că în acele vre-

muri atât de depărtate nu se obișnuia iscălirea operelor; mă voi mulțumi să arăt că omul lui Néanderthal și rasa lui au fost socotiți, nu de multă vreme, drept niște sărmani idioți, abia în stare să utilizeze silexuri naturale sau să slujească de sclavi, sau animale de povară unui *homo sapiens*, autor exclusiv al frumoasei industrii musteriane. Dar acest om care n'a fost găsit niciodată e catalogat acum în rândul și numărul ființelor cu mintea încă întunecată. Inclin să cred că acelaș lucru se va întâmpla și cu sinantropul...".

D. Breuil merge mai departe; el socotește că acesta e atât de îndemânatec că nu poate să fie decât urmașul unui lung șir de *hominen* care a perfecționat puțin câte puțin arta de prelucrare a pietrei, a oaselor, a coarnelor. Cu el — spune savantul — suntem departe de început și nu mai încape îndoială că bunicul lui trebuia să fi știut multe...

Pentru noi, cauza e limpezită: această ființă care prin îngustimea taliei și forma craniului ei trebuia să se apropie de gibon, stăpânea toate primele elemente ale meșteșugului omenesc și cum n'a fost văzut nici un animal făcând foc și cioplind aninelte, convenim așa cum ne încredințează d. Breuil, că acest antropoid era un om.

ȘTIINȚA ȘI TEOLOGIA

Câtorva ziariști li s'a părut că descoperirea de la Ciu-Ku-Tien confirma nu numai teoriile lui Darwin și ale evoluționiștilor, ci și faptul că ea trebue să-i intereseze pe teologiști. Sinantropul înrudindu-se de aproape cu gibonul și pigmeul, se naște presupunerea că Adam, strămoșul lui, era un antropoid autentic; or, Geneza ne învață că pe acest întâi om, Dumnezeu l-a creiat după chipul și asemănarea-i proprie.

In acest scop, s'au adresat unui teolog ilustru, superior al unei mânăstiri, care le-a cerut să nu-i divulge numele; păcat, deoarece ingeniozitatea explicațiilor sale care pune admirabil de acord știința cu sfânta Scriptură, îi face cinste.

— De ce — a răspuns el — să considerăm Biblia ca un manual de istorie? Acei cari au compus-o, s'au mărginit să transcrie, spiritualizându-le, diferite povestiri cari circulau atunci, fără să caute, în vreun mod oarecare, să le pue de acord.

In principiu, aceste texte au o valoare pur simbolică. Chipul prin care ele exprimă simbolurile oglindește starea cunoștințelor la epoca în care au fost scrise, și nimic mai mult. *Adevărul Bibliei este de ordin filozofic, iar nici decum științific*".

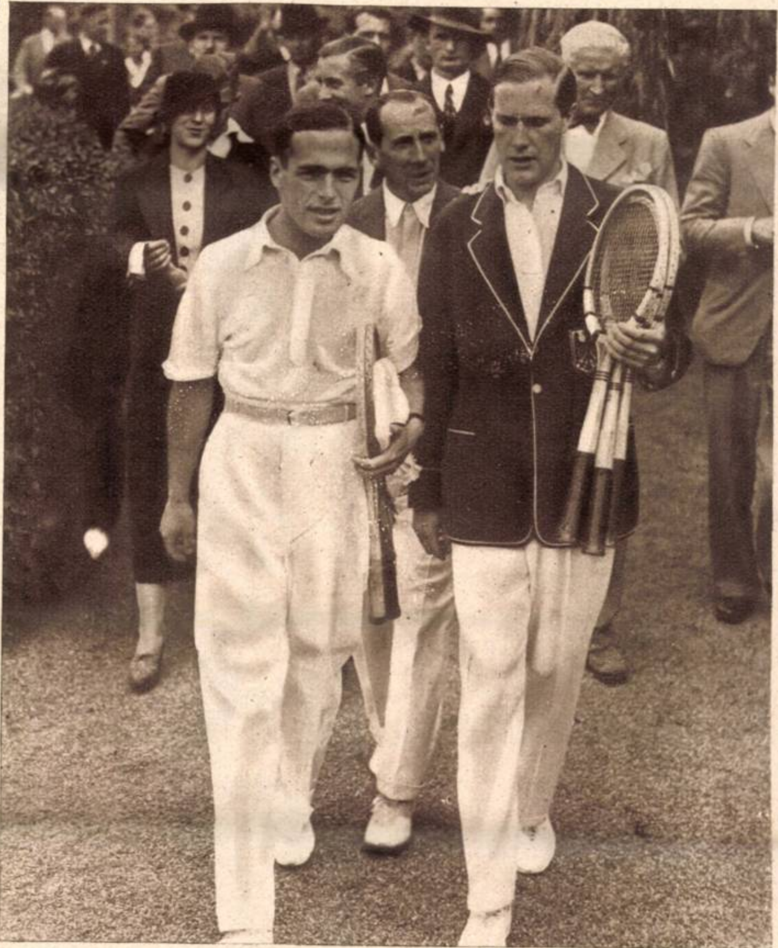
Precum se vede, Biserica e astăzi departe de a mai fi atât de intransigentă ca pe vremurile lui Galilleu, iar d. Breuil își poate continua lucrările fără teama că Tribunalul Inchiziției s'ar gândi cumva să-l supere...

G. C.

ULTIMUL ZBOR STRATOSFERIC

Vedem în fotografia noastră pe profesorul Cosyns — căruia i-a reușit zborul în stratosferă — fotografiat în fața nacelei, înainte de plecare.

MATCHUL DE TENINS GERMANIA-ROMÂNIA

La Berlin s'a disputat săptămâna trecută, matchul de tennis dintre România și Germania pentru Cupa Davis. In fotografia noastră, Alexandru Hamburgher (România) și Von Cramm (Germania) înainte de match.

O PREUMBLARE prin CETATEA VATICANULUI

Casa regească. — Clădirile. — O singură fabrică și un singur acuzat.

Un stat ciudat de fermecător, în care nu există tramvaie și autobuze sgomotoase! După ce-ai arătat permisul, treci printr'o poartă mohorâtă și umbroasă și apari în razele soarelui, înaintea unor ziduri luminoase, orbit de lumina intensă, fermecat de grădini ca din basme, care înconjoară aci toate clădirile.

CASA REGEASCĂ

O atracție deosebită a Vaticanului o constitue așa numita „casă regească" adică acea casă destinată suveranilor străini, atunci când vin aci în vizită.

Valoarea obiectelor, în special a obiectelor de artă, care se găsesc în această casă, abia poate fi exprimată în cifre.

Tablouri veritabile de Rubens, de Van Dyck, sculpturi de Bernini și alți mari maeștri mondiali, plafoane împodobite cu aur veritabil! Numai pentru decorarea plafoanelor s'a întrebuințat 64 de kgr. de aur.

Și marmora podelelor! Podelele și cadrele ușilor sunt toate din cea mai fină marmoră africană, prelucrată în cele mai mari fabrici de marmoră din Milano.

Tronul din sala tronului e lipsit de obicinuitul baldachin, deoarece acel ce poposește în această casă, este în definitiv numai un oaspe al unuia care după concepția bisericii catolice, stă deasupra lui ca un locțiitor a lui Christ.

Pereții sunt de un roșu de purpură, tapisați cu damasc de cea mai bună și mai scumpă calitate.

Există un salon în „Casa regească", a cărui mobilă este îmbrăcată într'o catifea, care nu mai există astăzi.

Acum vre-o câteva veacuri, această catifea a fost confecționată în apropiere de Genova. Catifea în culori de pastel, cu un fond verde-albastru, cu admirabile flori colorate, care sclipesc de par'că ar trăi.

Numai un american se zice că ar mai poseda o mică bucățică într'o asemenea catifea, pe care o ține sub sticlă, din cauza valoarei ei neprețuite.

Intr'adevăr, această bucățică de stofă, are o valoare formidabilă.

Papa însă, posedă o intreagă garnitură, apărată de o îmbrăcăminte de piele, special confecționată.

In camera de lucru, în care sunt primiți înalții vizitatori, găsim covoare chinezești, marmoră, tablouri veritabile de un colorit minunat în care abundă lucrările cele mai rare ale celor mai celebri pictori.

Camerile de dormit au câte-un mic altar, cu perne de mătase, iar dângă fiecare dormitor, se găsește câte-o cameră pentru servitori.

Incăperile sunt atât de elegante și frumoase, cum nu le găsim nici în cele mai mari hoteluri de lux pentru oaspeți iluștri. Nu mai vorbim de camerile de baie, care posedă un lux remarcabil: totul e marmoră.

E drept că în definitiv e vorba de o casă, în care stau numai regii, când vin ca oaspeți. Acum sunt așteptați în curând, oaspeții regali din Belgia, care urmează să sosească după ce principesa moștenitoare va naște.

CLĂDIRILE STATULUI

Vaticanul, care are poate în total cinci sute de cetățeni catolici, și cam tot atâți supuși religioși, posedă o poștă proprie, o monedă proprie, un palat al guvernului, și o justiție proprie.

Palatul guvernului, este o clădire uriașe, luminoasă, cu multe camere, din care răsună sgomot de mașini.

Banii Vaticanului, nu sunt fabricați „în țară", ci la Roma. Poșta e absolut modernă: mese strălucitoare și polisate, ghișee cu geamuri admirabil șlefuite, de o eleganță, pe care nu o vezi la Roma.

Dealtfel nu e lipsit de interes faptul că un bilet de călătorie dela Vatican până la Roma, costă cincizeci de centime, pe când un bilet pentru orașul Roma, costă numai cincisprezece centimi, așa dar mai mult de cât triplu.

Dar în definitiv Roma e... străinătate!

Firește, Papa are gara lui proprie și trenul lui propriu. Și ce sală de așteptare! Inchipuiți-vă o sală de așteptare cu podeaua executată din marmora cea mai fină. Trenul Papei se zice că ar fi plin cu perne de

Papa Pius XI la o ședință solemnă a bisericii catolice și în timpul unei slujbe religioasă

mătase, cu cele mai frumoase broderii.

Şi acum, în ceeace priveşte justiţia acestui stat, Vaticanul are, ca orice stat, tribunalul său civil şi penal. Totuş, în faţa acestui tribunal penal n'a apărut până acum decât un singur acuzat. Un străin, un italian, care a încercat să fure pietre preţioase în biserică.

Celulele închisoarei prevăzute cu lumină electrică, sunt instalate modern şi frumos. Desigur mulţi acuzaţi din alte ţări ar fi încântaţi să-şi ispăşească aci pedeapsa lor.

Justiţie şi închisoare există la Vatican, dar afaceri nu.

LA VATICAN E EFTIN

Şi totuş există o afacere. O afacere pentru care orice străin, în special orice roman, invidiază Vaticanul.

Există anume un mare magazin de alimente, în care totul e fantastic de eftin.

Inchipuiţi-vă că, pe când la Roma plăteşti pentru un kilogram de zahăr şase lire şi cincizeci de centesimi, cetăţeanul Vaticanului plăteşte pentru această marfă numai o liră şi cincizeci de centesimi.

Aceasta este în general diferenţa de preţuri între Roma şi Vatican.

Lucrul se explică prin faptul că Vaticanul cunoaşte taxele vamale.

Atunci — s'ar zice — orice gospodină din Roma, n'are decât să facă câţiva paşi până la Vatican, ca să se aprovizioneze acolo cu merinde.

Da, dar lucrul nu e atât de uşor!

Intâi, e foarte greu să pătrunzi în general, în Vatican. Această cetate e înconjurată de un zid şi în faţa fiecărei intrări sunt postaţi gardişti elveţieni care păzesc cu atenţie şi vor să ştie: încotro, cum, la cine, etc.

Şi tot atât de riguros este controlul ca nu cumva să se efectueze vreo contrabandă din Vatican.

Aşa, de exemplu, există un restaurant elveţian la Vatican. Mai inainte, pe când Vaticanul nu era încă un oraş în sine, puteai vizita acest restaurant şi luai dejunul în mijlocul gardiştilor elveţieni.

Dar astăzi? Astăzi în faţa intrării stă unul din paznicii elveţieni şi te lămureşte că este interzis să vizitezi restaurantul, afară doar dacă eşti din Elveţia. Nici un străin n'are voie să păşească în acest restaurant, care cuprinde o mică sală cu trei mese, pentru oaspeţi elveţieni.

SINGURA FABRICĂ

Nici o fabrică, nici un depozit şi aproape nici o femeie.

Dacă vezi vreuna, e îmbrăcate într'o rochie de culoare închisă, nefardată, cu mâneci lungi, şi nedecoltată.

Şi totuş există o fabrică la Vatican, şi chiar una din cele mai frumoase din lume!

O fabrică din mozaic, care a fost întemeiată de papii din veacul al V-lea.

In această fabrică se găsesc în dosul zăbrelelor, închise 10 mii de serteraşe, nici mai mult, nici mai puţin decât 28.500 de pietre mici, în cele mai variate culori! Cele mai frumoase şi mai mari tablouri ale maeştrilor celebri, sunt reproduse aci din pietre de mozaic.

Vezi un tablou, un veritabil Rubens sau Tizian, îl recunoşti întocmai şi abia la un examen mai atent, constaţi că tabloul e alcătuit în realitate din pietricele din mozaic.

Aceste pietricele, uneori mai mici decât un act de gămălie, sunt tăiate cu mâna, după zile de trudă neînchipuită, şlefuite, rotunjite, puse una lângă alta. Din aceste piese se naşte apoi, după unul sau doi ani — cam atâta timp necesar pentru a constitui tablou din mozaic — un cap superb de madonă.

Munca este obositoare, tablourile pe cari le vezi aci, sunt scumpe, dar truda depusă în această operă, este unică în genul ei.

Pe un gang atârnă portretele diferiţilor papi. După aceste portrete, au fost imitate, faimoasele portrete papale în mozaic, din biserica Sf. Paul.

Statul cel mai bizar din lume are şi cel mai bizar gen de fabrică.

L. S.

O cititoare ne trimite fotografia de mai sus, luată cu prilejul unei excursiuni pe malul Bistriţei.

VISUL ŞI VIAŢA

Dela Greta Garbo la Katharine Hepburn

Katerine Hepburn în două atitudini minunate. (Foto R. K. O. Radio)

De şapte ani, o figură de legendă domneşte în lumea cinematografului: Greta Garbo. Nici o rivală n'a izbutit, în acest timp, să-i răpească supremaţia. Fiindcă nici una nu se ridicase la înălţimea ei. Dar, iată... Pe neaşteptate, o necunoscută îşi face apariţia şi, într'un singur an, înainte ca filmele ei să fi rulat încă pe toate ecranele lumii, se vorbeşte la Hollywood de o nouă regină a cinematografului... Katharine Hepburn se numeşte actriţa genială şi irezistibilă, care a cucerit lumea, fără ca nimeni să-şi poată explica precis extraordinarul ei triumf. Care e secretul acestei personalităţi curioase şi atrăgătoare?

Katharine Hepburn posedă temperamentul genial al artistei născute. Nu s'a văzut încă niciodată pe ecran o libertate atât de deplină, o contopire atât de absolută între actor şi personagiul interpretat. Cei mai mari artişti îşi repetă rolurile cu minuţiozitate, învaţă textul rând cu rând, repetă situaţiile gest cu gest. Jocul Gretei Garbo nu e decât o lungă serie de studii bine pregătite şi meditate în faţa oglinzii. Cu totul altfel se petrec lucrurile în cazul acestei uimitoare Katharine Hepburn. Fără nici o repetiţie prealabilă, fără nici un efort aparent, Hepburn îşi joacă scenele cu o spontaneitate care i-a uimit pe technicienii studioului, pe regisori, pe critici şi pe... spectatori.

Katharine Hepburn ne asigură de realitatea vieţii, de frumuseţea mişcării şi a tinereţii. Triumfătoare, ea ar trebui să pătrundă în grădinile misterioase unde fiece plantă e o viaţă, unde sufletele celor pe care îi aşteaptă moartea sunt flori pe jumătate ofilite... Grădina ar înflori din nou, pământul s'ar simţi întinerit sub pasul ei rapid, înaripat, ca pasul unei zâne luminoase...

Katharine Hepburn insuflă curaj şi forţă. Fiinţa ei e un torent de sentimente şi emoţii pe care le împarte cu amândouă mâinile, fericită, triumfătoare...

Ce se va întâmpla? O va detrona Hepburn pe Garbo? Temperamente prea diferite, ele nu vor intra în conflict. Una e Visul, cealaltă e Viaţa. Prima încântă prin magia prezenţei, a doua entuziasmează prin geniul impetuos al jocului ei...

Katharine Hepburn intră astfel în rândul marilor figuri ale cinematografului, lume fantastică a umbrelor...

JAMES GRAY

Oferim cititorilor noştri 20.000 lei pentru o idee

La începutul toamnei, revista „Realitatea Ilustrată" va îmbrăca o haină nouă; va apărea într'un format mărit, aşa încât aspectul exterior să fie mai plăcut şi fotografiile să se poată aranja mai estetic.

Dar odată cu schimbarea formei dorim să aducem şi îmbunătăţiri de fond, îmbunătăţiri care să satisfacă gustul unui număr cât mai mare de cititori.

Deviza „Realităţii Ilustrate" este că ea aparţine publicului şi că ea trebuie deci să se conformeze dorinţelor lui.

Apelăm deci la cititorii revistei să ne spună care lipsuri ar trebui împlinite în „Realitatea Ilustrată", ce fel de articole ar dori să citească, ce fel de concursuri să instituim, ce fel de fotografii să publicăm, în afară sau în locul celor de azi.

Vom supune părerile, ce se vor putea lua în consideraţie, aprecierii citorilor noştri şi vom premia ideile pe care le vom adopta, ideile pe care le vom considera susceptibil să mulţumească pe cititori.

Acordăm cinci premii în valoare totală de 20.000 lei.

Premiul I, 8000 lei
Premiul II, 5000 lei
Premiul III, 3000 lei
Premiul IV, 2000 lei
Premiul V, 2000 lei

Nu se vor lua în consideraţie ideile neserioase şi nici acelea care nu au un caracter de inovaţie pentru revista noastră (n'au mai fost folosite de revistă până aci).

Orice idee nouă pe care o vom publica va fi premiată, iar în cazul că în afară de cele cinci am mai primi şi altele, ne obligăm să recompensăm pe autor cu o sumă echitabilă.

Vom primi părerile cititorilor noştri până la sfârşitul lunei Septembrie, iar decernarea premiilor se va face la 10 Octombrie.

Fiecare scrisoare care ni se va trimite pentru acest concurs va trebui să poarte în colţul de jos, din stânga, citeţ scris, indicaţia: „O idee", iar pe verso numele şi adresa expeditorului.

Noi vom înregistra scrisorile în ordinea primirei lor şi le vom deschide deabia la sfârşitul lunii Sepembrie. In modul acesta, dacă întâmplător doi inşi ne comunică aceeaş idee pe care noi am aplica-o, vom premia pe a aceluia care a fost cel dintâi.

200 DE ANI DELA COLONIZAREA OLTENILOR IN BANAT

In ziua de 15 August, comuna Comloşul bănăţean din jud. Timiş-Torontal a sărbătorit 200 de ani de când primii colonişti olteni din Craiova, Slatina şi com. Polovraci s'au stabilit în Banat, dând fiinţă acestei localităţi.

Fotografiile noastre reprezintă : Asistenţa, tribuna oficială şi grupul tinerilor care fac instrucţia preregimentară .

(Foto Leonardo-Timişoara).

SPIONAJUL în RĂSBOI

Articolul de mai jos dezvălue câteva cazuri senzaţionale de spionaj din timpul războiului. Trenurile întrebuinţate de spioni şi pericolele la care aceştia se expun la orice moment sunt admirabil dezvăluite în rândurile de mai jos.

IN ziua isbucnirei răsboiului, intră în vigoare o serie de măsuri ce privesc populaţia civilă paşnică şi cari, deşi destul de aspre, nu sunt privite ca vexatorii. Acestea sunt: reglementarea călătoriilor în ţările rămase neutre, închiderea graniţelor, stări excepţionale în comerţ şi industrie (moratoriu), predarea armelor de vânătoare şi a revolverelor, declararea persoanelor străine adăpostite, etc. La aceste măsuri se mai adaogă în zonele de operaţie, condiţionarea călătoriilor civile de permisele eliberate de anumite comandamente militare şi apoi unele regulamente foarte riguroase: stingerea tuturor luminilor în cursul nopţii şi interzicerea eşirei din casă după lăsarea serei.
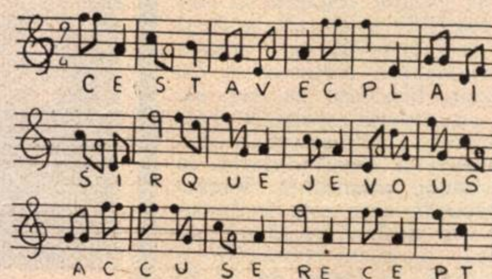
O parte din aceste măsuri este necesară pentru a înlesni controlul persoanelor civile, între cari se ascund un mare număr de agenţi inamici. Este absolut sigur, că puţin timp înaintea isbucnirei răsboiului, s'au mai adaogat la spionii de mult stabiliţi în ţară, un mare număr de noi veniţi, cari vor forma armata secretă inamică ce activează în tot timpul răsboiului, zădărnicind jertfele şi slăbind rezistenţa naţiunei militante. Ştiind acest lucru, nici o măsură nu ne va pare prea aspră sau vexatorie. Dimpotrivă: dacă cunoaştem dedesubturile luptei secrete, vom fi de ajutor organele statului, căci de multe ori dintr'o observaţie banală, se dă de urma unui focar de spionaj inamic.

Explicând sistemul de ofensivă şi apărare, vom aduce numeroase exemple din trecutul răsboi mondial, cari evidenţiază eroismul şi stăpânirea de sine necesare pentru aducerea la îndeplinire a ordinului primit. Căci spionul este în majoritatea cazurilor, tot aşa de erou în executarea datoriei sale, ca şi soldatul şi ofiţerul din tranşee: serveşte patria sa, cu preţul vieţei. Numai traficanţii de ştiri militare şi trădătorii cauzei proprii sunt moralmente condamnabili.

Activitatea spionului se adaptează fazelor răsboiului. In primele zile de confuzie generală ce se numeşte „mobilizarea", spionul caută să afle date certe despre forţele trimise la diferite puncte ale frontierei ameninţate. Şi în privinţa aceasta, el şi-a satisfăcut datoria cu prisosinţă, dacă află unde au fost trimise unităţile de elită, adică diviziile cu trupele cele mai bune ale ţării. Spionul are relaţii, pregătite dinainte, cu ofiţerii şi subofiţerii acestor unităţi. Petrece trupa la gară, strigă din răsputeri „trăiască", intonează imnul naţional, îmbrăţişează plângând pe ofiţerii cunoscuţi şi le face mici bucurii: flori, o cutie cu ţigări bune... Natural, unul dintre ei va face bunului şi patriotului său prieten, o confidenţă: — „Se vorbeşte, că ne ducem la frontiera cutare... ar fi spus domnul colonel către domnul maior cutare. Probabil, în spre cutare punct..." şi bunul prieten ştie acum ceva foarte important: că acolo unde o divizie de elită va fi pusă în luptă, urmează o operaţie de o mare importanţă, deci ofensiva probabilă va avea loc în sectorul cutare. Şi ajungând acasă, va lua măsuri pentru comunicarea ştirei către comandamentul armatei din ţara inamică pe care o serveşte. Iar rezultatul ofensivei este compromis.

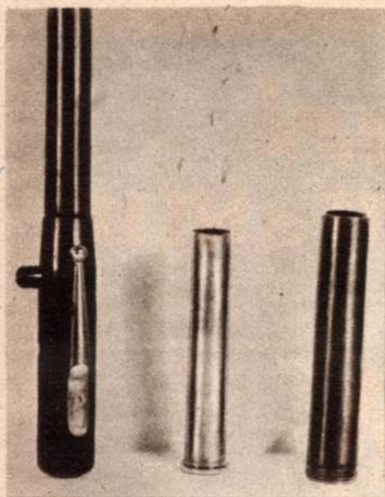
Un spion executat prin spânzurătoare.

Un spion rănit, păzit de agenţi.
Note muzicale ca mijloc de spionaj

Să presupunem, că nici un ofiţer nu a ştiut, unde va pleca transportul. Ordinul respectiv este închis într'un plic sigilat, în buzunarul colonelului şi poartă inscripţia: „Va fi deschis în staţia X". Gara respectivă este un nod de căi ferate, deci ajungând acolo, încă nu se ştie direcţiunea pe care o va lua trenul. Deschizând plicul, comandantul află că noi ordine îl vor aştepta la comandamentul gării Y, unde urmează să plece după ce oamenii au primit raţia zilnică de mâncare. Şi astfel, nimeni nu ştie unde se duce trupa şi unde vor auzi primele gloanţe şuerând. Insă... nici spionii nu dorm.

Un revolver în formă de toc rezervor întrebuințat de spioni. Butonul din stânga este descărcătorul. In dreapta, cartușul

In toate gările noduri de cale ferată, se găsește desigur câte un agent inamic, având ocupația de chelner în restaurantul gării, hamal, la nevoe ca simplu călător și bineînțeles, patriot — care observă numărul unității și îndată ce a aflat numărul regimentului, știe din ce divizie face parte și care este valoarea de luptă a acestei divizii. Spionul a fost doar ani de zile pregătit pentru „specialitatea" țării respective. Deasemeni, el știe ce însemnează un transport de mortiere grele: începe o ofensivă, trebuesc undeva dărâmate forturile și pozițiunile.

Dar nici nu este nevoe, ca să se ocupe personal de adunarea tuturor informațiunilor. Este suficient, dacă locuește într'o casă, care se află lângă o barieră de tren, luminată și peste noapte spre evitarea accidentelor. De după storurile lăsate, el va observa necontenit trecerea vagoanelor, pe cari sunt făcute multe inscripții și desenuri... cum se obicinuește în primele zile de înflăcărare. Germanii au scris „Nach Paris!" pe vagoanele lor, făcând și caricaturile explicative despre inamic, iar francezii au scris „A Berlin!" ilustrând exteriorul vagoanelor la fel. Așa dar nimănui nu i s'au părut suspecte, câteva linii și puncte, trase cu tibișir, eventual cifre și litere scrise, de parcă ar fi relatările oficiale, obicinuite la Căile Ferate. Și aceste semne au fost scrise de... agenții străini, indicând după un cifru dinainte stabilit, numărul unităților. Șeful ședea acasă și le citea, de pe pereții vagoanelor în trecere. Trenurile militare merg foarte încet, din cauza suprapopulării liniilor de cale ferată.

Incep primele operațiuni. La spitale sosesc primii răniți, cari au parte de o primire mișcătoare. Și știind că o lună mai târziu, nimeni nu se va mai ocupa de ei, caută să se afișeze prin povestirea cât mai amănunțită a zilelor petrecute în foc. Datele pozitive sunt notate de cineva din personalul sanitar și trimise, pe căi dinainte pregătite, serviciului de informațiuni al... inamicului.

Intr'un spital de campanie, situat în Galiția deci aproape de frontul austro-rus, a sosit într'o zi o călugăriță, cu actele în regulă și natural, și-a văzut imediat de treabă. Era supranatural, cum a muncit ea: ziua și noaptea a fost neîncetat în jurul răniților, îngrijea cu devotament și abnegație pe cei sosiți, se ocupa de fiecare în parte... într'un cuvânt, era un model de soră de caritate. Totuș, într'o zi spitalul este vizitat de un ofițer german, șeful centrului de informațiuni de la o divizie apropiată. Acesta cere să i se aducă sora Inocenția, spre a fi anchetată. Medicul șef al spitalului se opune, revoltat. Insă, ofițerul pretindea acest lucru, precum și ceva imoral: sora Inocenția să se desbrace în fața lui, în pielea goală... Ea se opune, plângând și protestând, dând impresia adevărată a călugăriței. Și când ofițerul chemă garda procedând la percheziționare, apăru din hainele de călugăriță, trupul de Adam al maiorului Wasily Wasilievitch, din Statul Major rus.

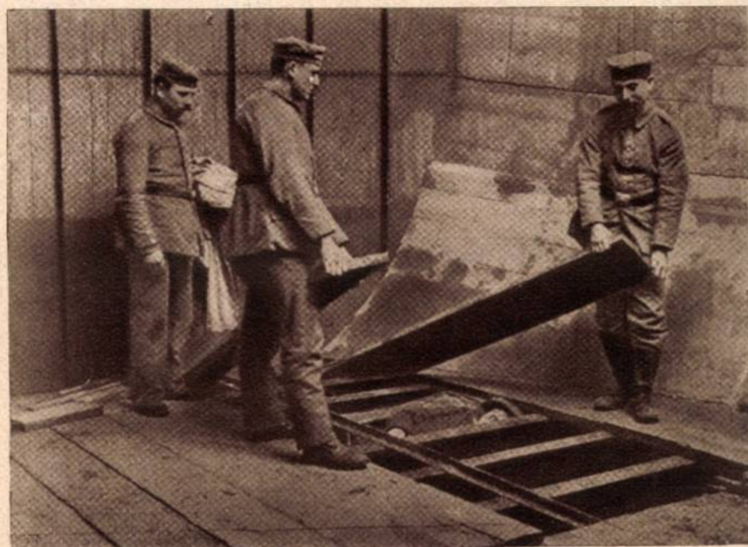
Acesta și-a expediat rapoartele printr'un confident, care fu prins. Astfel s'a descoperit existența „călugăriței" și s'a dat de maiorul rus. După douăzeci și patru de ore, o salvă de arme a pus capăt carierei de maior.

In Argonnes, sector foarte important în frontul franco-german, artileria grea franceză era regulat distrusă de focul artileriei germane. Era inexplicabil, cum au avut germanii, elementele de tir pentru bateriile proaspăt instalate, de unde cunoșteau locul exact al depozitelor de munițiuni. Căci toate aceste pozițiuni erau zilnic puse sub un foc nimicitor. Serviciile secrete franceze au fost încunoștințate despre această problemă și ele s'au ocupat în primul rând cu controlarea scrisorilor, trimise din sectorul respectiv, în spre țară. Nici o urmă! Reagenții chimici cei mai complicați nu arătau nimic.

După câtva timp, jandarmeria asistată de agenți secreți, a procedat la percheziționarea tuturor soldaților și ofițerilor, cari au plecat în permisie din sectorul Argonnes. Plecările lor au fost semnalate telegrafic și la locul de destinație sau la o gară mai mare, ca Paris, au fost opriți. La unii dintre ei, s'au găsit scrisori, adresate unui dentist american din Paris și scrise de o contesă tânără, Denise de M. care făcea serviciu ca soră de caritate într'un lazaret de campanie, chiar în dosul sectorului de front Argonnes. Aceste scrisori conțineau mici comunicări despre o boală nervoasă a gingiei, de care suferea contesa. Totuș, scrisorile au fost înaintate conform regulei, laboratorului de cercetări chimice a doctorului Bayle din Paris, unde au fost supuse probelor chimice. La proba de conductibilitate electrică, unele părți din suprafața hârtiei arătau o conductibilitate mai bună. In sfârșit, găsiră rezultatul: pe partea albă a hârtiei și între rânduri, erau comunicări scrise cu o soluție extrem de slabă de amalgam de argint. Descifrarea semnelor nu a reușit, ele fiind în mare parte distruse în cursul probelor chimice.

Agenții au percheziționat camera sorei de caritate și au găsit o sticluță de parfum, care conținea soluția de mai sus. A urmat arestarea și anchetarea ei amănunțită.

Contesa Denise de M. avea 18 ani la declararea răsboiului, urmase cu permisiunea părinților ei un curs de soră de caritate și obținu un certificat, care o clasifica ca „foarte curagioasă la aspectul rănilor și operațiunilor grele" — și în consecință, ea fu trimisă pe front, la primirea răniților. Aici, ea cunoscu un dentist

Spionii sunt ascunși sub pardoseala vaselor de marfă, reușind astfel să treacă fără pașaport

Moară la Ruskakowo; prin așezarea aripilor ei, un spion a făcut cunoscut rușilor, situația germanilor

O ghiată în ale cărei șireturi s'au găsit documente importante

O spioană pe patul de suferință nu uită de datorie și transmite știri importante

american, care o trată zilnic împotriva unei maladii nervoase a gingiei și omul acesta deveni fatal pentru ea. După cum s'a aflat mai târziu, tratamentul s'a făcut prin sugestie și în urma îndelungatului tratament, ea a devenit cu trup și suflet, o jucărie depinzând de voința medicului dentist. Intre timp, acesta plecase la Paris.

Ea era în cele mai bune relațiuni cu ofițerii comandamentelor și serviciilor învecinate și — ciudat lucru — prefera cunoștința ofițerilor de artilerie, arma ei favorită. Ca descendentă a unei familii de militari nobili, avea vaste cunoștințe și în domeniul acesta. Discuta probleme de artilerie cu înfocare — și care ofițer nu ar fi stat de vorbă cu o contesă tânără, având statura delicată a unei sylphide și fața nevinovată a unui copil. Așa a reușit ea să se adune mereu informațiuni noi despre pozițiunile artileriei franceze.

Câteva zile, ea nu a putut să-și aducă aminte de nimic, ci zăcea cu îngrozitoare dureri de cap. In febră, repeta cuvintele „ochii" și „mă privește". Exact în ziua, când agenții din Paris au constatat dispariția medicului dentist K., ea și-a recăpătat cunoștința și putu să povestească în amănunte, cum era întrebuințată ca unealtă hipnotizată a acestuia. Și în seara aceleași zile, a fost găsită moartă, în patul ei.

Ne putem închipui, ce dezastru poate să producă un serviciu inamic de spionaj, dus cu mijloacele de mai sus, atunci când comandamentul superior pregătește o lovitură importantă. Trupele sunt concentrate în anumite sectoare, sosesc sute și mii de baterii de artilerie noi, cantități enorme de munițiuni sunt pregătite în apropierea lor și frontul poate fi asemuit cu un braț care se încordează ca să lovească. Ca să nu atragă atențiunea observatorilor de artilerie inamici și să evite descoperirea de către avioanele inamice cari mișună toată ziua, mișcările trupelor sunt executate numai în cursul nopții. Dacă se aude zgomotul unui avion, ofițerii ordonă stingerea țigărilor. In alte părți ale frontului, unde nu există nici o intenție de ofensivă, puține trupe și coloane de tren de furgoane, execută marșuri ostentative peste zi, spre a atrage atenția și a masca intențiunile în altă parte.

In sfârșit, pregătirile sunt făcute și oamenii, tunurile și munițiunile prevăzute în calculele ofițerilor de stat major sunt adunate. Străpungerea pozițiilor inamice a devenit numai o operație de aritmetică: frontul atacat va avea o lungime de 15 kilometri, comportând cinci zone. Pe fiecare metru pătrat, douăsute de obuze pe zi... face atâtea și atâtea milioane de obuze. Tunurile nu au decât să tragă până se roșesc țevile. Pregătirea de artilerie va dura trei zile, în acest timp frontul inamic este făcut una cu pământul, ba chiar băgat în pământ. Trupele vor face o plimbare, nu atac. Și comandantul pregătirei de artilerie așteaptă cu ceasul în mână, deslănțuirea uraganului de fier și foc. Arătătorul se apropie de cifra prevăzută... Servanții unui mortier mare, care va trage primul foc ca semnal convenit, raportează că tunul este gata... Comandantul își ridică mâna și în ecoul tunetului, se amestecă alte mii de guri de foc.

Soldații celor două linii inamice isbucnesc într'un strigăt de groază, căci isbucnirea iadului pe distanța de cincisprezece kilometri impresionează atât pe atacat, cât și pe atacant. Nu se mai disting exploziile, ținutul este învăluit în nouri albi, galbeni, negri și pământul se cutremură ca o inimă speriată, aerul vâjâe plângător, soarele se ascunde în ceața de ecrazită, melinită și yperită. Și când uriașa cantitate de munițiuni a fost cheltuită, infanteria merge la atac, susținută de un foc de baraj — se constată că artileria inamică încă trăește și la rândul ei, începe un foc ucigător. Dacă planul ofensivei a fost trădat — sau agenții inamici au lucrat bine, aceasta este egal: efectul se simte, artileria inamică și-a schimbat pozițiunile, focul a lovit tranșee nepopulate, rezervele au săpat linii noi și le-au întărit. Adică: ofensiva a eșuat, defensiva inamică a reușit.

Insă — a reușit numai în baza informațiunilor livrate de agenții inamici, cari mișună în dosul frontului. Fie că au fost aduși noaptea cu avioane și au sărit jos cu parașute, în anumite locuri pustii, găsind apoi contactul cu organizația existentă, fie că au rămas în teritoriul ocupat de inamic, cu ocaziunea evacuării acestuia, ei spionează fiecare mișcare de trupe, îngrămădire de material și raportează cu ajutorul porumbeilor călători sau cu baloane mici, lansate atunci când vântul este prielnic și le duce peste frontul armat.

In legătură cu aceasta putem să povestim ceva: în anul 1917, se prezintă un locotenent de artilerie la un comandament german, unde i se dădu comanda bateriei X. A fost un ofițer excelent, zi și noapte la postul său. Numai un singur lucru i-a venit de hac: un spion ce lucra în armata inamică, trimise raportul că serviciul acoperit francez primește știri de la un ofițer de artilerie. Un iscusit agent german fu însărcinat cu cercetarea cazului. Acesta, fu mutat ca soldat de artilerie, de la o baterie la alta fără să observe ceva.

A treia dintre bateriile observate de acesta, era cea comandată de noul locotenent. Agentul observă, că ofițerul face plimbări nocturne în câmpia brăzdată de găuri de obuze și îl urmărea, pas cu pas. Vede, cum întâlnește într'un ascunziș, doi inși suspecți. Asistă de la distanță de douăzeci de metri, la predarea hârtiilor: locotenentul înmânează un plic, unuia dintre necunoscuți. Neavând cine să continue urmărirea celor doi, rămâne pe urmele unuia și descoperă vizuina lui. Era un agent belgian.

In urma raportului, ofițerul este chemat la curtea marțială. Nici un indiciu precis, numai presumții. După ce a fost ținut la secret timp de zece zile, este mutat într'o altă carceră, unde nu e singur: un tânăr subofițer german, deasemeni prizoner, împarte celula cu el. Tânărul geme și vorbește noaptea în somn... însă vorbește englezește! Reușește să capete încrederea locotenentului căruia îi spune că nu este militar german, ci a fost prins în această uniformă, căci în realitate e trimis de centrul 3 de informațiuni... Și locotenentul crede, ba comunică că el este comandantul serviciu-

lui cutare de informaţiuni şi a fost lansat cu paraşuta şi hârtiile necesare, spre a lua locul unui ofiţer german. Convorbirile şi şoaptele sunt controlate cu microfon şi când locotenentului i se cetesc textele stenografiate, el recunoaşte că este învins şi se recomandă drept căpitanul cutare din armata engleză.

In dimineaţa zilei când urma să fie executat, un avion englez aruncă un pacheţel în curtea închisorii: o decoraţie pentru căpitanul, care peste un ceas trebue să fie împuşcat. Chiar ofiţerii germani au regretat moartea lui, recunoscând curajul şi jertfa supremă. Insă, legea marţială este categorică.

Aviatorii francezi au lansat spioni cu paraşute, chiar deasupra Ardealului, în cursul răsboiului mondial. Aceştia purtau uniforma austriacă sau germană şi şedeau în avion, gata pentru aterisare. Când pilotul socotea că se află deasupra unui teren propice pentru aterisarea în secret, trăgea de o manivelă şi fundul avionului se deschidea, lăsând agentul să cadă afară. Acesta trăgea de şnurul paraşutei şi de aci înainte, era treaba lui cum se va descurca. In cazul că paraşuta (care pe atunci nu funcţiona cu o siguranţă absolută) nu s'a deschis, trupele inamice găseau câte un corp zdrobit, cu paraşuta nedeschisă în spate — şi din aviatori nu lipsea nimeni. Astfel, locul de aterisare fu descoperit şi păzit.

Trupele scoase din linia de foc, sunt duse la câţiva zeci de kilometri distanţă, în sate şi orăşele mici, unde se odihnesc. Care soldat nu încearcă să se folosească de acest prilej, spre a evada şi a se distra puţin într'o berărie, sau cafenea, sau numai în birtul satului? Poate, găseşte chiar mai mult: un local de noapte, cât de rău famat! Şi femeile care trăesc în aceste case, sunt meştere la scoaterea informaţiunilor de la soldatul îmbătat cu alcool şi vrăjit de dorul petrecerii. Comandamentele germane au încercat în zadar educarea trupei, îndepărtarea insignelor şi numărului de regiment: femeile rămase în teritoriul ocupat au beneficiat de avantagiile, ce asigură mentalitatea omenească în asemenea împrejurări.

Soldaţii cari se întorceau acasă, fie răniţi, fie în permisie de câteva zile, socoteau ca o glorie, ca să povestească cât mai multe despre întâmplările frontului, actele de eroism, de un tragism impresionant etc. Şi între ascultătorii lor, aveau şi pe informatorii inamici.

Ca urmare, comandamentele inamice erau mereu informate despre starea de spirit a trupelor, întăririle, starea drumurilor, funcţionarea serviciilor de alimentare etc. Şi în orice caz, informaţiunile lor erau mai sincere decât acele ale comandamentelor proprii.

Una din cele mai grele probleme este transmiterea rapidă a informaţiunilor din ţara inamică la serviciile proprii. In această chestiune, ţările neutre dau ajutorul cel mai preţios. Nici un beligerant nu se poate lipsi de livrările de material şi alimente a ţărilor neutre şi astfel, graniţele trebue să aibă locuri de trecere. Ba, peste ele trec zilnic trenuri lungi.

Astfel, armatele germane şi austro-ungare se aprovizionau cu granate şi şrapnele fabricate în Elveţia. Autorităţile de control închideau ochii, iar obuzele călătoreau deghizate în căni de lapte. In sfârşit, agenţii francezi şi englezi au aflat acest lucru şi au procedat pur şi simplu, la aruncarea în aer a fabricilor respective. Insă puterile centrale au acoperit riscul fabricanţilor, dublând preţurile şi livrările, plătite în aur, nu au încetat.

Dealtfel, Elveţia şi Olanda au fost teatrul celor mai senzaţionale istorii de spionaj. Agenţii inamici se cunoşteau adesea reciproc, cum dovedeşte cazul următor: spioana germană Irma Staub intră, însoţită de un coleg german, într'un restaurant din Berna. Observând la o masă doi agenţi francezi, cere voie să ocupe locurile libere: „Ne daţi voie, domnilor agenţi francezi?" Iar aceştia răspundeau: „Ce nu facem noi pentru marea Irma Staub?" Şi fiecare conversa cu colegul său, parcă nici nu ar fi inamici de moarte. Curajul acestei femei era inexplicabil: se avânturase de două ori în Franţa, cu avionul şi trăia la Paris!

Graniţele între Germania şi Belgia, precum şi între Alsacia şi Elveţia erau închise cu reţele de sârmă ghimpată şi, în mare parte, cu un gard încărcat cu electricitate, care omora la cea mai mică atingere. Cu toate acestea, sute de agenţi au trecut aceste frontiere, deobicei ajutaţi fiind de localnici. Un tânăr agent belgian, se mândrea cu 54 de treceri peste gardul morţii — până ce a fost prins şi bineinţeles, executat. Şi în mai fiecare noapte, patrulele militare găseau dezertori sau spioni morţi, atârnând de sârmele ghimpate. Unii întrebuinţau la treceri, îmbrăcăminte de cauciuc, cizme izolatoare, mănuşi etc., alţii făceau un cadru de lemn căptuşit cu cauciucuri de bicicletă etc. In modul acesta, se făcea predarea ştirilor către centralele de spionaj, cari aveau sediul la Bruxelles, Anvers, Amsterdam, Berna, etc.

In ţările beligerante, erau pretutindeni cuiburi de spionaj, mascate sub aspectul pacinic al unei firme, hotel, etc. Să citām câteva cazuri şi dintre acestea: O doamnă dintr'un oraş din Germania de Sud, primea regulat lăzi cu ouă din Elveţia. Nimic neobicinuit în epoca lipsei de alimente. Insă, cantităţile trimise erau din ce în ce mai mari şi serviciul de contraspionaj german a procedat la verificarea lor. Intr'un transport, nu se găsea nici un ou, scris cu cerneală simpatică şi probele, făcute la întâmplare, erau negative. Transportul următor a fost verificat bucată cu bucată, iar la probele chimice s'a descoperit că două ouă dintre o sută erau scrise cu semne cifrate. La descifrare s'a găsit un ordin către nişte spioni francezi. In felul acesta, casa doamnei respective s'a dovedit a fi un cuib de spionaj.

Un alt caz, nu mai puţin original avea un caracter muzical. Serviciul de control al poştei a remarcat, că mai multe persoane din Germania primesc la intervale neregulate, note muzicale din Elveţia. Notele erau adresate mereu aceloraş persoane şi — lucru şi mai curios — conţineau aceleaş cântece. Un funcţionar al serviciului, amator de muzică, a încercat să cânte o notă dintre acestea la pian şi din primele sunete a văzut, că ele nu ascund nici o melodie ci numai o cacofonie groaznică. La serviciul de contraspionaj, ofiţerii specializaţi în descifrare, au găsit cheia notelor muzicale.

Spionii, cari au curajul să pătrundă în ţara inamică, sunt echipaţi în mod corespunzător. Ştirile şi ordinele sunt ascunse în locuri unde nimeni nu le-ar găsi, căci vechile metode — cum erau ascunzişurile în tocul pantofilor, în port-ţigaret sau în dantura falsă, azi sunt cunoscute ca banale. Apărarea lor constă în otrăvuri violente, eventual pentru un ultim ajutor un toc rezervor, fabricat din oţel şi conţinând un cartuş. Sau, o ţigară, umplută cu puţin tutun şi mult explozibil fulminant, suficient de puternic ca să rupă în bucăţi capul fumătorului. Uneltele sunt nenumărate şi depind de imaginaţia agentului.

Oricât de sever veghiază serviciile secrete, hazardul aduce lucruri neaşteptate şi răstoarnă toate combinaţiile. Astfel, armatele austro-ungare şi germane a reuşit să ascundă ofensiva proiectată la Tolmein. Serviciul secret britanic a descoperit ofensiva, printr'o întâmplare. Anume, un soldat german a pierdut cu ocazia unei patrulări între cele două linii, o carte poştală militară, care conţinea o frază: „Ne bucurăm aici în Austria, de o linişte pe care o merităm cu prisosinţă". Urma numai iscălitura „Heinrich" precum şi un număr de poşta militară.

In timpul cel mai scurt, serviciul de informaţiuni englez a aflat, cărui corp german aparţine numărul de poştă. Şi — acesta era corpul alpin, renumit ca forţă spărgătoare de fronturi. Acolo, unde acest corp este dirijat, trebue să fie ceva în pregătire, mai cu seamă că puţin timp mai înainte, acest corp era încă pe un alt front. Cu toate că nici un raport nu arăta concentrări de trupe pe frontul italian şi nici aviatorii nu au putut să remarce ceva, serviciul secret francez a mai adus o ştire care conchidea în acelaş sens. Şi în baza acestei cărţi poştale găsite, au fost trimise trupe engleze şi franceze pe frontul italian, cari deşi nu mai puteau să ajungă în prima linie, au sosit totuşi la timp pentru a opri retragerea italiană la Piave.

In tot cursul răsboiului, arma secretă duce o luptă a inteligenţei. Nenumărate sunt apucăturile, cari pot să înşele pe adversar — însă odată şi odată, agentul este prins. Şi atunci, are ocaziune să moară la ora fixă. Cine a asistat la aceste triste ceremonii, nu a văzut pe nici unul dintre ei şovăind: ei au păşit liniştiţi şi demni, la stâlp sau la groapa dinainte săpată.

In viitorul răsboi, munca lor va fi uşurată de noile posibilităţi, oferite de technica radiofonică. Vor fi posturi de emisiune-recepţie în buzunarul vestei şi alte jucării periculoase. Şi apărarea va fi din ce în ce mai grea.

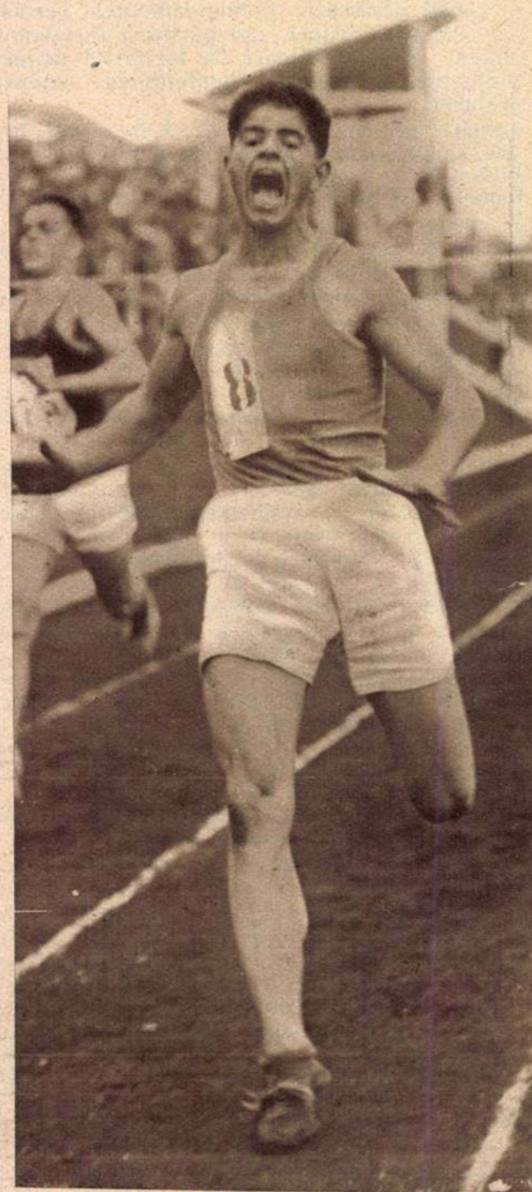
ARISTIDE MUNTEANU

Participaţi la excursiile „Realităţii Ilustrate"

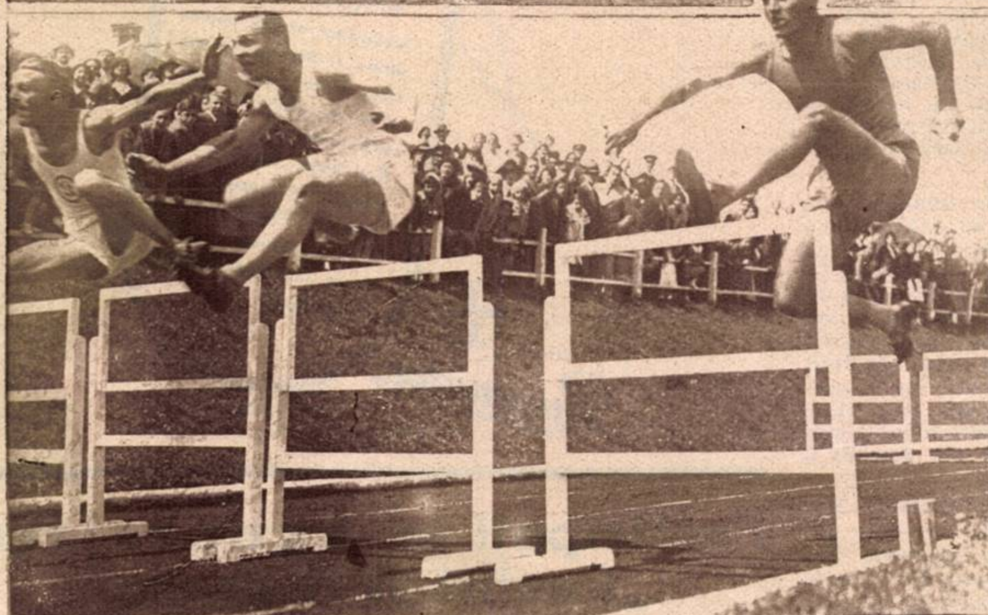
Concursurile de atletism dela PREDEAL

Concursurile de atletism dela Predeal s'au bucurat de un succes desăvârșit. Marea reuniune sportivă a câștigat mult prin prezența Regelui care s'a interesat îndeaproape de performanței atleților.

In fotografiile din această pagină vedem : Regele, Voevodul Mihai și d. ministru de interne Inculeț, sosind la stadion.

Sosirea în cursa de 800 m. plat.

Cursa de 110 m. garduri.

Câștigătorul cursei de 100 m. plat la sosire.

Fotografiile din această pagină reprezintă:
Ionescu Crum executând săritura în lungime.
Alăturat săritura în înălţime.
Aruncarea suliţii.
Aruncarea greutăţii.
D. col. Grigoriu vorbind la banchetul care a avut loc după concurs.
Suveranul împărţind premiile câştigătorilor.

(Foto Berman)

Plojle şi timpul răcoros, a făcut ca anul acesta vilegiatura să se termine mai de vreme ca de obicei. Aceasta nu înseamnă însă că staţiunile s'au golit cu desăvârşire. Reporterul nostru fotograf în „week-end" la mare, a reuşit să prindă câteva aspecte minunate ale acestui timpuriu apus de vilegiatură.

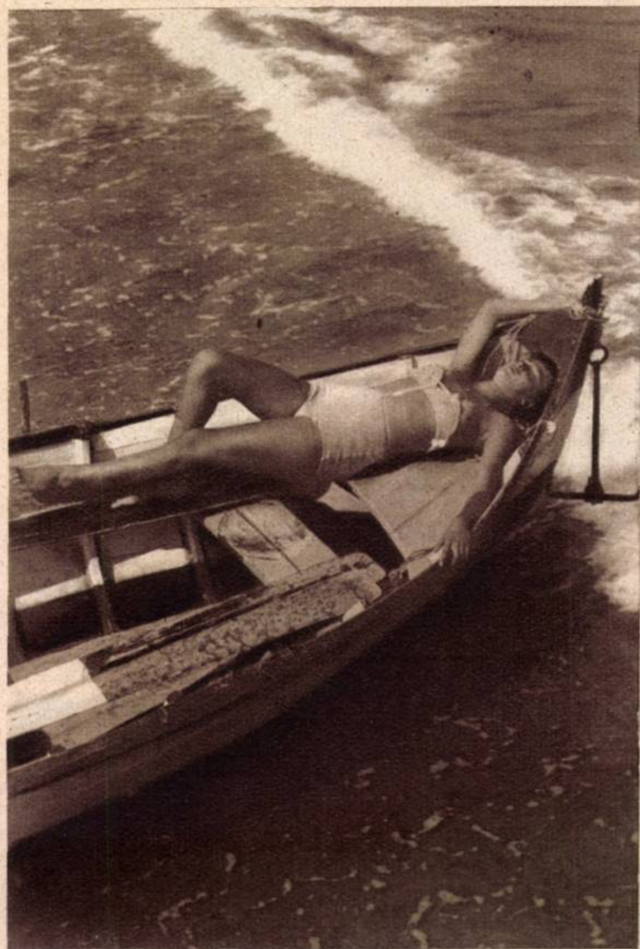
Vedem în fotografii, copiii care zburdă în bătaia sănătoasă şi rece a valurilor, pentru a se aşeza apoi pe plajă şi a începe o idilă.. nudistă.

Alături de ei, crezându-se feriţi în dosul unei scări trădătoare, doi tineri sunt surprinşi de indiscreţia reporterului nostru...

Apus de vilegiatură

O dudue căreia i se pare că nu este încă destul de bronzată, a pornit cu barca în larg, pentru a fi acolo mai expusă razelor arzătoare...

La mese, ultimii vilegiaturişti şed comod, în maillot şi în halat, aşa cum au plecat dela plajă...

(Foto Berman)

REALITATEA
ilustrată

LEI 10.—

ANUL VIII No. 397
2 SEPTEMBRIE 1934

NOSTALGIE...

Frumoasa vedetă Lily Damita în „Regele Chibriturilor"

Concursul hippic dela Braşov

Concursul hippic de la Braşov s'a bucurat de un frumos succes. Un public select în frunte cu M. S. Regina Maria şi Arhiducesa Ileana a asistat la alergări. Fotografiile noastre reprezintă o săritură la un obstacol, Regina Maria şi Arhiducesa Ileana sosind la concurs şi prezentarea concurenţilor civili.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A

REGELE ITALIEI ŞI MUSSOLINI

Manevrele militare italiene s'au desfăşurat săptămâna trecută. Fotografia noastră reprezintă pe Regele Victor Emanuel III şi d. Mussolini la manevre.

TRUPELE ITALIENE PĂRĂSIND GRANIŢA AUSTRIACĂ

75.000 de soldaţi italieni trimişi la graniţa austriacă imediat după asasinarea cancelarului Dolfuss au primit ordin să se retragă. Fotografia noastră a fost luată în ziua părăsirii graniţei.

Din toată lumea

CAMPIONATELE DE NATAŢIE ALE EUROPEI

La Magdeburg s'au desfăşurat recent campionatele de nataţie ale Europei. Fotografia noastră îl reprezintă pe cehul J. Leikert în timpul unei sărituri.

SĂRBĂTOAREA SF. ŞTEFAN

La 20 August s'a sărbătorit cu un fast deosebit la Budapesta ziua Sfântului Ştefan primul Rege al ţării. Mâna sfântului Ştefan care se află într'o casetă de aur a fost purtată în procesiune pe străzile Budapestei.

Undeva, la periferia Bucureştilor, există un cartier întreg de femei care se îndeletnicesc cu... furtul. Reportera noastră a stat de vorbă cu ele încercând să afle câteceva din secretul meseriei lor.

Mi s'a părut că visez. Femeea mi-a întins o bucată de zece metri de catifea din cea mai bună calitate.

— E şapte sute de lei metrul la magazin. Eu vă las cu o sută. Scoateţi o hârtie de o mie şi târgul s'a făcut.

Femeea din faţa mea era înaltă, oacheşă, îmbrăcată ţărăneşte, cu cămaşă albă ca laptele cusută cu râuri şi fustă roşie, creaţă. Gâtul îi era împodobit cu două rânduri de galbeni.

— Ei, ce facem?

Mi-am trecut mângâios mâna peste apele mătăsoase ale stofei pluşate, mărturisind cu o prefăcătorie în care intra destul regret.

Tipuri şi aspecte din cartierul hoaţelor.

UN cartier de HOAŢE

— *Imi pare rău că nu pot cumpăra...*

— Am şi mătăsuri în orice culoare doriţi şi stofe şi pânzeturi, preţul e de nimic.

— *E drept, dar ce vine în urmă.*

— Ce să vină, că doar nu-i marfă de furat. Noi cumpărăm dela falimente.

Vânzătoarea ciudată mi-a fost recomandată de o cunoştinţă şi cu aceasta din urmă am făcut o vizită în cartierul aşa numit al negustoreselor.

✲

Dacă treci podul Grand, laşi în urmă cimitirul unguresc şi de la staţia Ţone o iei pe prima stradă la stânga, ai în faţă un mănunchi bogat de case; multe dintre ele clipesc curat întreţinute, făcându-te să bănueşti viaţa îmbelşugată de dincolo de ferestre.

O leliţă ne taie drumul ducându-ne mai mult cu sila la locuinţa ei, unde nici una nici două întinde pe o măsuţă din faţa noastră un şervet curat, punând pe el o farfurie plină ochiu cu plăcinte şi-o sticlă cu vin.

— Ce stai pe gânduri cumătră ?... Se adresează ea femeei de lângă mine. Şi d-voastră cucoană faceţi mă rog începutul, că mai adineaori le-am scos dela cuptor.

— Noi ne abătusem pe aici cu totul pentru alte treburi...

Tinerica ascuţi privirile.

— *Venisem să cumpărăm...*

— Ce să cumpăraţi?... îmi luă ea iute vorba din gură.

Se întoarse apoi cu ochi mustrători spre tovarăşa mea.

— Şi, zii, pe mine mă ocoleai? Ce am adus eu în ultima vreme ori cât ai răscoli nu găseşti pe aici. Să vă arăt numai ceva să vedeţi.

Ca o svârlugă părăsi casa îndreptându-se spre fundul curţii. Am încercat să trec la fereastra deschisă ca s'o urmăresc pe unde răscoleşte. Degeaba, femeea intrase ca în pământ. A eşit peste câteva minute purtând sub braţ un sul învelit în hârtie. Când ni l-a desfăcut era o bucată enormă de atlaz alb.

— Am mai avut ceva şi cu nunţile din luna asta s'a dus.

— *Vasăzică merg treburile?*

— Ar putea să meargă şi mai bine.

Ochii femeei luceau, respiraţia ei răspândind un miros de băutură: Mi-am dat seama atunci că parte din sprinteneala gesturilor se datora licoarei asemuitoare celei de pe măsuţă.

O INTALNIRE NEPLĂCUTA

Un bărbat a intrat sgomotos pe poartă. Cu paşi apăsaţi urcă scările, trece în tindă, isbind uşa în urma lui şi răsare în pragul încăperii.

Are pielea feţii puternic bronzată şi ochii cu priviri aprinse, iscoditoare. Fără îndoială că l-am mai întâlnit undeva, într'o împrejurare nu toc-

mai plăcută. Ni-o reaminteşte el provocător. cu un râs plin de batjocură.

Acum câtăva vreme am făcut nişte fotografii la serviciul nostru dactiloscopic dela palatul de justiţie. Printre cei aduşi să pozeze era şi omul acesta, care dându-şi seama pentru ce a fost chemat şi-a vărsat picătura de necaz, ţinând să mă întrebe ce-am să fac cu fotografia lui, că doar nu-i nici un hoţ cu faimă, nici ministru. Bufnise el singur în râs de paralela care o făcuse. Acum mă privia stăruitor, aşteptând să-mi justific prezenţa în locuinţa lui.

— Tot cu aşa o chestie îţi fi venit şi astăzi. Numai că aţi greşit adresa. Marfa pe care o are soţia mea de vânzare e de la loc cinstit. Ştiţi cum merge astăzi comerţul. Închizi obloanele cu datorii. Şi negustorul ca să nu rămână pe drumuri doseşte din marfă. El nu poate s'o desfacă şi atunci vine la dumneaei, la mine, la d-ta.

Se înţelege că lucrul ăsta îl facem şi noi cu fereală.

— *Şi tot cu fereală am venit şi eu să cumpăr ceva eftin, că doar la cei mai mulţi nu merg treburile aşa de bine ca să se dea în lături de unde se poate face o cât de mică economie.*

— Aşa ar putea să fie; dar vezi că *spionii* poliţiei umblă să afle până şi mâncarea care o vâri în tine.

DESTĂINUIRI

Tocmai mai adineaori mi-a eşit în cale lângă pod unul din ei. Se căsnea să mă tragă de limbă, că mai deunăzi m'ar fi văzut cu nevasta la nu ştiu care bâlci. Că ştie el ce-am făcut eu pe acolo.

— Ştie pe dracu să-l ia — intră în vorbă femeea, de astădată cu privirile întunecate.

Sulul de atlaz se evaporase.

— Ce să caut eu pe aiurea? Geambaş de meserie nu-s.

Atunci? Treburi urâte or fi făcând alţii, dar cine îi cunoaşte! S'au prins două femei într'o prăvălie cu desagi cusuţi în rochii în dreptul şliţului. Puteau vârî acolo orice. Ci-că stingeau pe negustori. Una din ele îl lua cu vorba pe vânzător ţintuindu-l drept în ochi şi cealaltă lucra...

Aş fi putut să las eu pe nevasta mea să facă astfel de blestemăţii, când ştii ce o aşteaptă? Acum atitudinea stăpânei casei se schimbase. Cu fruntea încruntată nu mă slăbea o clipă şi'n adâncul privirilor stăruia o putere ciudată.

O frântură de spaimă izvorâtă în fiinţa mea m'a silit să gândesc la plecare.

— *Fiecare trăeşte cum poate* — am încheiat eu ca să pregătesc prielnic terenul.

Dar femeea mai pătrunzătoare a dat din cap zâmbind cu înţeles şi întovărăşindu-mă până la poartă mi-a atras atenţia, nu fără o umbră de ameninţare.

— Cu toate că nu ne ştim vinovaţi cu nimic — vedeţi să aveţi bunătatea să trimiteţi la noi pe cei care scotocesc pământul cu sonda, că dacă dv. n'are să vi se întâmple nimic, în schimb cumătra are să vină să vă spună cum am stat de vorbă cu ea.

MARGARETA NICOLAU

IMPUŞCAREA DE GRAŢIE

Din cauza marei secete care s'a abătut asupra Americei, vitele se chinuiesc grozav din cauza lipsei de hrană. Pielea a ajuns să le acopere oasele. Pentru a le evita chinurile, s'a hotărât împuşcarea a 6500 de vite. Fotografia noastră a fost luată în momentul unei astfel de împuşcături de graţie.

O spioană tânără deghizată în sei viloare bătrână:

DRAGOSTEA ȘI SPIONAJUL

Continuând seria noastră de reportagii în legătură cu spionajul, redăm în articalul de mai jos câteva cazuri interesante în care dragostea era principala unealtă a organizațiilor de spionaj.

DACĂ vrem să ne convingem de valoarea unui om, atunci îi vom cere certificatele și documentele. Și vom constata naționalitatea lui, ceeace este un prim indiciu pentru apreciere sau desconsiderare, apoi locul nașterii, datele exacte ale începutului vieții, numele și situația socială a părinților — toate necesare pentru a ne forma o părere bazată numai pe prejudicii. Continuăm apoi, la aprecierea calităților: certificate de studii, de muncă... In sfârșit, ne formăm o părere despre omul în chestiune, caracterizându-l în baza actelor.

Clasificând oamenii după actele lor, abia ar mai exista diferența între om și om, cu excepția diferențelor prescrise și reglementate cari culminează în certificatul de naționalitate. Despre valoarea individului, nu ne putem face nici o idee: nu știm dacă este purtătorul intențiunilor bune sau este obsedat de gândul de a face rău, dacă are talente sau este tot așa de prost ca și actele scrise. Și obicinuiți fiind să judecăm în baza actelor, nici nu avem posibilitatea de a remarca aceste lucruri. Dimpotrivă: actele ne par mai importante ca oamenii.

O femee însă, judecă mai bine oamenii, decât toate actele. Ea dispune de o sesizare inexplicabilă, simte calitățile, știe instinctiv valoarea omului observat — fără să consulte vreun act. Ea stabilește valoarea absolută a individului, pentru prezentul și viitorul umanității și dacă greșește vreodată, aceasta se explică prin faptul că nu a putut preciza dacă aceste valori se vor întrebuința în mod pozitiv sau negativ.

Dar și defectele, slăbiciunile noastre, ni le descoperă o femee. Nu putem ascunde spiritului ei de observație, orgoliile noastre mici și prostiile noastre mari — în timp ce ea își poate acoperi intențiile ei, cu ușurință. Și dacă vrem să pierdem un bărbat, trebue să ne folosim de o femee ca unealtă. Iată cauza întrebuințării femeilor în serviciile de spionaj.

Trebue de urgență o știre, dintr'un loc inaccesibil? Numai o femee poate să pătrundă, în castelul feudal sub masca de bonă, sau damă de companie, sau amantă, în biroul indicat ca prietena inginerului, în cazemate, depozite și comandamente ca drăguța sublocotenentului sau — la nevoe — ca instrumentul de plăcere al unui ofițer superior îmbătrânit. Ea va reuși să înșele vigilențele noastre și să ne jefuiască sau să ne convingă să comitem o faptă pentru care vom ajunge la stâlp. Și mâna ei, fierbinte și totuș răcoritoare, se așează pe fruntea noastră și ne ia vederea. Uităm de executarea ordinelor, de fidelitatea față de patrie și de pedeapsa ce ne așteaptă și facem tot ce voește ea. Toate pasiunile ce pot bântui un suflet feminin, pot fi convertite în acțiuni de spionaj. Desfrâul ca și iubirea sinceră pot servi aceluiaș scop.

FRUMOASA TURCOAICĂ

Acesta a fost calificativul atribuit de serviciile secrete englez și francez, tinerei Despina Davidovici. Originară din Levantul plin de vrajă, fiica unor părinți avuți, a fost crescută la Stambul. Când avea șasesprezece ani, era frumoasă, inteligentă și plină de temperament, ca o drăcoaică. Vorbea la perfecție un număr surprinzător de limbi europene și dorea să scape de tutela casei părintești, spre a lua partea ei din viață.

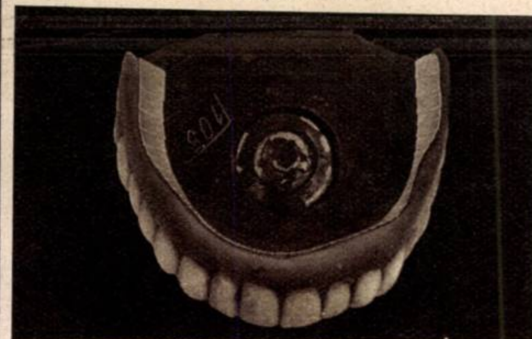
Ocaziunea nu întârzie. Un francez cu numele german Paul Storch, a luat-o în căsătorie, când ea împlinise șaptesprezece ani. Insă căsnicia nu a fost fericită, căci frumoasa drăcoaică îl înșela foarte des. Impotriva temperamentului ei arzător, argumentele rațiunei nu erau valabile. Nenorocitul soț înțelese că el ar fi numai o piedică în viața Despinei, cariera ei fiind deschisă acum. Și la începutul războiului mondial, se și divorțase de ea.

Nici o pagubă — își zise Despina. Căci în epoca aceea, agenții diferitelor puteri mișunau în Stambul. Aveau și parale și — mulți dintre ei — apreciau avantajele cunoștințelor feminine. In curând, unul dintre ei descoperise talentele Despinei și o inițiă în tainele războiului secret. Despina ajunse din Stambul, în mai toate metropolele europene: la Paris descinse sub identitatea unei Madame

Nu este oare ispititoare această spioană dansatoare?

O dantură falsă purtată de un spion pe a cărei parte interioară s'au găsit comunicări importante.

Mézié, la Londra şi la Madrid figura ca M-me Hesketh, iar când la Roma o chema din nou Davidovici, la New-York a figurat ca D-na Despina şi în sfârşit, oraşul Washington o cunoştea ca baroneasa Belleville. Pretutindeni, înfăţişa viaţa şi... obiceiurile unei femei divorţate, tinere şi bogate. Modă, lux, excentricităţi constituiau amalgamul programului ei şi cu toate că activa în serviciul secret, nici un agent nu reuşise s'o descopere, până la începutul anului 1918.

Spioană din temperament, a lucrat astfel timp de trei ani, fără să se ştie până azi, ce pagube a produs activitatea ei, puterilor aliate. Insă, la începutul anului 1918, frumoasa turcoaică a fost văzută la Madrid cu un personagiu suspect, pe care agenţii Inteligence Service-ului englez, îl ţineau de mai mult timp sub observaţie. Cu acest baron, Despina se încuiase într'o cameră a unui hotel de lux. Până acum nimic neobicinuit.

Dar unul dintre agenţii englezi a plasat un microfon foarte sensibil la gaura cheii, care ducea în camera alăturată şi, cu ajutorul unui amplificator legat prin nişte fire invizibile, a reuşit să constate că în camera aceea... vorbeau trei inşi, nu doi. Prin urmare, întrevederea avea un alt caracter, decât era de presupus. Şi sunetele puteau fi percepute din ce în ce mai clar, în receptorul ataşat de amplificator. Agentul care stenografia convorbirea dusă în patru limbi, înţelese imediat că la mijloc este o întrevedere între un şef din brigada de spionaj şi doi agenţi principali. Lipseau însă dovezile definitive.

Şefii Secret Service-ului din Spania, au ordonat o riguroasă supraveghere a celor trei. Insă, Despina avea un adorator chiar între oamenii de încredere ai acestui şef şi aflase despre descoperirea ei. Când agenţii s'au postat în jurul locuinţei ei, ea şi fugise cu prietenii: au dispărut ca prin farmec. In mâinile englezilor nu a căzut ca pradă decât un morman de vestminte uşoare şi transparente.

O spioană în exerciţiul funcţiunii executând salutul convenţional.

Intr'un birou al unui serviciu de spionaj rusesc.

Femei din localuri rău famate care sunt de fapt spioane puse acolo pentru a încerca să afle ceva dela militari.

Evacuarea unui post de spionaj.

Au trecut săptămâni şi frumoasa turcoaică nu putea fi găsită nicăeri. Abia cu o lună mai târziu, prezenţa ei a fost semnalată la New-York, unde sosise ca baroneasă Belleville. Nimic suspect — cu toate că observatorii reuşiră să intre chiar în serviciul hotelului respectiv şi supravegheau toate mişcările ei. Un singur rezultat pozitiv era constatarea faptului, că ea dispune de un „safe" la o bancă mare. Şi când baroneasa se afla într'o mică plimbare cu un yacht de plăcere, funcţionarii serviciului secret se prezintau la bancă şi cereau în numele legii, deschiderea safe-ului. S'au găsit cu acest prilej suficiente dovezi de culpabilitate. In zadar aşteptau însă reîntoarcerea Despinei. Cineva o încunoştinţase să nu se mai întoarcă şi ea „spălase putina", împreună cu „prietenii" ei. Intre timp, au fost mobilizate toate forţele serviciului secret şi astfel, la Washington, Despina fu descoperită din nou. De data aceasta, a fost arestată împreună cu complicii. Materialul ridicat din safe-ul ei, a fost insuficient pentru un procedeu judiciar. Despina a recunoscut doar că nu este cetăţeană americană, altceva nimic. Impotriva „baronului", nici un indiciu nu se putea găsi. Dar în interesul Statelor, cei doi bănuiţi fură ţinuţi luni de zile în prevenţie şi supuşi diferitelor grade de torturi. Ei nu mărturiseau însă nimic. Dacă americanii ar fi avut material din care să reiasă că Despina ar fi spionat bunăoară împotriva Franţei, atunci ar fi trimis-o francezilor, spre judecare — deci la moarte. Insă, în America umanitară, nici o femee nu a fost împuşcată ca spioană. Cineva a reuşit să strecoare Despinei o doză de otravă şi ea preferase somnul de veci, decât chinul de a fi prizioneră — ea, care jertfise orice şi pe oricine, numai pentru a putea trăi după temperament. Şi secretul faptelor ei, a fost îngropat odată cu ea, în pământul Statelor Unite. Despina Davidovici a fost spioană din temperament şi a iubit viaţa, mai mult ca orice. Bărbaţii erau doar o anexă de o importanţă secundară şi fără personalitate. A trăit ani în lux şi desfrâu şi a plătit socoteala cu un dram de cianură.

„MADEMOISELLE DOCTEUR"

„Domnişoara doctor" devenise agentă secretă, deoarece purta în suflet o rană îngrozitoare: năruirea primei iubiri. Serviciul, luptele date erau numai narcotice pentru ea — ca să uite. Otrava dulce a amorului se strecurase în suflet şi inima ei la şasesprezece ani, când Annemarie Lesser purta cozi lungi galbene. Dacă la etatea aceasta nu ar fi cunoscut pe căpitanul Wynanky, ar fi rămas mai de parte fecioara cuminte şi zâna viitoare a unei case de buni burghezi. Aşa, ea jertfeşte totul pentru a putea iubi pe căpitanul Wynanky.

După câteva luni, părinţii ei au izgonit-o. Se refugiază la căpitanul ei, dar neno-

rocirea o urmăreşte: acesta contractase atâtea datorii, încât nu are altă scăpare decât o căsătorie cu o femee bogată. Wynanky o iubeşte pe mica Annemarie şi renunţă la uniformă. Trece la serviciul de spionaj şi primeşte prima însărcinare. Un ordin secret îl trimite la Paris, unde se prezintă la o firmă comercială. Il primeşte şeful firmei, domnul Pissard.

Convorbirea, care a fost dusă în camera secretă a firmei, nu avea nimic din caracterul unei convorbiri comerciale. Căci Pissard explică lui Wynanky detaliile unei oferte militare: un inventator francez voia să valorifice planurile unui nou tun, cerând în schimb o sumă foarte însemnată. Invenţiunea aceasta ar fi interesat ministerul de răsboi german — dar nu putea fi obţinută decât plătind-o imediat. Şi Wynanky nu înţelese să cumpere mâţe în saci. A doua zi se prezintă ca patriot francez, la direcţia geniului şi predă planurile pentru a fi cercetate, dacă pot fi cumpărate de armata franceză. Ofiţerii specialişti verificară planurile şi după câteva zile au dat rezultatul: cu părere de rău, ele nu sunt realizabile.

Astfel, ministerul de răsboi german economisi un sac cu aur şi Wynanky se reîntoarse cu renumele unei însărcinări de care s'a achitat în modul cel mai genial. Prezintase expertiza oficială franceză, care justifica respingerea ofertei.

La a doua însărcinare, de a cerceta fortificaţiile graniţei franceze, el pleacă cu Annemarie — cu care se logodise întretimp — reuşind să adune informaţiunile şi planurile căutate. Dar bucuria reuşitei nu este lungă: încă pe drum, i se face rău. Când ajung la Berlin, este prea târziu, infecţia la apendice nu mai putea fi îngrădită şi el moare.

Izgonită din casă şi lipsită de sprijinul celui iubit, Annemarie se lasă condusă la gară, de un ofiţer bătrân. Şi în timp ce ea plânge şi umblă ca o lunatecă, însoţitorul ei vorbeşte cu un alt ofiţer: o excelenţă. Propunerea este aprobată şi Annemarie este primită la şcoala de spionaj. Dacă vrea să moară — să nu o facă în mod inutil. Mai nobil e, să se expue pericolului, în folosul patriei. Şi ea devine o elevă fervent. Imprejurarea că vorbeşte perfect franţuzeşte ca o franţuzoaică veritabilă, o predestinează pentru spionajul împotriva Franţei.

Dragostea moartă dă puteri miraculoase fetei tinere. In ajunul răsboiului, este trimisă în Belgia, Franţa, Anglia, Italia şi pretutindeni reuşeşte să aducă planuri exacte, fotografii revelatoare, date precise. Metodele ei sunt originale: în Franţa soseşte sub identitatea unei tinere franceze, care pictează. Curând, un căpitan se îndrăgosteşte de ea şi sub apărarea lui, Annemarie fotografiază toate întăririle şi capătă toate detaliile despre apărarea munţilor şi poziţiilor Vosges, în cadrul unei manevre mari. Căpitanul este în culmea fericirii: mica şi încântătoarea prietenă dispare însă — aducând toate datele, mai multe decât visase şefului ei din Berlin, domnul Mathesius.

Din ziua aceasta, perioada de încercare este terminată şi Annemarie capătă indicativul „1 şi 4, G şi W", cunoscut numai şefilor supremi. Imediat porneşte pentru a cerceta fortificaţiile belgiene, cari trebuesc distruse în caz de răsboi. In primul rând: Liège!

Victima de data aceasta, este un tânăr ofiţer belgian, care o conduce cu automobilul, la... toate fortificaţiile! Annemarie fotografiază cu un aparat minuscul, notează numărul şi calibrul tunurilor, iar în clipele când este singură, face schiţe şi rapoarte, pe hârtiuţe mici. Şi ţese dragostea cu ofiţerul belgian, vrăjit de atâta frumuseţe şi candoare. Pe drum, nu departe de o fortificaţie, automobilul lor are o pană de cauciuc. Intâmplarea face ca ea să piarză un bileţel: când şi-a deschis poşeta, vântul i-a luat una dintre hârtiuţe. Ofiţerul o aduce, aruncă o privire pe ea: datele fortului din apropiere! A rămas ca lovit de trăznet. Galben ca ceara se aşează la volan şi opreşte la primul post de jandarmi, unde intră spre a cere arestarea ei.

Dar Annemarie porneşte cu automobilul, în viteză nebună. Pocniturile armelor nu o intimidează: neştiind să conducă volanul, merge în zig-zag... După câtva timp, automobilul nu mai merge: benzina e pe isprăvite. Ea răstoarnă maşina în şanţ şi vehicului ia foc. Este ciudat, că automobilul nu a prins-o dedesubt şi că poate fugi prin pădurea apropiată, până la un fluviu. Aici se desbracă în pielea goală, păstrează numai poşeta şi înoată până la mijlocul apei. Tocmai trece un mic vas de pescari, spre Olanda. Pe neaşteptate, apar două mâini pe bord şi o nimfă se urcă din apă, în vas. Primul ei gest este că întindă două bilete de o mie. Soţia pescarului o ascunde şi ea trece graniţa spre Olanda. Conţinutul poşetei face surprize noi lui Mathesius.

Răsboiul este la uşă — şi Annemarie porneşte la Paris, ia parte la marşul armatei spre Belgia, este primită în popotele ofiţereşti şi în salonul de primire al generalilor comandanţi — până ce aduce toate ştirile, auzite chiar din gura şefilor adversari. Abia aşteaptă să poată fugi — ceeace a auzit este îngrozitor de important. Trece graniţa şi se aruncă în primul automobil, cerând să fie adusă la comandament. Când telefonul vesteşte, că a sosit 1 şi 4 G şi W, ofiţerii serviciului de informaţiuni ştiu că au sosit ştirile aşteptate — raportul ei este decisiv. In aceeaş zi, trupele germane asaltează graniţa belgiană.

Annemarie ajunge în Franţa, sub masca unei ţărance tinere franceze, cu pistrui, proastă, săracă, îmbrăcată în zdrenţe. Se angajează ca servitoare la serviciul de spionaj francez. Ochii experţi ai subofiţerului descoperă, că fata simplă de la ţară, de şi prostuţă şi murdară, este frumoasă... Munca ei este grea: spală birourile, curăţă ferestrele, sub pază. Freacă cu perii mari treptele, cari duc la birouri şi suferă, de ţi-e milă de biata ţărancă. Ziua, nimeni nu poate intra în aceste birouri, iar noaptea când se face curat, subofiţeri armaţi stau de pază. Până ce într'o noapte, fiind zi de sărbătoare, numai un subofiţer de serviciu rămâne în oficiu. Şi bineînţeles, Annemarie....

Bietul plutonier, nu-şi dădea seama că de ce zâmbeşte prostuţa de servitoare. O vede frumoasă... Şi cum ştie să sărute....

Annemarie pune ceva în vinul bărbatului şi apoi, se apucă de lucru.

Uneltele fine de oţel sparg încuetaorea, unde ea ştie că trebue să fie listele agenţilor secreţi. Găseşte într'adevăr, lista spionilor din serviciul aliat şi imediat dispare. Nimeni nu o regăseşte, însă peste două zile, trece graniţa spre Elveţia, împuşcând trei soldaţi cari voiau s'o cerceteze. Când ajunge în Germania, reţeaua de agenţi aliaţi este demascată şi, cu mici excepţii, exterminată.

Aşa activează ea, trecând mereu din Germania în Franţa, travestită când în soră de caritate, când în mare doamnă de elită şi răsbunând pe Wynanky al ei. Ca să poată suporta tensiunea nervoasă, se obicinueşte cu stupefiante. Când răsboiul se termină, ea este internată într'o casă de sănătate, în Elveţia.

Azi, Annemarie nu-şi mai aduce aminte de nimic. Mintea ei este învăluită şi numai amintirea lui Wynanky mai trăeşte în ea. Ea merită coroana de regină a spioanelor, căci nu dorul de aventuri, nici pasiunea au călăuzit-o, ci o dragoste moartă şi iubirea de patrie.

FEMEILE SLABE

Aceeaş diferenţă care există între dragostea nobilă şi cea animalică, distinge şi spioanele cari se folosesc de armele iubirei. In răsboi, soldaţii şi ofiţerii aleargă fără nici o rezervă morală, la toate spelunci, unde pot trăi câteva clipe între mâncări, băuturi şi femei. Şi între victimele feminine ale speluncilor, sunt câteva, cari fac această meserie numai spre a putea scoate informaţiuni dela caporalul beat şi locotenentul turmentat.

Cu cât este oraşul mai aproape de front, cu atât mai bine: informaţiunile vor fi mai proaspete. Transmiterea ştirilor nu este aşa de dificilă, căci meseria şi întâlnirile sunt necontrolabile.

Agenţii maeştri ştiu să se folosească de slăbiciunile femeilor, indiferent de situaţia lor socială. Un exemplu clasic a fost marele spion german, Rasputin, care avea ca unelte pe Ana Vyrubova, doamna de onoare a împărătesei, apoi femeile elitei ruse, artiste renumite — cari serveau acestui om straniu şi influent sub toate înţelesurile acestui cuvânt: atât prin legături politice cât şi prin puterea sa hipnotică, subjuga pe toate. Povestea spionajului lui Rasputin ar putea să umple un volum şi fiecare pagină ar fi umplută cu amănunte senzaţionale.

Serviciile secrete sunt şi acum în plină activittae. Evenimentele viitorului sunt ascunse de cunoştinţa popoarelor, însă cazanul Satanei fierbe şi pregăteşte lovituri, de pe urma cărora vor pieri popoare întregi. Viitoarele lupte vor fi de zece ori mai aspre ca oricând şi secretele de tot atâtea ori mai importante. Iar femeea introduce în aceste evenimente triste, dragostea ca eternul ei element şi victimele demascate de ele, vor păşi la stâlpul de execuţie, cu amintirea ultimei nopţi de dragoste. Şi poate, moartea nu va mai pare atât de crudă.

A. MUNTEANU

PĂZITORUL UNUI TEMPLU BUDHIST

Iată una dintre statuile uriaşe care se află la intrarea templului de la Wat Arun în Bangkok, Siam. Templul este construit în întregime din cea mai frumoasă marmoră de Carrara.

EXCURSIUNE LA STÂNA REGALĂ

Fotografia de mai sus reprezintă grupul de excursionişti ai ziarului „Cooperaţiei" şi „Băncii populare artele grafice" care a vizitat Stâna Regală din Sinaia la 26 August.

(Foto C. T. Marian)

CANCELARUL SCHUSCHNIGG LA FLORENŢA

Cancelarul Austriei, d. Schuschnigg a fost de curând la Florenţa unde a avut o întrevedere cu d. Mussolini. Fotografia noastră îi reprezintă pe cei doi bărbaţi de stat după prima lor întrevedere.

VIAŢA DE PISICĂ...

Iată o pisică despre care nu se poate spune că nu trăeşte bine. Se apără de razele dogoritoare ale soarelui cu umbrela şi doarme fără să-i pese de nimic.

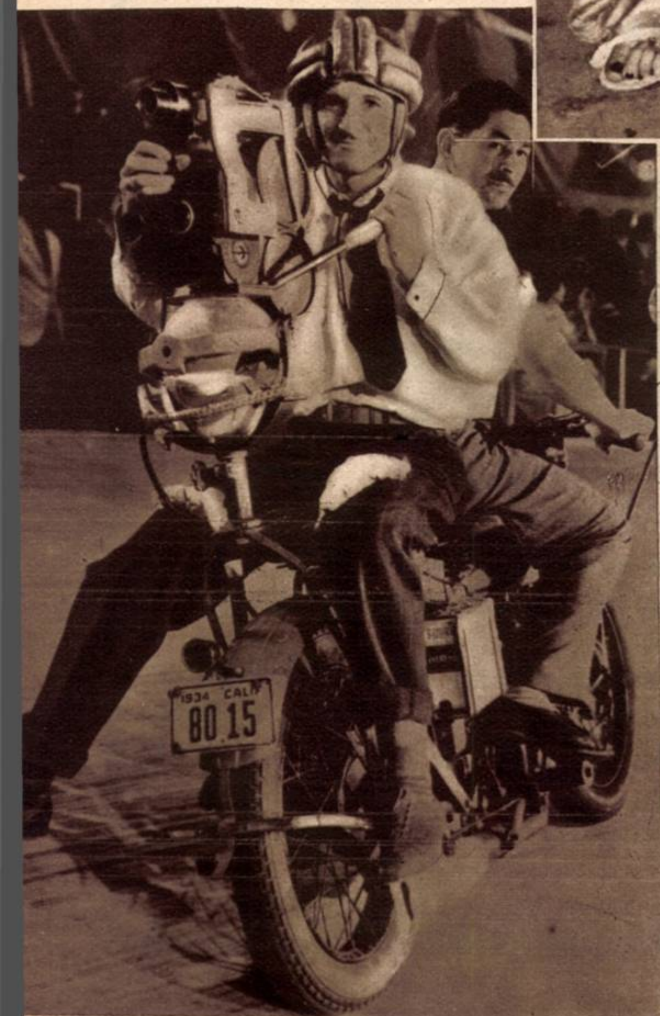
din străinătate

CEA MAI FRUMOASĂ PERECHE DE DANSATORI DIN LUME

Iată în fotografia alăturată cea mai celebră pereche de dansatori din lume: Cornell şi Graff. Renumele lor nu se datorează numai talentului coreografic. Cornell şi Graff se bucură şi de reputaţia celei mai frumoase perechi de dansatori din lume.

APARAT CINEMATOGRAFIC PE MOTOCICLETĂ

La Los Angeles s'a filmat recent o cursă de motociclete. Aparatul de cinematografiat a fost instalat pe o motocicletă care a urmărit tot timpul cursa. Culmea a fost că „motocicleta studio" a trecut prima linia sosirii.

CEL MAI MIC REPORTER FOTOGRAF

Americanii în goana lor după concursuri originale, au lansat un concurs pentru cel mai mic reporter fotograf. In fotografia noastră îl vedem pe câştigătorul concursului în plină activitate.

CE-AM VĂZUT ÎN INDIA

Credinţele religioase ale lui Gandhi, sunt uşor de înţeles şi de definit. Provincia sa natală are mulţi adepţi ai jainismului, o veche formă de religie hindusă care ca şi budismul nu recunoaşte castele şi preconizează practicarea non-violenţei şi credinţa în Unitatea şi Sfinţenia a tot ce e viaţă.

Ideia reducerii îmbrăcăminţei la o fâşie de pânză în jurul şoldurilor — i-a venit după patruzeci de ani, când vlaga tinereţei a început să-l părăsească. Atunci a început să caute a se identifica cu massele poporului indian adoptând îmbrăcămintea celor mai săraci şi mai umili dintre ei. In zilele tinereţei sale, el a gustat din viaţa de noapte a Londrei, complet îmbrăcat, aşa că astăzi când predică ascetismul cunoaşte prea bine valoarea renunţărei pe care o cere adepţilor săi pentrucă a gustat şi el din acele plăceri.

După propriile-i declaraţii, religia sa are concepţii largi hinduse: el a arătat că în ea este loc şi pentru Krishna şi pentru Budha şi pentru Christ şi pentru Mahomed — o atitudine foarte inteligentă din partea unui om care urmăreşte să consolideze elementele religioase din India şi să realizeze independenţa ţărei.

„Nu-l pot pune pe Christ pe un tron solitar" a spus el „pentrucă Dumnezeu a avut mereu diferite încarnări". Sentimentele sale hinduiste, predomină însă. „Contribuţia hinduismului pur, original, constă în cunoştiinţa asupra imoralităţei omului şi asupra cuceritoarei puteri a non-violenţei şi a iubirei".

Scopul principal al ashramului din Sabarmati era să obicinuiască bărbaţii, femeile şi copiii cu o viaţă austeră pentruca să poată deveni servii de încredere ai unei mari cauze menită să fie de un imens folos întregei omeniri.

Căsătorit la treisprezece ani, Gandhi are acum trei fii şi o sumedenie de nepoţi. Fiul său cel mai mare l-a renegat, spunând că e un şarlatan — cel puţin aşa am auzit — şi acum se află în Sudul Africei. Ramdas cel de al doilea fiu, care are o spuză de copii, era membru al coloniei iar Devadas, mezinul, e un mare mâncăcios, un băiat entuziast care s'a căsătorit anul trecut şi se ocupă cu diversele misiuni politice pe care i le încredinţează tatăl său. D-na Gandhi este o femee blândă, inteligentă, mărunţică şi grasă care nu face decât să se învârtească fără rost în jurul activităţilor soţului său. Se mulţumeşte să priviască dar nu ia niciodată parte activă la micile servicii personale pe care i le aduc lui Gandhi adoratorii săi. Când e arestat, ea aranjează întotdeauna să fie închisă cu el — ceeace se obţine foarte uşor printr'o mică infracţiune a legilor. E destul să ridice steagul naţional cu roata de tors brodată pe el; să refuzi a plăti un impozit sau să scoţi apă din mare cu scopul declarat de a extrage sare în loc de a o cumpăra pe aceea taxată de guvern — toate acestea sunt câteva din metodele favorite ale Congresului, de a intra la închisoare.

Fetele ashramului din Sabarmati locuiau toate într'o singură clădire, care cuprindea o serie de încăperi mici cu pardoseala de piatră şi fără nici o altă mobilă decât saltelele. Posesiunile personale sunt foarte reduse iar vanităţile sunt riguros descurajate. Nu-mi aduc aminte să fi văzut la ele o singură oglindă. Fiecare fată are trei vestminte de schimb — nu mai mult. Unul pentru purtat, unul pentru spălat iar altul în caz de accident — cum ar fi o ploaie. In picioare purtau sandale ca mai toţi indienii sau umblau desculţe. In afară de însărcinările pe care le are fiecare în acest ashram, membrele sunt obligate să consacre zilnic o oră „torsului de sacrificiu" al cărui produs e destinat fondurilor comune. Bumbacul e răsucit în mod primitiv, cu mâna şi ţesut apoi într'o pânză albă numită khadi. Tot aci se mai fac rogojini şi covoare decorate în culori primitive, şi cu desene foarte simple. Băieţii sunt învăţaţi din vreme să facă şi să repare roţi de tors. Copiii învaţă fără efort limbile şi istoria ţărei lor, iar fetiţele manifestă un gust special pentru instrumentele muzicale indiene.

Din clipa în care mă sculam, înainte de răsăritul soarelui, şi până târziu după amiazi, nu stam o clipă locului. Imi creeasem o stare de spirit extatică, fără îndoială — sub imperiul căreia lucram ca şi cum mi s'ar fi părut că dacă aş fi întârziat cu o jumătate de secundă în îndeplinirea unei îndatoriri, întregul univers s'ar fi prăbuşit. Acesta a fost primul efect pe care l'a avut asupra mea atmosfera ashramului.

Pe întreaga suprafaţă a globului, băieţaşii au un uimitor talent de a se murdări şi Sirios nu era o excepţie. Eram hotărâtă să-l ţiu cât mai curat cu putinţă şi asta mă silia să întrebuinţez fiecare clipă de răgaz spălându-i hăinuţele. Curăţam zilnic coridoarele, mulgeam vacile, munciam în grădină şi torceam.

Gandhi care se afla tot în închisoare la Poona, îmi scria zilnic, recomandându-mi să mă îngrijesc să beau lapte şi să rămân credincioasă „înaltelor mele aspiraţii".

La cinci după amiazi, îl luam pe Sirios împreună cu alţi copii şi mă duceam cu ei la râu. Fără râu nu cred că aş fi putut scăpa cu viaţă în vara aceia. Sabarmati secase până când ajunsese o panglică de apă în albia sa, dar era limpede şi cu mult mai răcoros decât aierul. Când mă întindeam în el, mă acoperea cu desăvârşire.

Intre timp, atmosfera ashramului începu să mă deprime, deoarece o simţiam absolut morbidă. Perechile căsătorite care încercau să

O căpetenie a unui trib indian

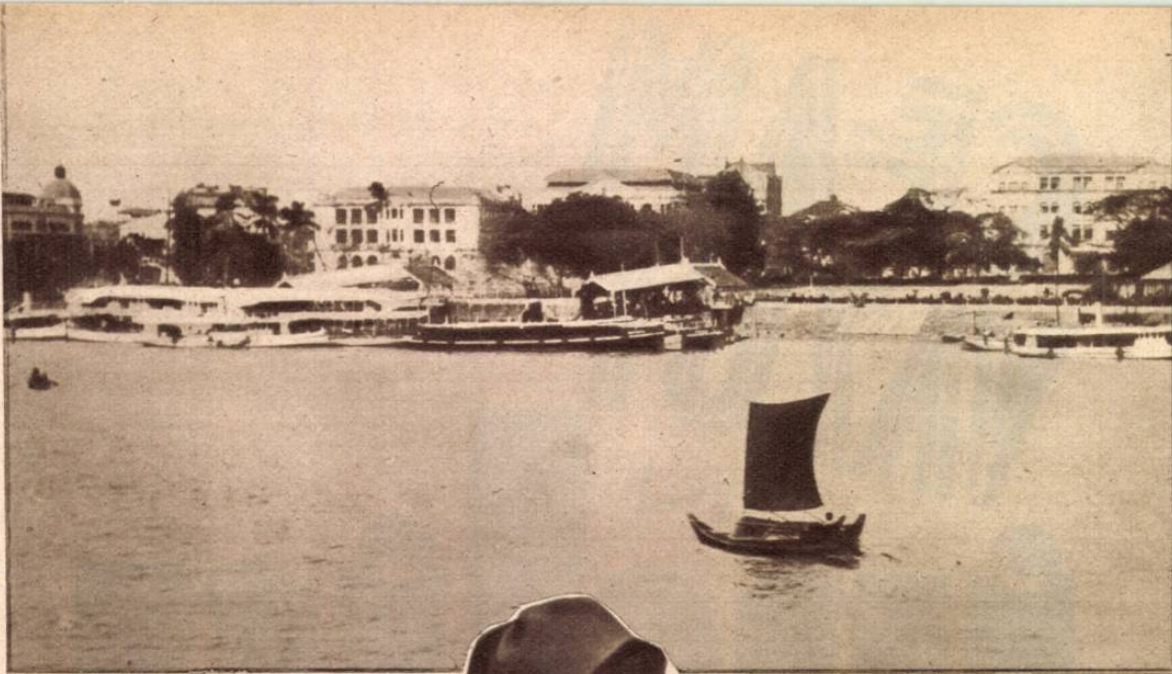

trăiască împreună respectând totuşi jurământul de castitate pe care-l făcuseră, erau foarte nefericite. Gandhi susţinea că celibatul este o stare naturală, normală şi absolut conformă cu voinţa lui Dumnezeu, chiar în căsătorie. El spunea că în căsnicie abstinenţa trebuie întreruptă numai în scopul naşterei copiilor.

„Simţurile ne mint" perora el „nu trebuie să ne lăsăm ademeniţi de ele pe calea plăcerilor. Hrana nu trebue considerată o plăcere, ea trebue luată ca o doctorie de care organismul are nevoe. Intrebuinţaţi sarea în cantităţile de care e nevoie pentru sănătate şi nu spre a face mâncarea mai gustoasă.

Aşa predica el, dar am avut ocazia să constat că savura totuşi cele mai de preţ delicatese pregătite într'un mod foarte apetisant de devotaţii săi prieteni. Am auzit că a fost o vreme când devotaţii săi îi trimiteau atâtea lucruri bune de mâncat încât Mahatma a trebuit să jure că nu va mânca mai multe de cinci feluri de mâncare pe zi.

Musonul întârziase în anul acela şi arşiţa era din zi în zi mai pustiitoare. Aveam impresia că vântul mântuitor nu va mai sosi niciodată. Sirios se îmbolnăvi de malarie şi avea accese teribile; credeam că nu se va mai însănătoşi şi vream să-l duc sus pe dealuri. Dar Gandhi îmi scrise că adevărata încercare a ascetismului meu rezida în riscarea vieţei fiului

O vedere asupra portului oraşului indian Rangoon.

Frizerul indian.

Aspecte pitoreşti din India

meu, deoarece în felul acesta, dovedeam că nu ţineam la el mai mult decât la ceilalţi copii din lume. El adause totuşi că eram liberă să mă duc acolo, dacă voiam. Rămăsei totuşi pe loc, pentrucă aveam încă convingerea că mântuirea mea avea să se realizeze supunându-mă perceptelor lui. Dorind să mă birui, începui să postesc, eliminând pe rând un articol după altul dela mesele zilnice până când ajunsei să nu mai mănânc decât struguri. După aceea, trebui să fac uz iar de voinţă făcând un legământ de tăcere, nevorbind nici chiar lui Sirios şi mărginindu-mă a-l conduce doar cu gesturi.

Gandhi fu în cele din urmă eliberat din închisoare şi veni la noi. N'am să-i uit niciodată sosirea. Pe o distanţă de mai bine de patru mile, drumul spre ashram era tixit de tongasuri — un fel de cărucioare trase de cai. Mii de adepţi se grămădiseră în jurul ashramului său stând acolo muţi zile la rând. Bapu, care înseamnă tată şi care e numele ce i se dă de către întreaga Indie, ordonă să fiu ridicată de pe podeaua de piatră unde zăceam prea slabă spre a mă mişca. El mă întinse pe un pat şi cu infinită răbdare mă convinse să mănânc lapte covăsit şi legume fierte. Mă îngriji până când îmi revenirâ puterile.

Curând după aceea, Gandhi părăsi ashramul din Sabarmati din motive politice care nu mă interesau dar care stau în directă legătură cu campania sa revoluţionară. Clădirile trebuiră înapoiate guvernului. Membrii coloniei care aveau case primiră ordin să se întoarcă în ele iar cei cari nu aveau, fură încartiruiţi. Un grup de treizeci de voluntari rămaseră lângă Bapu sfidând guvernul şi predicând nesupunerea, ştiind prea bine atât ei cât şi guvernul, că vor fi imediat arestaţi. Intreaga chestiune se reducea la o simplă înscenare. Fiecare îşi cunoştea perfect rolul inclusiv oamenii guvernului şi reprezentaţia se desfăşură ca deobiceiu. Dar îmi fu dat să asist la pregătiri. Ashramul din Sabarmati fusese golit aproape cu totul. Toată lumea plecase în oraşul Ahmadabad, cu excepţia celor treizecei cari, după cum am mai spus, au fost arestaţi. Se şi hotărâse locul unde Gandhi avea să fie arestat — ce legătură exista între el şi autorităţi, n'aş putea spune, probabil, de natură telepatică. Gandhi avu grija să hotărască mai înainte, ca Sirios să fie băgat într'o şcoală Montessori din Ahmadabad. Imi luai astfel rămas bun dela Sirios — nu mi-am mai revăzut fiul decât în clipa când părăsiam India — şi după ce-mi luai adio în tăcere dela Gandhi, plecai.

Impreună cu alte douăzeci de fete orfane fui condusă într'un alt ashram al lui Gandhi lângă Wardha, într'un district rural înconjurat de câmpii de bumbac. Atmosfera era aci ceva mai liniştită şi pe când mă odihniam, continuam să postesc. Noaptea veghiam îndelung şi fără să-mi dau seama, gândurile mi se întorceau către trecut. Imi reveneau rând pe rând în minte zilele petrecute în Grecia cu tatăl meu şi apoi fericita epocă a căsniciei cu tatăl copilului meu, mai înainte de a ne fi decis să ne despărţim.

Simţiam nevoia să fiu iar singură şi plecai din Wardha. Luai astfel trenul pentru Bombay, portul din care poţi pleca deobiceiu din India spre China, unde îmi închipuiam că puteam duce o viaţă cu adevărat austeră, liberă de orice legături personale. Prietenii mei din Wardha mă puseră să le făgăduiesc că mai înainte de a lua vreo hotărâre, aveam să dau ochi cu Gandhi şi să-i vorbesc despre planul plecării mele în China.

Dar tocmai când ajungeam la Bombay, guvernul îl elibera pe Gandhi din închisoare. El se întorcea acum cu trenul la Wardha şi mă convinse să-l însoţesc. N'am mai văzut în viaţa mea o procesiune atât de triumfală. Oriunde se opria trenul mii de oameni se îngrămădiau spre a-l ovaţiona.

Incepui să-l văd aşa cum nu-l mai văzusem nicicând, şi-mi dădui seama că nu voia să-mi fac nici o iluzie asupra lui.

„Atâta vreme cât trăiesc" spunea el „cei cari după moarte devin sfinţi, sunt cu toţii nişte impostori?"

De cum se lăsa seara, fetele se certau care mai de care să-i facă patul. Uneori, Gandhi le mustra spunând că nu se cădea să fie egoiste în dorinţa lor de a-l servi. Câteva din noi dormiau pe terasă, nu departe de patul său, pe podeaua de piatră. In câteva rânduri, după ce căzuse roua, el cobori din pat spre a mă înveli.

In cursul zilei, când lucra sau ţinea conferinţe, sta pe o saltea întinsă pe podele şi pe care erau îngrămădite o mulţime de perne. In clipele acelea plutea în jurul lui o atmosferă imperială. Două fete stau veşnic lângă el făcându-i vânt cu nişte evantaie mari şi în juru-i, stătea o altă serie aşteptând privilegiul de a înlocui pe cele de serviciu.

La unsprezece dimineaţa, se producea întotdeauna o mare efervescenţă pentrucă aceasta era ora băiei lui Mahatma. Stam odată de vorbă cu el în vreme ce o serie de sgomote înăbuşite în camera alăturată anunţau că sosise ora să-şi ia baia. El îmi făcu cu ochiul şi spuse: „Acum trebue să trec prin această ceremonie care, după cum ştii e cam lungă".

Madeleine Slade, fiica amiralului englez, Sir Edmond Slade, prezida această ceremonie. Mirabai, cum i se spune în India, îi spăla întotdeauna pânzele şi când baia lua sfârşit spăla podelele încăperei. Totdeauna se iscau discuţii în special printre fete, pentru privilegiul de a-l ajuta la baie. Bapu era îmbăiat ca un copil mic şi i se masa trupul cu uleiuri.

Hotărârea mea de a mă sili cu orice preţ să mă conformez principiilor de ascetism, aşa cum îl înţelegeam eu, l-au adus la un moment dat la concluzia că exageram. El avea poate impresia că nu făceam decât să încerc a imita oamenii bătrâni ca el, pentru cari celibatul voluntar vine cu vremea ca ceva natural. Cu asiduitate cu blândeţe şi cu humor, el începu o campanie indirectă pentru a mă elibera de influenţele lui. Manevra aceasta a fost o admirabilă ilustrare a principiului şi eficacităţei non-violenţei — deabia atunci am învăţat să-l cunosc pe Gandhi.

Intr'o seară însă, mă apucă un dor de ducă şi câteva zile mai târziu, eram la Delhi, într'o stare acută de nervi. Voiam să mă întorc în patrie şi mă grăbi să-mi anunţ hotărârea. Mă refugiai apoi într'o mânăstire de fe mei din Calcuta. Consulul ame rican făcu formalităţile plecăre iar Sirios îmi fu trimis la Cal cuta. Cu puţin înainte ca vapo rul să plece, Lady Willington soţia vice-regelui îmi trimis două torturi, unul cafeniu şi al tul rose. Acestea erau primel prăjituri substanţiale pe care le mâncam după atâta amar de vreme. Şi totuşi, aceste două torturi mi s'au întipărit în minte ca un simbol ce stă la capătul admirabilei mele experienţe indiene.

NILA CRAM COOK

Trenul gratuit!

O propunere.—Așteptăm contra-propuneri!

de F. ADERCA

NE face mare caz între funcționarii căilor ferate de concurența periculoasă, dezastruoasă a automobilelor și autobuzelor. Cetățenii care au timp să cugete, după organizarea gospodăriei lor și la uriașa familie națională, căutându-i o înjghebare mai rațională, declară deasemenea, oridecâteori trece un auto-camion pe dinaintea casei, că :

— Vezi?... Uite, mașinile astea au să desființeze trenul !

Mărturisesc că noi-înșine, acum vreo cincisprezece ani, când au început să plouă cu automobile pe toate drumurile noastre, din toate țărțile, am rostit profeția mincinoasă că'n cinci ani pe căile ferate vor călători mărfurile: lemnele și cărbunii, iar delicatele noastre făpturi se vor legăna numai pe arcuri și cauciucuri. (Nu e întâia profeție mincinoasă pe care o fac deobicei toate imaginațiile gratuite înfierbântate de un naiv exces de zel într'un mediu de noroaie).

Trenurile n'au dispărut, trenurile nu vor dispare ! Organizarea călătoriei pe căile ferate se face, dimpotrivă, tot mai amănunțită, în vederea unui confort și rapidități cât mai desăvârșite. Nici în țările direct producătoare de automobile — Italia, Franța, Germania, Anglia, Statele-Unite — căile ferate nu arată o scădere a numărului călătorilor, ci o înmulțire, in raport direct cu scăderea costului biletelor.

In acelaș timp crește însă și numărul celor care se folosesc de motorul cu patru, șase și opt cilindrii.

Această simplă observație dovedește că cei care vorbesc de-o concurență între motor și cazanul cu aburi *se înșală* și că NU EXISTĂ CONCURENȚĂ!

Nu există concurență mai cu seamă în țările — cazul României! — în care liniile ferate desenează pe un vast teritoriu o simplă schiță schematică, lăsând intercalate spații de sute de kilometri fără șine. Călătorii români, îndeosebi, folosesc autobuze care s'au generalizat cu toate hârtoapele drumurilor noastre barbare, pentrucă n'au la îndemână o gară — și de foarte multe ori folosesc automobilul, pe distanțe destul de lungi, ca să ajungă însfârșit la o gară. Mulți săteni se urcă în autobuz, pentrucă trece pe dinaintea casei lor și-i duce în câteva ore până'n capitala județului sau până'n Capitala mare. Trenul, din pricina acestor vehicule cu benzină pururi încărcate de călători și colete, pierde ceva?... *Nu pierde nimic,* deoarece săteanul înaintea apariției autobuzului nu se ducea până la „trin" cu o desagă și trei oale de zmântână, ci mergea pe jos, călare sau în căruță.

Trenurile merg goale, la noi ca și aiurea, din cauză că cetățeanului nu-i convinc să plătească biletul.

Intotdeauna am avut credința că nu se călătorește destul, că oamenii stau prea multă vreme încropiți pe locul lor, în duhoarea îmbâcsită a căsniciei și gospodăriei, și că pentru igiena sufletului e nevoe de o mai intensă circulație a sângelui, priveliștilor și ideilor.

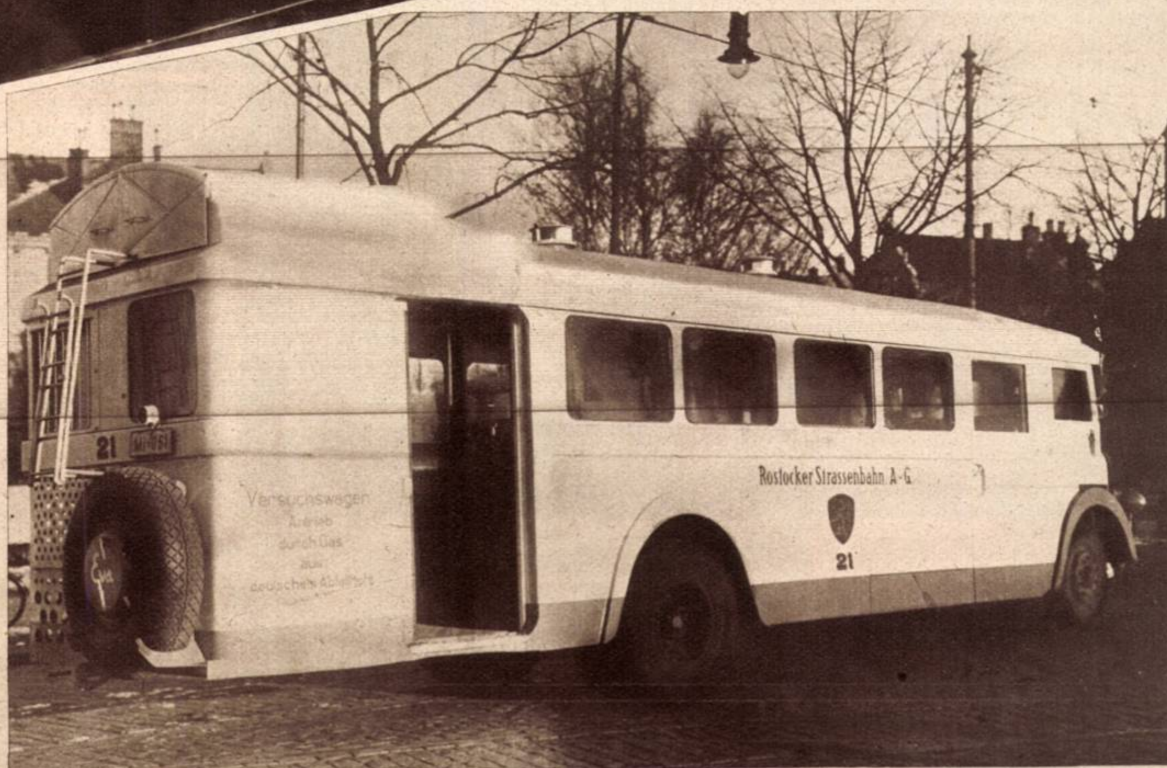
Dar trenul pierde, e în deficit — cel puțin la traficul de călători, cărora, Statul, anual, le face un cadou de *peste un miliard !* Și cel puțin dacă s'ar călători, dacă trenurile ar fi totdeauna pline și oamenii s'ar vânzoli prin toate orașele și târgurile țării, românești, cunoscându-se, amestecându-se, întrecându-se și câștigând!...

Faptul că cea mai mare parte a anului trenurile pleacă și sosesc goale, se datorește nu concurenței autobuzelor — *care și-au creat proprii lor clienți* — ci scumpetei biletelor; fapt recunoscut, căci de'ndată ce se simte nevoia câtorva sute de milioane, căile ferate

Mâncarea în tren este şi ea costisitoare...
...iar autobuzele elegante care au apărut în ultima vreme fac o concurenţă din ce în ce mai accentuată căilor ferate.

reduc preţul la jumătate, vagoanele circulă înţesate până la acoperiş, şi banii sosesc.

*

Ar fi două metode ca trenurile de călători să câştige foarte mult şi cetăţenii să călătorească pentru afacerile lor cele mai mici: Să se reducă preţul biletelor lor la jumătate, tot anul, (ceeace s'a mai propus, ştim) — şi apoi să se reducă la sfert (propunere nouă). Dar nu îmi plac şi nu ne-au plăcut niciodată jumătăţile şi nici chiar sferturile de măsuri.

Ce-ar fi să reducem costul biletelor la zero şi tot omul să poată călători cu trenul gratuit, cum merge pe trotuar?.... Când ieşi din casă, nu te aşteaptă în stradă nici un casier de la primărie sau de la ministerul lucrărilor publice, care să-ţi ceară plata de preumblare prin oraş, după numărul kilometrilor de asfalt sau piatră pe care le uzezi cu talpa; dece să te pândească un asemenea funcţionar la gară?... Ştim cu toţii că pentru drumuri şi şosele plătim o taxă anuală fixă, ori câţi kilometri am merge şi astfel mergem oridecâte ori avem nevoe; cu trenul nu umblăm decât atunci când nevoile noastre sunt foarte mari, sau isbutim să avem o reducere de cost. Nu sunt căile ferate tot drumuri şi şosele?... *De ce n'am folosi aceiaşi metodă ?...*

Obiecţiile care se aduc propunerii noastre — năstruşnică la prima vedere, dar în fond nu se poate mai simplă şi firească — sunt numeroase şi le cunoaştem. Citâm şi răspundem la câteva din ele...

— N'au întrebuinţat metoda d-tale gratuită ţările care au creat căile ferate, şi ai voi s'o adoptăm întâi noi?.... Să'ncerce Anglia, Franţa, Statele-Unite ale Americii, şi pe urmă vom vedea...

Intâmpinare serioasă, dar numai formală; fondul chestiunii rămâne ne-atins. In primul rând unde scrie că trebue să imităm neapărat metodele vechi ale altor popoare şi n'am încerca odată şi o experienţă a noastră, românească?... Vlaicu a sburat *cu un avion construit de el;* de ce n'am călători pe căile ferate, gospodărite după un sistem al nostru?... E un răspuns în logică. Iată şi răspunsul în fapt: Căile ferate din ţările mai sus amintite sunt proprietăţi particulare, iar tariful e atât de redus, încât numărul imens de călători acoperă nu numai cheltuelile ci şi dividendele acţionarilor, plus fonduri de rezervă şi înnoire. Iar în ţările în care calea ferată e monopol de stat — cum ar fi Germania şi altele — situaţia e identică României: Deficit la transportul de călători şi plângeri că automobilele fac o concurenţă „zdrobitoare".

— Cum să punem noi pe cetăţeanul care călătoreşte cu trenul foarte rar sau de loc, la un bir la fel cu cetăţeanul care toată ziua e în trenuri ?...

Cetăţenii care nu călătoresc acum, vor călători *cu siguranţă*, atunci când vor avea gratuit această posibilitate! Iar pentru ţăranii care locuesc la o distanţă de două sute de kilometri de gară, căile ferate să pue în funcţie curse de automobile (precum toate marile hoteluri îşi transportă clienţii până la hotel, de la gară, gratuit).

— Ce ne vom face atunci cu despărţirea vagoanelor în clase?... Toată lumea va năvăli în clasa întâi...

Ceeace ar fi o fericire!... De ce să şadă oamenii pe bănci de butuci şi nu în fotolii?... Dar până la împlinirea acestui confort general, prestaţia anuală în bani pentru căile ferate să fie pe clase, controlul în trenuri făcându-se aici, ca la tramvae.

Mai sunt şi alte probleme, de amănunt — cum ar fi bunăoară călătoria familiilor cu mulţi copii, etc. — care se pot rezolva tot atât de uşor.

— Dar nu ţi se pare că această metotă e de o complicaţie nemaipomenită ?...

De loc!... E foarte simplă. Incasarea prestaţiei s'ar face ca pentru drumuri şi de aceleaşi organe, de unde ar rezulat imensă economie în administraţia căilor ferate, care ar scăpa de povara miilor de încasatori, inspectori, controlori şi supracontrolori, cu toate serviciile de încasări şi contabilizare.

Avem pretenţia să susţinem că metoda noastră *simplifică* organismul uriaş, de-acum, ante-deluvian, al căilor ferate, reducându-l la funcţia lui esenţială, de viteză mecanică, azi înnămolită în biurocratism.

— Oricum, această ideie e încă prea originală, ca s'o aplicăm tocmai noi, care n'avem în administraţia publică zelurile ascuţite şi entusiasmele prea creatoare...

Câtuşi de puţin!... In acest moment funcţionează în România un organism tot atât de vast ca al căilor ferate, bazat pe principiul cotizării fixe, al mutualităţii, nu pe 3, ci pe 7 clase, nu cu o singură funcţie *ci cu vre-o cinci:* SERVICIUL ASIGURĂRILOR SOCIALE care oferă tuturor membrilor (în număr de sute de mii) împărţiţi în grade după nivelul cotizaţiei, tot felul de servicii: medicale, operatorii, ajutoare băneşti în caz de boală, de înmormântare, băi şi locuinţe la staţii climaterice, pensii de invaliditate şi bătrâneţe (în viitor pensii de şomaj) şi chiar ajutoare pentru clădiri de imobile. Căile ferate nu ne vor oferi decât un loc într'un vagon, care să ne transporte de la Chiajna la Cucueţi. Atât. E prea complicat?...

N'am făcut nici un calcul. N'am dat nici-o cifră. Şi cu bună ştiinţă.

Aşteptăm calculele, cifrele domnilor de la căile ferate şi de la ministerul lucrărilor publice: Ei ne vor da argumentele cele mai tari, *definitive !*

F. ADERCA

Haideţi să facem o ascensiune. Unde? Pe Tohardul Mic! Poteca duce prin desişul brazilor şi pe lângă isvoare de cristal ce isbucnesc violent dintre stânci. La o cotitură o veveriţă a ciulit speriată urechea, apoi a făcut câteva tumbe până în vârful unui brad.
Ajungem sus. De aci se poate admira întreaga panoramă a ţinutului. Intr'o parte se văd cheile Bicazului şi pierdut în zare vârful Ceahlăului. In cealaltă parte se întinde la picioare lacul Ghilcoş. Pe un colţ de stâncă, s'a pitulat albă şi delicată floarea reginei. Nu vă atingeţi. Puteţi cădea în prăpastie. E o floare greu de cules... Dar, hai curaj! Tocmai pentrucă e greu.
Am cules-o. Acum îmi pare rău. Era mai frumoasă pe colţ de stâncă, unde razele soarelui îi puneau cunună.
După atâta urcuş, mi s'a făcut foame. Haideţi jos. Tăiem drumul şi iată-ne la căminul turiştilor, unde ne adulmecă mirosul cald al fripturilor.
Ce facem după masă? Ne plimbăm cu barca pe lacul Ghilcoş. E foarte cald. Putem face şi bae
Ghilcoş! In limba foştilor stăpânitori: Omorâtorul.
Lacul s'a format acum 100 de ani în urma prăbuşirei unui munte. Pe locul lui se afla o pădure de brazi. Arborii s'au pietrificat. Vârfurile uscate ies din apă, dând lacului acel aspect ciudat.
Lacul are o lungime de 2400 metri. In unele locuri atinge adâncimi de 40 de metri. Dacă nu ştiţi să înotaţi bine, nu vă scăldaţi... Plimbaţi-vă numai cu barca...
Aşa s'a format lacul, după oamenii de ştiinţă. Ţăranii din partea locului contestă însă versiunea.

LEGENDA...

Acum 100 de ani — povestesc bătrânii — trăia prin partea locului un haiduc. Acesta a răpit într'o bună zi cea mai frumoasă fată din Gheorgheni şi a dus-o în mijlocul munţilor, ascunzând-o într'o văgăună.
Locuitorii l-au urmărit în toate colţurile dar nu l-au putut prinde. Mama fetei l'a blestemat atunci pe haiduc.
Blestemul s'a realizat. Muntele s'a prăbuşit îngropând pe haiduc. Stâncile prăbuşite au închis însă valea, aşa că apele pârâului ce şerpuia spre cheile Bicazului nu s'au mai putut scurge. Valea s'a umplut cu apă, şi aşa s'a format lacul.
De atunci muntele care s'a prăbuşit, şi lacul se cheamă Ghilcoş. Omorâtorul!
E o noapte cu lună plină. Pe cer s'au aprins stelele iar în iarbă sclipesc licuricii.
E o atmosferă de basm. Luna s'a urcat pe un vârf de munte şi se oglindeşte în lac. Pomii uscaţi parcă sunt fantome ce au eşit să admire luna, ce pune ghirlande aurii pe crestele stâncilor.
E o noapte de vrajă. Nu te poţi îndura să te duci la culcare. Mai ales Berman n'are astâmpăr. Atâtea frumuseţi se pot fixa în obiectiv...

*

A doua zi dimineaţa plecăm spre cheile Bicazului. Pârâul şerpueşte sgomotos la vale, făcându-şi drum printre stânci, şi formând numeroase cascade.
Priveliştea de o sălbatecă şi pitorească frumuseţe este neîntrecută. Iată „Piatra Altarului". O înălţime stâncoasă ce domină cheile. Ţăranii îi zic „Turnul Bardosului", o stâncă rotundă ca un turn. Incă nimeni n'a ajuns în vârf, şi nici nu va ajunge vre-odată. Orice încercare de a profana... „Piatra Altarului" se pedepseşte. Indrăzneţul s'ar prăbuşi la sigur.
Dar nici n'a încercat cineva vreodată...
Apoi drumul coboară şi cheile se strâng. O trecătoare lată numai de câţiva metri între pereţi de stânci ce se ridică câteva sute de metri deasupra capului. Privelişte măreaţă. Ai impresia că te afli într'o uriaşă catedrală...
Cascadele de apă formează jocuri de spume şi de cristal.
O pictoriţă vrea să imortalizeze nudul unei prietene mângâiat de apele spumegânde.
O piatră ce s'a rostogolit le-a atras atenţia apropierii noastre, şi ne-a stricat armonia tabloului....
Cheile se întind încă doi km. Apoi valea se lărgeşte, soarele se desfată din nou în toată libertatea şi la orizont apar urmele întinsului monoton al şesului.

O. CERNEA

FUNCŢIONARII OFICIULUI DE HARTIE IN EXCURSIE

Fotografia noastră reprezintă pe funcţionarii Oficiului de hârtie care au făcut recent o excursiune în munţi.

In fotografia noastră vedem un interior al bisericii din Mierlari (Odăile) com. Jilava jud. Ilfov. Ctitoria Const. Creţulescu şi Gh. Diamandi. Biserica a fost renovată sub îngrijirea comitetului parohial în frunte cu preotul D. Mihăilescu. Pictor d. Dimitrie Hornung, absolvent al Academiei de Bele Arte din Bucureşti.

să pue în funcţie curse de automobile (precum toate marile hoteluri îşi transportă clienţii până la hotel, de la gară, gratuit).

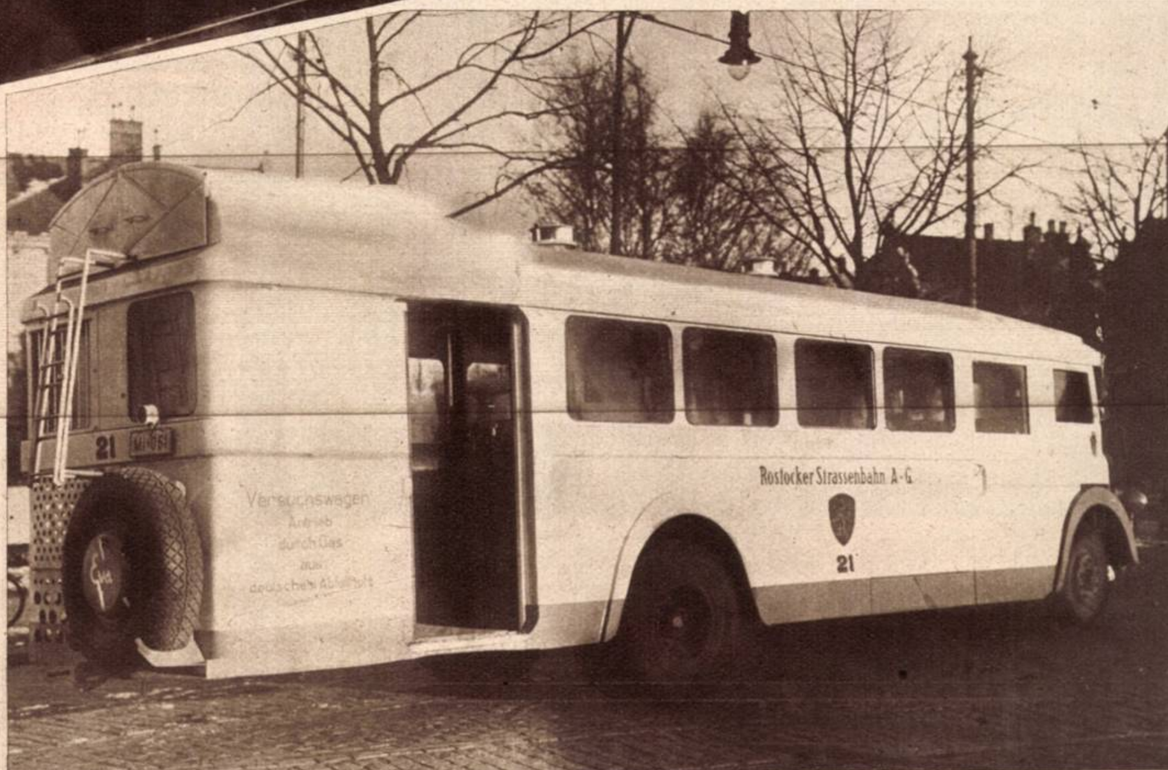
— Ce ne vom face atunci cu despărţirea vagoanelor în clase?... Toată lumea va năvăli în clasa întâi...

Ceeace ar fi o fericire!... De ce să şadă oamenii pe bănci de butuci şi nu în fotolii?... Dar până la împlinirea acestui confort general, prestaţia anuală în bani pentru căile ferate să fie pe clase, controlul în trenuri făcându-se aici, ca la tramvae.

Mai sunt şi alte probleme, de amănunt — cum ar fi bunăoară călătoria familiilor cu mulţi copii, etc. — care se pot rezolva tot atât de uşor.

— Dar nu ţi se pare că această meto-

Mâncarea în tren este şi ea costisitoare...
...iar autobuzele elegante care au apărut în ultima vreme fac o concurenţă din ce în ce mai accentuată căilor ferate.

reduc preţul la jumătate, vagoanele circulă înţesate până la acoperiş, şi banii sosesc.

*

Ar fi două metode ca trenurile de călători să câştige foarte mult şi cetăţenii să călătorească pentru afacerile lor cele mai mici: Să se reducă preţul biletelor lor la jumătate, tot anul, (ceeace s'a mai propus, ştim) — şi apoi să se reducă la sfert (propunere nouă). Dar nu ne plac şi nu ne-au plăcut niciodată jumătăţile şi nici chiar sferturile de măsuri.

Ce-ar fi să reducem costul biletelor la zero şi tot omul să poată călători cu trenul gratuit, cum merge pe trotuar?.... Când ieşi din casă, nu te aşteaptă în stradă nici un casier de la primărie sau de la ministerul lucrărilor publice, care să-ţi ceară plata de preumblare prin oraş, după numărul kilometrilor de asfalt sau piatră pe care le uzezi cu talpa; dece să te pândească un asemenea funcţionar la gară?... Ştim cu toţii că pentru drumuri şi şosele plătim o taxă anuală fixă, ori câţi kilometri am merge şi astfel mergem oridecâte ori avem nevoe; cu trenul nu umblăm decât atunci când nevoile noastre sunt foarte mari, sau isbutim să avem o reducere de cost. Nu sunt căile ferate tot drumuri şi şosele?... *De ce n'am folosi aceiaşi metodă ?...*

Obiecţiile care se aduc propunerii noastre — năstruşnică la prima vedere, dar în fond nu se poate mai simplă şi firească — sunt numeroase şi le cunoaştem. Citām şi răspundem la câteva din ele...

— N'au întrebuinţat metoda d-tale gratuită ţările care au creat căile ferate, şi ai voi s'o adoptăm întâi noi?.... Să'ncerce Anglia, Franţa, Statele-Unite ale Americii, şi pe urmă vom vedea...

Intâmpinare serioasă, dar numai formală; fondul chestiunii rămâne ne-atins. In primul rând unde scrie că trebue să imităm neapărat metodele vechi ale altor popoare şi n'am încerca odată şi o experienţă a noastră, românească?... Vlaicu a sburat *cu un avion construit de el;* de ce n'am călători pe căile ferate, gospodărite după un sistem al nostru?... E un răspuns în logică. Iată şi răspunsul în fapt: Căile ferate din ţările mai sus amintite sunt proprietăţi particulare, iar tariful e atât de redus, încât numărul imens de călători acoperă nu numai cheltuelile ci şi dividendele acţionarilor, plus fonduri de rezervă şi innoire. Iar în ţările în care calea ferată e monopol de stat — cum ar fi Germania şi altele — situaţia e identică României: Deficit la transportul de călători şi plângeri că automobilele fac o concurenţă „zdrobitoare".

— Cum să punem noi pe cetăţeanul care călătoreşte cu trenul foarte rar sau de loc, la un bir la fel cu cetăţeanul care toată ziua e în trenuri ?...

Cetăţenii care nu călătoresc acum, vor călători *cu siguranţă,* atunci când vor avea gratuit această posibilitate! Iar pentru ţăranii care locuesc la o distanţă de două sute de kilometri de gară, căile ferate tă e de o complicaţie nemaipomenită ?...

De loc!... E foarte simplă. Incasarea prestaţiei s'ar face ca pentru drumuri şi de aceleaşi organe, de unde ar rezulat imensă economie în administraţia căilor ferate, care ar scăpa de povara miilor de încasatori, inspectori, controlori şi supracontrolori, cu toate serviciile de încasări şi contabilizare.

Avem pretenţia să susţinem că metoda noastră *simplifică* organismul uriaş, de-acum, ante-deluvian, al căilor ferate, reducându-l la funcţia lui esenţială, de viteză mecanică, azi înnămolită în biurocratism.

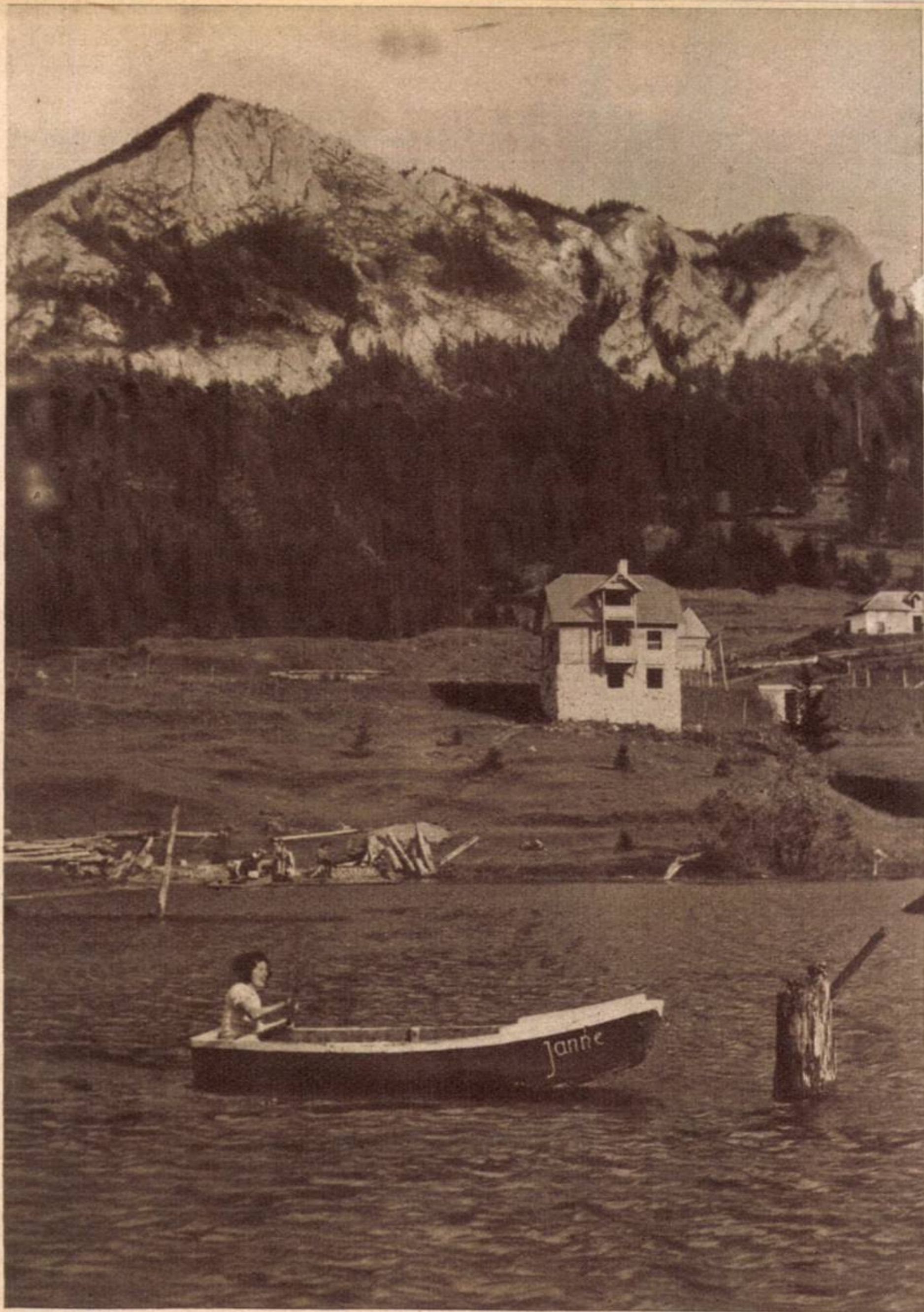
— Oricum, această ideie e încă prea originală, ca s'o aplicăm tocmai noi, care n'avem în administraţia publică zelurile ascuţite şi entusiasmele prea creatoare...

Câtuşi de puţin!... In acest moment funcţionează în România un organism tot atât de vast ca al căilor ferate, bazat pe principiul cotizării fixe, al mutualităţii, nu pe 3, ci pe 7 clase, nu cu o singură funcţie *ci cu vre-o cinci:* SERVICIUL ASIGURĂRILOR SOCIALE care oferă tuturor membrilor (în număr de sute de mii) împărţiţi în grade după nivelul cotizaţiei, tot felul de servicii: medicale, operatorii, ajutoare băneşti în caz de boală, de înmormântare, băi şi locuinţe la staţii climaterice, pensii de invaliditate şi bătrâneţe (în viitor pensii de şomaj) şi chiar ajutoare pentru clădiri de imobile. Căile ferate nu ne vor oferi decât un loc într'un vagon, care să ne transporte de la Chiajna la Cucueţi. Atât. E prea complicat?...

N'am făcut nici un calcul. N'am dat nici-o cifră. Şi cu bună ştiinţă.

Aşteptăm calculele, cifrele domnilor de la căile ferate şi de la ministerul lucrărilor publice: Ei ne vor da argumentele cele mai tari, *definitive !*

F. ADERCA

Un ţin... BAS...

La lacul Ghilcoş prin che...

AŢI fost la lacul Ghilcoş? Aţi văzut cheile Bicazului? Probabil că nu. Puţini sunt acei care cunosc frumuseţile munţilor României, dar şi mai puţini acei care au văzut, sau chiar au auzit de lacul Ghilcoş.

Un paradis pe pământ. Rareori atâtea frumuseţi reunite pe un petec de pământ atât de mic. Oriunde te-ai aflat, priveliştea e grandioasă. In toate părţile creste pleşuve de de calcar, în care razele soarelui se resfrâng violete, înconjurate de o cunună verde de brazi reflectându-se în apa adâncă a ciudatului lac Ghilcoş.

Vreţi să cunoaşteţi această ţară a visului? Acest colţ de basm?

Haideţi cu noi! Cu mine şi cu obiectivul năzdrăvan al reporterului nostru fotograf, Berman.

Ne dăm jos din tren la Gheorgheni în judeţul Ciuc. Un oraş săcuesc cu 12 mii de locuitori, cu o viaţă monotonă şi patriarhală.

De aci la lacul Ghilcoş sunt 24 de km. Ii puteţi străbate pe jos, tăind drumul serpentinelor sau cu autobuzul, care face aproape curse regulate până la lac.

Mergem cu autobuzul. E mai puţin obositor. Drumul şerpueşte printre văi acoperite de iarbă şi de flori. Serpentinele urcă până la 1000 de metri, la vârful Pângăreţ. Perspectiva e grandioasă. Tabloul vă va rămâne multă vreme fixat pe retină.

Drumul coboară apoi. Incă opt km. şi am ajuns.

Dar ce-i asta? Lacul Ghilcoş! Ciudat! Ce sunt acele trunchiuri uscate de copac ce se ridică din apă şi sunt presărate pe tot întinsul ei. Un tablou straniu. Aveţi

...le Bicazului

...răbdare. Veţi avea explicaţia! Am avut-o şi noi.

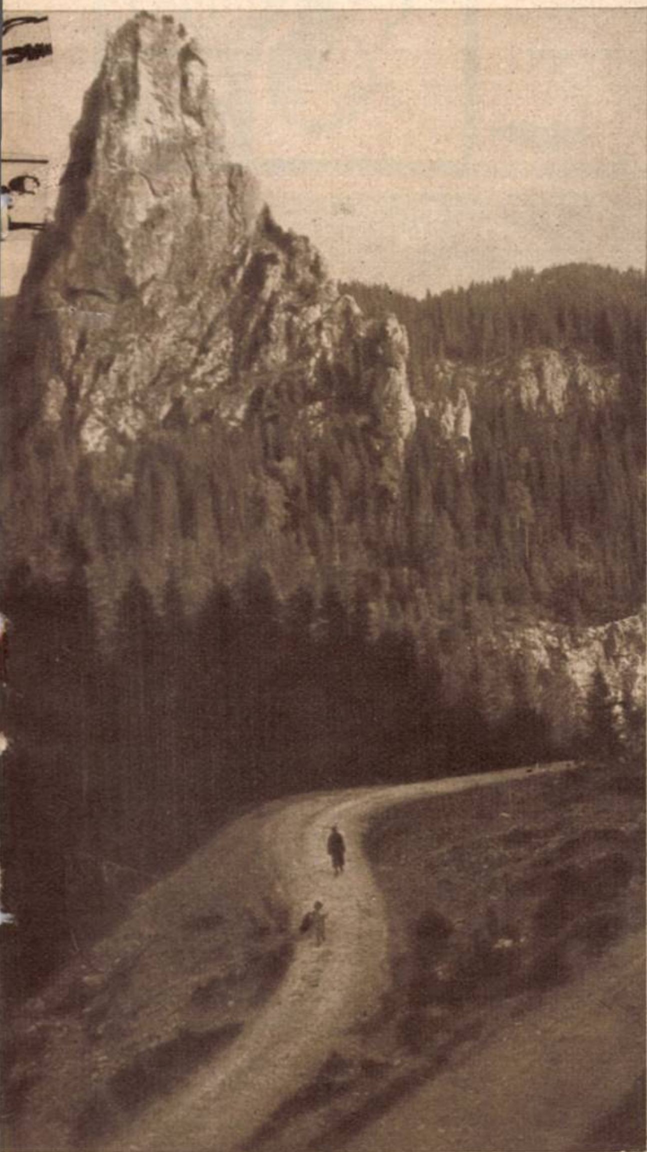
Împrejurul lacului se ridică majestoase crestele Tohardului Mare (1507 m.). Tohardului Mic (1352 m.) ale Ghilcoşului (1389 m.) şi ale lui Csikibukk (1182).

In bătaia soarelui priveliştea e grandioasă. Vârfurile munţilor se admiră în oglinda lacului. Pe mal se fugăresc câţiva fluturi iar din mijlocul brazilor se aude ciripit de veselie.

Totul se bucură la lacul Ghilcoş. Turistul a uitat necazurile zilnice din şesul depărtat. Toată lumea e bine dispusă.

In apropierea lacului s'au clădit numeroase vile, unde turiştii găsesc adăpost şi confort. Cabana comisiunei climaterice aşezată la marginea lacului este condusă cu pricepere de d. Ladislau Romfeld, un tânăr sportiv la care turiştii găsesc totdeauna o amabilă îndrumare.

Publicăm în aceste două pagini câtevă aspecte minunate din acea regiune de basm, care este descrisă în reportajul nostru. Ele vor contribui la o eproximativă edificare a cititorului care nu a avut prilejul să cunoască acest ţinut de un pitoresc unic.

(Foto Berman)

Haideţi să facem o ascensiune. Unde? Pe Tohardul Mic! Poteca duce prin desişul brazilor şi pe lângă isvoare de cristal ce isbucnesc violent dintre stânci. La o cotitură o veveriţă a ciulit speriată urechea, apoi a făcut câteva tumbe până în vârful unui brad.
Ajungem sus. De aci se poate admira întreaga panoramă a ţinutului. Intr'o parte se văd cheile Bicazului şi pierdut în zare vârful Ceahlăului. In cealaltă parte se întinde la picioare lacul Ghilcoş.
Pe un colţ de stâncă, s'a pitulat albă şi delicată floarea reginei. Nu vă atingeţi. Puteţi cădea în prăpastie. E o floare greu de cules... Dar, hai curaj! Tocmai pentrucă e greu.
Am cules-o. Acum îmi pare rău. Era mai frumoasă pe colţ de stâncă, unde razele soarelui îi puneau cunună.
După atâta urcuş, mi s'a făcut foame. Haideţi jos. Tăiem drumul şi iată-ne la căminul turiştilor, unde ne adulmecă mirosul cald al fripturilor.
Ce facem după masă? Ne plimbăm cu barca pe lacul Ghilcoş. E foarte cald. Putem face şi bae
Ghilcoş! In limba foştilor stăpânitori: Omorâtorul.
Lacul s'a format acum 100 de ani în urma prăbuşirei unui munte. Pe locul lui se afla o pădure de brazi. Arborii s'au pietrificat. Vârfurile uscate ies din apă, dând lacului acel aspect ciudat.
Lacul are o lungime de 2400 metri. In unele locuri atinge adâncimi de 40 de metri. Dacă nu ştiţi să înotaţi bine, nu vă scăldaţi... Plimbaţi-vă numai cu barca...
Aşa s'a format lacul, după oamenii de ştiinţă. Ţăranii din partea locului contestă însă versiunea.

LEGENDA...

Acum 100 de ani — povestesc bătrânii — trăia prin partea locului un haiduc. Acesta a răpit într'o bună zi cea mai frumoasă fată din Gheorgheni şi a dus-o în mijlocul munţilor, ascunzând-o într'o văgăună.
Locuitorii l-au urmărit în toate colţurile dar nu l-au putut prinde. Mama fetei l'a blestemat atunci pe haiduc.
Blestemul s'a realizat. Muntele s'a prăbuşit îngropând pe haiduc. Stâncile prăbuşite au închis însă valea, aşa că apele pârâului ce şerpuia spre cheile Bicazului nu s'au mai putut scurge. Valea s'a umplut cu apă, şi aşa s'a format lacul.
De atunci muntele care s'a prăbuşit, şi lacul se cheamă Ghilcoş. Omorâtorul!
E o noapte cu lună plină. Pe cer s'au aprins stelele iar în iarbă sclipesc licuricii.
E o atmosferă de basm. Luna s'a urcat pe un vârf de munte şi se oglindeşte în lac. Pomii uscaţi parcă sunt fantome ce au eşit să admire luna, ce pune ghirlande aurii pe crestele stâncilor.
E o noapte de vrajă. Nu te poţi îndura să te duci la culcare. Mai ales Berman n'are astâmpăr. Atâtea frumuseţi se pot fixa în obiectiv...

*

A doua zi dimineaţa plecăm spre cheile Bicazului. Pârâul şerpueşte sgomotos la vale, făcându-şi drum printre stânci, şi formând numeroase cascade.
Priveliştea de o sălbatecă şi pitorească frumuseţe este neîntrecută. Iată „Piatra Altarului". O înălţime stâncoasă ce domină cheile. Ţăranii îi zic „Turnul Bardosului", o stâncă rotundă ca un turn. Încă nimeni n'a ajuns în vârf, şi nici nu va ajunge vre-odată. Orice încercare de a profana... „Piatra Altarului" se pedepseşte. Indrăzneţul s'ar prăbuşi la sigur.
Dar nici n'a încercat cineva vreodată...
Apoi drumul coboară şi cheile se strâng. O trecătoare lată numai de câţiva metri între pereţi de stânci ce se ridică câteva sute de metri deasupra capului. Privelişte măreaţă. Ai impresia că te afli într'o uriaşă catedrală...
Cascadele de apă formează jocuri de spume şi de cristal.
O pictoriţă vrea să imortalizeze nudul unei prietene mângâiat de apele spumegânde.
O piatră ce s'a rostogolit le-a atras atenţia apropierii noastre, şi ne-a stricat armonia tabloului....
Cheile se întind încă doi km. Apoi valea se lărgeşte, soarele se desfată din nou în toată libertatea şi la orizont apar urmele întinsului monoton al şesului.

O. CERNEA

FUNCŢIONARII OFICIULUI DE HARTIE IN EXCURSIE

Fotografia noastră reprezintă pe funcţionarii Oficiului de hârtie care au făcut recent o excursiune în munţi.

In fotografia noastră vedem un interior al bisericii din Mierlari (Odăile) com. Jilava jud. Ilfov. Ctitoria Const. Creţulescu şi Gh. Diamandi. Biserica a fost renovată sub îngrijirea comitetului parohial în frunte cu preotul D. Mihăilescu. Pictor d. Dimitrie Hornung, absolvent al Academiei de Bele Arte din Bucureşti.